891.99-84

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՍԱՑՈՒԱԾՈՑ

Ի ՊԷՏՍ

ՆՈՐԱՎԱՐԺ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ

A 67392

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Յ. Փ. ՃԷՐԻՏԷՃԵԱՆՑ

1862

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՌԱՋՆՈՅ

ԿԵՀԱՓԱՑԻ,

ԵՒ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ա. Զ. Դ.

Լաւ համոզուած ըլլալով՝ թէ ազգի մը անվթար յարատեւութեան և պարծանաց ճշմարիտ միջոցներէն մէկն ալ իւր բնիկ լեզուին անփոփոխ պահպանութիւնն ու մշակութիւնն է . և հետևաբար՝ ազգային մտա-կըլտուոյն մեր հայկական գեղեցիկ լեզուին դաստիարակութեան մէջ օրըստօրեայ յառաջադիմութեան փափաքող , և մանաւանդ՝ այս կարևոր մասին համար ուսումնական և ազգասէր Ընձանց թափած ջանքը գրքոնց մէջ մեր կողմանէ ալ փոքրիկ կաթիլ մը աւելցնելոյ ցանկացող ըլլալով , յոր կթելադրէ զիս և՛ վարած պաշտօնս իսկ , համարձակեցայ մատուցանել ազգիս ուսանողաց այս դոյզն երկասիրութիւնս , որ է " Հաւաքածոյ Հայկական Ասացուածոց" . որով եթէ՝ ինչպէս կկարծեմ , օգուտ մը պատահի նոցա , ունեցած պաշտամանս անժխտելի պարտուց ամենափոքր մասն թերևս կատարած ըլլալու բերկրութիւնն կզգամ որչէն զգացածիս հետ , որուն պատճառն է Ազգասէր բանասիրաց

գովելի բնաւորութեան վերայ ունեցած վստահութիւնս, զի հաճին միշտ քաղցր և անմեղադրելի աչօք նայիլ ո՛ր և է աշխատասիրութեանց վերայ, և յարգել, որով կքաջալերին երկասիրողք, և որով միայն յուսալի է արդիւնաւոր երկասիրութեանց յառաջնումն, և այսպիսի թերի հրատարակութեանց կատարելութիւնն ի նպաստ ուսումնական յառաջադիմութեան Ազգիս ։

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ.

Ա.

ԶԱթոռ ունել, կամ առնուլ. ժառանգել զիւր իշխանութիւն կամ յաջորդել.

ԶԱթոռ փոխել. տեղափոխել զկայան տէրութեան.

Ածել. յածեցուցանել, յեղյեղել. ''զամենայն՝ պղծութիւնս ընդ բերան ածեն''. Եզնիկ. Ի բանս ածեալ խօսիք և սիրէք զայնս՝ որք պղծեն զլսելիս.'' Անդ. Աչս ածէին փախչելոյ.'' Փարպ.

Ածել. զգենուլ. թագաւորել. կապել. ''Ած զգօտի քո. Գօտի ածեալ պաշտօնս զիս. Սուսեր ածել ընդ մէջ. Ածցես նոյա կամարս. Ածից զքեզ պատնէշ. Ած շուրջ զնավաւ ցանց. — Թուաչինականն, զոր ընդ դրանն էր ածեալ, հանեալ ''պատէր. Խոր. ''Օձուրարն սոքա զաճեալ բազկաւն ածեալ. ''Լմբ. պատարագ. ''Ածել փոս զբանակաւն'' բառզ.

Ածել. հոգևանել. ''Ած ապարակ Ցիրուսոի''. Ցոց. ժէ. Ած աւանդուս. Ածել ուժգ աւանդուս. Ածեալ նման մակդրական առէ, ձանիր զքեզ. Խոր. բ. գ.

Աճել. յաւելուլ. յարէլ. գէնէլ իՀէբալ. «Աճէ զնովիմ, եթէ Հայեցարուք յաբրա- Համ. Աճ զձեռն իւր զականմբ իմով. ԵՁ.

Աճել. ըմբռնել. ուռել. «Օձեռօք ո՛չ կարաց աճել զայրն. Բ. Մկ. Ժգ. 31. Որ զուամբ աճելոյն իով է զմեծ վիշապն. Յոբ. Գ.

Աճել. յանկուցանել. լանհել ըներ. «Պա- տուականարար յիմըն աճէր. ՅՀ. ԿԹ. Աբրիչես աճել զնա զբև. Օձրէայն զեւրե աճիցէ. Սոկ.

Աճել զՀերս. աճեցել. «Աճին զՀերս և զմորուս ծառայից նորա. ԵՁ.

Աճել զդոցով. անցուցանել ըներ Բոց. Օրին. Ժը. Նշդեկ. Իէ.

Աճել ընդ բանս. փափանել յայլ և այլ բանս և իբրհմարքս. «Աճանց ընդ բանս իւր աճելոյ". Գործ. Ժ.

Ածան Հատանել. Ծակ կամ ծոս բանալ. աճան Հատանել զտան իւրոյ, կամ ի տան իւրում". Ղկ. Ժբ. ԵԶ.

Ածան Հատանել. ապականել զղաւթելուս- թեան կամ պամանանութեան այլոց. «Օձա- ծութիւնն (զզըաստութիւն) իւրև զզ՞ղ ա-

կան հաստատես ։ Մի՛ գուցէ ակամայ հասա-
նիցի առ ամուսնութիւնն ։ Ոսկ ․ Մաթ ․
Արգ ․ ա ։

յԱնկն անկանել ․ ըստ Երեմեայ ․ "Ես ոչ պաշտպանեցի յանկն անկեալ (յարուցելոյն) ։ Որք յանկն և եթ կամին անկանել ։ Ընդ յերկինս գարգարեալ , ան՛դր անկի՛ր յանկն ։ Նշխ․ Ոսկ ։—

յԱնկն արկանել ․ ըստ Բարսեղի ․ "Զերեսս նոցա ինձ յանկն մի՛ արկանէք" ․ ա ․ մկ ․ է ։

յԱնկն արկանել ․ ըստ Սերովբէի ․ "Ըզգուշեմ զամենեսեան՝ որ գգիրս յանկն արկանիցէք" ․ բ ․ մկ ․ դ ։

զԱնկն արկանել ․ ըստ Եփրեմի ․ Աստւծոյ ըլլալ ․ "Զերկնաւորաց զուարճս քո զանկն մի արկանիցես" ․ Եսա ․ ժբ ։

յԱնկն առնուլ ․ ըստ Հրոն ըլլալ ․ "Տանջէ զամենայն որդի , զոր յանկն առնու ։ Եբ ։

Անկն կառուցանել ․ ըստ գործառնութեան ․ "Ի ծնէ կուրին ակն կառուցանել" ․ գ ․ թա ․ կթ ։

զԱնկն պահել յիմիք ․ հայել ․․․ ։ "Զի ինձմ պահելով զանկն՝ անմոռաց ընդունաւ անցանէաք" ․ Խոր ․ գ ։

զԱնկն տալ , կամ տալ ակն ․ նայել ․ փե-

տիւ տէրութեան. "Տուք այն բանտարկե-
լոց, և գնացէ՛ք 'ի տես հիւանդաց" ։ Նոյն ։
Ճ̃եա ։

Ընդ Այն խոցել. Վերառաքել Ադէմ, որ-
դէս Աղամ հանելով. Աղաւնա չէառնիմ ա-
ռնել, զուցէ ընդ անձանց՝ որ աստ խել կայ-
ցեն՝ ընդ այն խոցիցեմք" . Եպ . Եփես ։

Զ Այնամբ գալ. տեառն իջանել. "Որպէս
քրն զայնամբ եկեալ՝ ո՛չ թողացուցանէ ան-
ձանել զպատուհան ։ Յորժամ արբեցաւ, և
զինին եկն զայնամբ նորա ։ Յակոբ ։ Ադաթ ։

առ Այնան գիրգել. տեառն ղարձել՝ հանդէ-
պել. "Յամենայն իմ տարրեզէն՝ որ առ
այնան գիրգեցան" . Ադաթ ։

Ընդ Այնամբ հայել. Ծուռն տեառ՝ Խուլ
Մուլ նայել. "Ընդ այնամբ հայէր առուաղ
('ի Պաւլիթ) յորէ յայնմանէ և առյառաջ"։
Ա. Թգ. ԺԸ ։ Թ ։

Այնակայոյ լինել. Տէր տնին նայել.
յոյս դնել, ապաւել. "Յոր այնակայոյ լեալ
քաջացն Հայոց, և յարձակեալ՝ ոչ կարէին
զիանալ" ։ Խոր. Գ ։ "Նայց ես այնակա-
յոյ իմն 'ի գալուստ Թագաւորին զաղկայ
լինէի". "Այնակայոյ առ Աստուած լեալք" ։
ՅՀ ։ ԿԹ ։

Ակօս պատառել. կամ բանալ, կամ հատա-նել, կամ հատանել. Ճեղքել. Ու չերկեր գործէր, և ո՛չ ակօս հատանէր. — 'Ի խոփս մտաց ձերոց հատէք ակօսս'' : Ոսկ.

Ահ արկանել. կամ ածել. Զարհուրեցուցանել. ''Ահ ինչ արկանել ձեզ թղթովքս'' : Բ. Կոր. Ժ. Թ.

Ահաւասիկ և՛ս. Ահաւասիկ կամ. Ահա-սիկ եմ. Հրամե՛, ինչ կհրամես :

Աղ առնուլ, Աղ և հաց ուտել, Աղ և հաց. Սեղանակից լինել. որպէս նշանակ ան-տարակոյս սիրոյ. Առաքեալք յորժամ ընդ միմեանս աղ առնուցուն, մտանեն զբաղրան''. Ոսկ. ''Կամ զի աղ և հաց կերեալ է յաշ-խարհին ձերում, զուցէ և սէր ունիմ առ աշխարհն : Եղիշէ. Բ. Թ.

Աղաղակ բառնալ, կամ զնել, առնել, հարկանել, տալ. Աղաղակել.

Ընդ այր գալ. Հեղեղ ջրհեղել, կամ աղ-բիւր հոսել. Ընդարձակ են ընդ այր գալ ի սան Աստուծոյ առաւել քան զհնա-ձան 'ի յարկս մեղաւորաց : Ող. Կէ.

ընդ Աղեղն մտանել ձեռօք իւրովք. Բա-րձի և ... Կ. Թագ. Ժէ.

յԱղերս անկանել, կամ մատչել. աղաչել կրկին և կրկին.

Աղմուկ առնել. ճիչ-ել. յարուցանել խռովութիւն.

զԱղմկաւ լինել. զՅուզել յազմկաւ ջնա- քել. «Ասով զերծաւ ի սերավթա, մինչ նորա զաղմկաւն էին». Պատ. ժ. Մինչդեռ ժողովք զԹագաւորացն աղմկաւն էին». Լաւս. իա.

Աղօթս առնել, յաղօթս կալ, կանգնել յաղօթս. աղօթել. —

յԱճիւն դարձուցանել, կամ փոխանել. է մոխիր դարձուցանել, կամ փոշանալ.

զԱճիւն լինել. մոխիր առնել. «Ի մեր բարձրութիւնս անձանց զաղխոտեցէք, և ինձ զա- ճիւն լինելոյ պատճառ». Նար. ի.

Ամօթանել. պատկառ պատէ ջերմ. ամա- չանել. Ամօթ.

Ամբառնալ զձեռս, զերանս, Ա. քերել վերցնել. ամ առնել. «Ո՛ւ եօ յաւելին ամբառնալ զձեռս իւրեանց». Պատ. է. «Որք ամբառնային զձեռն վրայտեալ ի վե- րայ սկալյեցն. Խոր. ա. Մի՛ ամբառնալ ճշնեալ ի բարձանս». Նար. կդ.

Ամբոխ առնել․ Խռովել․ դղրդել․ "Ամբոխս արարեալ՝ խռովեցին զքաղաքն․ Գործ․ ԺԷ։

Յամօթ առնել, յամօթի առնել, ամօթով առնել, ընդ ամօթ հարկանել․ Խեղ-ճեցնել․ Խաղք ընել․

Յամօթ կամ յամօթի լինել, յամօթի կամ յամօթի հարկանել, ամօթով լինել կամ, զամօթ զգենուլ․ Խղճիլ․ Խաղք ըլլալ․

Այլ յայլմէ լինել․ փոփոխիլ՝ այլայլիլ․ "Այլ յայլմէ եղև դարձեալ"․ Դան․

Առն տալ, և առն կամ արանց լինել․ Մարդիլ․ Կարգուիլ․

Զարամբ գալ․ ոխերիլ դատ կամ կռ-ուր․ "Իւրքն կին՝ որ գալ արամբ գալցէ, կրդն․ աղ․

Այց առնել, յայց ելանել․ Տեսնել․ Հար-ցնել, — Հարցնել ՚ի խորհրդածութեան և ՚ի վերջը, և խնամակալել․ — ՚Ի տեղ ելնել, տեսանել և յանձանձել․ — Այց ելնել․ —

Անդորր առնել, յանդորր հանել, կամ առնել անդորրացուցանել․ "Ի խնդութեան ընծայ անդորր արարեր․ Անդորր արար արար ինձ․ Եհան զիս յանդորր" Սղմ․

յԱնձառօթս լինել. Յաձիլ զանյն ծըղ-տերըն. Եւ ինքն յանձառօթս լինէր" Ըն-դէ՞ր էջէ այդ՝ զի յանձառօթս լինիս" ։ Գ. Թգ. ԺԶ ։ Ագաթ ։

Անկանիլ յերեսս. Իջանել առաջի. "Վա-տասակար ծառայք չիշխեն յերեսս անկանել թագաւորաց" ։ Սանակ. Յոբ ։

Անկանիլ 'ի մտաց. Խելքը թռցնել ։ Եզ-նիկ ։ Լ_աստ. Թ. ՟Շ. Թղթ ։

Անկանիլ 'ի մեղս, 'ի սէրս, կամ զմաս. յեղել. շարժաւել. խաղել ։ Ագաթ ։ Եզնիկ՝ Գիծ. Է ։

Անկանիլ 'ի Ճանապարհ, յուղի, 'ի ճա. մլանել՝ ճանապարհորդել, իջնալ ։ Գիծ. Ժ ։ Պետ ։ Խոսր ։

Անկիւն հաստանել. ակն հաստանել. զոր ձի հաստանել. "Անկիւն հաստիք, այլ գցանձս իմ ոչ կարացեր գերել ։ "Եհաստ ան-կիւն գոդն, եմուտ 'ի ներքեւ ։ Ջ՛ ։ Ք. Ոսկ. Ա. Թինս ։

յԱնհնարս մտանել. ոչ և անհնարանալ, անհնարիլ. անձեռնել. ընկնիլ բռնել ։ "Յանհնարս մտի վասն այնպիսի իրաց ցըն-նութեան ։ Գիծ. ԻԵ. ԿԷ ։

յԱնհնարին հնարս մտանել. անձեռնել ։

"Հիմարեցիս, զարմանայցես, և յանհնարին հնարս մտանիցես։ Առկ. ԻՑՆ. ԻԷ.

Անձին առնել, կամ հրամայել. [illegible] ինքը զինքը սպաննել։ Հռովմ. ԺԶ. Թ. ՄԿ. ԺԴ. Գ. ՄԿ. Գ. "Սատակարար արար ընդ անձին իւրում։ Խոր. Գ. "Սուր առեալ և անձին առնիցէ. Առկ. Մոթ. Ե. Ա. թես։

զԱնձամբ առնուլ կամ արկանել. "Իսկ ո՛չ զէն զանձամբ առնոյր". յն զէն չարժել. Առկ.

ըստ Անձին առնուլ կամ բառնալ. "Բարձեալ զմի մի ըստ անձին՝ տարահեռի. Փարպ։ "Օգ[illegible] քաղաքին առ ըստ անձին. Եփր. Գու. ԻԶ, ԻԶ.

յԱնձն բերկանիլ, կամ զանձամբ դառնալ. "Անդրէն յանձն բեկեալց 'ի քարանձաւաց լերանց ձայնից. Իմ. ԺԷ. "Զօրսն դարձան զանձամբք։ Եփր. Յես. ԻԷ.

զԱնձամբ լինել. "Արի կա՛ց, և զանձամբ քով լեր. Պտմ. [illegible]

յԱնձին ունել. [illegible]

խոստանալ. "Զայսոսիկ ձեզ յանձին կալ-եալ, և 'ի սոյն յաճախեալ. Բ. Պ. Ա, ԼԶ, ԼԶ:

Ձեռն յԱնձին հարկանել. յէանէյէց ըն-նէլ յանդգնել ամբարշտութեամբ, կամ արիութեամբ. յանդգնել. պարծել. "Մի ձեռն յանձին հարկանիցէք, եթէ ունիմք ծայր զարբահամ: Ռոմ. Մ. Ա: "Որքան եռևս զգուշիւ զի նախանձէր զեղբայրեալ, հար ձեռն յանձին տպանանել զայլազգին: ԼԶ, ԼԶ:

ընդ Անձն անկանել. հրան ըմբռնել խօ-սել. "Ոմն զգայլայ կորիւն անուցանէ, և էր զկան կորիւնս ընդ անձն անկանին: Եզնիկ:

Անց և անց առնել. հարցուանց ընել. խան հերթ կեալեի. "Մի վեր 'ի վերոյ անց և անցս առնիցէք: Ռոմ: ԼԶ:

Անցանել, բանիւ կամ գրով, խօսել. գը-րել:

Անցանել անցից. գլուխը գալ. գլխէն անցնիլ:

Անցանել ընդ հուր. ոտքէն հրով անցնել

այրման ։ "Անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր"։ Եբր անձրև ։

Անցան _ ընդ քուն կամ ՚ի քուն ։ գիշերանալ ՚ի նն ջել ։

՚ի բաց ՚նցանել ։ դադարել ելնել փորձել ։

Անցան _ յաղթահարել ։ հաճեանել ՚ի Յնոց ։ Իսուզ ․ գ ։

Անցան _ զաւուրբք ։ ծերանալ ։ "Աբրահամ և Սառա ծերացեալք էին, և անց. եալ զաւուրբք ։ Ծնն ․ ժը ․ Ղկ ․ ա ․ ը ․

Անցուցանել ընդ հուր ։ յածել ՚ի մէջ կամ ՚ի վերայ հրոյ՝ խորովել ։ զոհել ։ կամ մաքրել ։ "Որք անցուցին զմարմինս իւրեանց ընդ հուր և ընդ սուր ։ Շար ․ գ ․ Թգ ․ ժզ ․ ժէ ։ ժա ։

Անցուցանել ընդ թիւ կամ ընդ թուով ։ Թուել, համարս առնել ։ Ղեւտ ․ իէ ․ Եզեկ ․ ի ։

յԱնօթ առնուլ ։ զանձն ինչ և զփորձն ՚ի փոխ և ՚ի գրաւ առ ժամանակ մի առանալ ։ Եւ զայն յանօթ առեալ էր" ։ Դ ․ Թգ ․ Զ ։ "Ընդհանուր ոչ մարդկեղէն իւր գործութիւն առնուն յանօթ, այլ զիւրն ունի բնականաբար ։ Սեբեր ․ գ ։

Աչս աշխարհ հանել. տեսանել ։ Յես քր ։

Աչս առնուլ. ընդունել. "Ասեն աղքատք, թէ Աստուած մեծատանց աչս առնու"։ Մանդ. Գ.

Աչս արձակել, կամ արկանել. աչս տնկել կամ դարձուցանել. "Մի ինչ աչս արձակէք զոսք յաւար։ "Արձակեաց զաչս իւր զհետ հա-մանեայ. Ա. Ա. Մկ. Ա. Եզեկ. ԻԳ. Ա-ռակ. ԺԷ. "Արկ կին տեառն իւրոյ զաչս իւր ի վերայ Յովսեփայ. Ծնն. ԼԹ. 7.

յԱչաց հանել, եղանել. ընդ հանել, ել-նել. "Յաչաց հանէին զնա. Ճառից յաչաց եղանէին. Ա. Մկ. ԺԱ. Գ. Մկ. Գ. Ա. Թես. Բ. Ա.

լաւ Աչս գտանել. վեր ելանել, կամ աշխ-ատանաւք. ՅՀ. Է.

Ողորմ լինել աչաց. ինքն չմանայն պահ-ել. Ղկ. ԻԳ.

Կայ Աչաց. ինքն դադարել է տեսանելէ. խաւարանալ. Տօբ. Է.

Ապախտ առնել. զանց առնել. արհամար-հել. "Եթէ ուխտիցէ ուխտ տեառն, մի ա-պախտ արասցէ զբան իւր. ԹՈ, ԹՈ.

Ապախտ լինել. անարգ լինել, արհամար-հել.

Յոգիս ապաստան լինել. նաւաղէլ ազգայն ի նէր անխանէլ. "Յոգիս ապաստան եղև յաւ-խտաւութենէ իւրայէլ" . գա՛ :

Յոգւոց պարգևել ապաստան լինել. է վեր-ջին լ-ալն լինել : Բ. մկ. Է.

Ապաստան է. յանյնեալ է յօգնականութեանց. իջեալ է. անկ է. հնար է. "Այժմ ամենայն ինչ ցմեզ ապաստան է" . յն. ի մեզ եգ-եալ է. Սոկ. մ. ա. "Որչափ ինչ յինքեա-նըս ապաստան էր, ընչէին : Նշա. քը. ա. "Ա՛ւ է ի մարդ ապաստան" : Եզեկ. Բ.

Յապուշ առնել, արկանել, գործուցանել, կրթել, կործանել. Աղչտուցանել. յիմարե-ցուցանել. Ամբբեցուցանել. "Արբեցութիւն՝ որ ոչ զմիտս յապուշ կրթեցէ, այլ եւ քան զնա գիտութեան յորդորեցէ, և զի գործ ար-բեցութեան զուշն՝ յապուշ առնէ՝ ամենեցին գիտէք" . Սերեբ. Թ. "Ոչմիտս ծերոց յա-պուշ արկանէք . Մծբ. մթ. "զխորհուրդան յապուշ գործուցանէք" . Գ. մկ. Ե. "Յա-պուշ կրթեաց զմիտս կնոջն : Եղիշ. Յես : "Ի յապուշ և յիմարութիւն կործանեաց զնոսա . Սեբեր. Գ.

Յապուշ կրթիլ, հարկանիլ, գառնալ ;

անկանիլ, լինիլ. տպել, ծիրել։ Ոսկ. Խոր. ԼԷ.

Ապստամբ ի հնարից, ապստամբ ի բժշկական գիտուց. անբժշկելի. Եղիշ. Հ—Ը.

Ապստամբ ի հնազանդութենէ կամաց. անհնազանդ կամօք. Շնորհ։

Ապտակ ածել, հանել, դնել, մատուցանել. ապտակել. ''Ածիցէ ապտակ յոյժ ծնօտք''. Սոփթ. Է. ''Իշխ. ապտակօքն ապտակէին նմա''. Մի. ԺԴ. ''Չտամ չար ածուածեր, և ապտակս դնել ածեմ''. Ոսկ. ՅՀ. Բ. ''Ապտակօքն անդէն ապտակ մատուցանէր''. Նոյ. ԺԴ.

Ապտակ առնուլ, ապտակ ընկալեալ. ապտակիլ. ''Արեաց առնէ, առ ապտակս''. Ոսկ. ՅՀ. Զ. ''Կամ լինել առ յունակն, ''Թէ և ապտակ առնուլ յարբեցուցն''. Ը. բոլ.

Ալ. ոգով ասէ. ''Ալ հաւանութեան ի սուտ ինձ և բանսարկու. Եփր. Զաւ. ''Խնդրեսցեն զայն խաղաղութեան յեսուսայ և կեցցեն. Երկնայնամիտ եղեն առաւ զաւ խաղաղութեան. Եփր. Յեսու.

Առաքաւոր. Նմանաբերէ ասէ. ''Նեղեալ

համարէին ընդ անձանձանւ յիմարութեան ա-
ռաքստաս ։ Խմ . ժէ ։ "Պատառեցից զա-
ռագաստ սրտից նոցա ։ Ովս . ժգ ։ "Այսու-
հետև պատառեալ առագաստ հին հարանց ։
ՀՅՀ . կԹ ։ "Լօղեցին ընդ կեղծաւորութեան
առագաստիւ ։ Խոսք . գ ։ "Նացցես զալս ալ-
րի քո , և զառագաստ մտաւոչութեան ։ Մաղ . ե ։
Կմոնաբնական ամյ և պորտայոմբենէ , գիլի-
նեցատ , և պորքայ լուանէն ։ Ըհայ ։ ՀՅՀ .
ԿԹ ։ Կայք ։

Օտարալս ունել . առագել առանէլ փոփո-
խել "Այս զուք զառայս ոչ կարիցեք ունել ։
Այս չմտածն բանակեան հանդերձ զառայս
ունէր նորա ։ Թ . Մկ . զ ։ ժգ ։

Առասպել խմ ասակ արկանել , խմ
գրել . առել՝ խօսել՝ փոխել զառասպելս խմ
առակել . "Առմենդրեան առասպելս արկանեն ։
Եզեկ ։ "Առկ մեզ զառասպելն քո , և լու-
ցցուք զնա ։ Դա . ժդ ։ Առէլ առակ արկ առ
նա ։ ԽԷ ։

Առասպազ . նմանութիւնմբ՝ երկինք . "Ասա-
ցես տեսանել զգեղեցիկ առասպազն . յոր-
ժամ գիրերն ժամանէ , տես զարդարեալ
զերկինս աստեղօք ։" Սիր . ՀՅՀ . Է ։

Առատանամ. նմանութեամբ՝ զայրանալ ըն-դէմ՝ համեմայն քերթող յորդորեալ. ինքնին ա-պել փախչել. ''Առատանայքն և խորհէին ապստանել զնոսա. Գծ. Ե. և Սոփ. փարք.

Առաւօտ առնել. առաւօտել. խնդրել. Ող. կք. ճէ. Սիրաք. Ղ.

Առաքեմ. նմանութեամբ և դէս դէս ա-ձեւ առնէ. ''Առաքել զամենայն պա-տահարս, զմահ, զբարկութիւն, զխոռ, զնեղութ, ևն. ''Զօ առաւել առաքել զբար-կութիւն. ''Առաքեցէ՞ր երբէք ՝զհայեցուա-ծըս քո յերկինս. Վեցօր. Դ. ''Համբերեա ի խնամս առաքեալ սուրբ. Նար. խէ. ''Ընդ յառաջութիւն չարչն առաքելով զիւր համ-բերութեան. ''Ըզ՝ Թէ ա Առաւած առա-քել. Եզնթ. ''Ըզզալ ըզձեց առաքել առ քեզ. ''Այսպէս նայն մահթանց յերկի-նըս առաքել. Նար. ''Որ զյորդաննաւն որա-փարծ վայրելութիւն ի թեթեւն առաքեցեր. Նար. կզ. ''Պաղատականն ոխնայ, որ ի ան-բանական արտաքս առաքիւր. Այսքինն խղաներ Նար. ղթ. ''Ըզօթեալ՝ առաքեալ զամենն. ՃՃ.

Աս և զնայ առնել. կարել. ճըն. ''Աս

և. գնաց առնէ զնա մոլորութիւնս ։ Սիրաք ․ Է ։

Առնուլ զինքեամբ ․ իբր յանձն կամ յիւր վերայ առնուլ ։ Եզեկի ․ Պ ։

Առնուլ սիրտ ․ որպէս ժողովել ․ "զմիտս՝ եթէ սիրտ ուրուք առնոյր , և ունէր , ուշմտանէր ։ Եզեկի ։

Առնուլ հաւու ․ խօսել հաւուն ․ "Ի ժամ հաւուն առնլոյ՝ հրաման տային զպաշտօն ժամուն կատարել" ։ Փարպ ։

Առպատակ առնուլ կամ արշաւել ․ գնել , առնել , առնուլ ․ առպատակութիւնս կամ առպատակաւորս արշաւել ․ յարշաւել 'ի վերայ , կողոպտել՝ աւերել ․ Ա ․ Մկ ․ Ա ։ Ագաթ ․ ԵՀ ․ Կթ ․ Ի ․ Մկ ․ ԺԲ ․ Ա ․ Մկ ․ Գ ․ Խոր ։

Առատն ածել , Առնուլ յատամանս ․ առպատչել ․ "Միջս ընկեցեալ , կամ առատն ածեալ ։ Մս ․ գա ։ "Առնուլ զմարմինս իմ յատամունս իմ ։ Յոբ ․ Ժգ ։

Առնուլ ատամանց ․ ակռան առնել ․ Երեմ ․ Լա ․ Եզեկ ․ ԺԸ ։

Արածել զհողմ , կամ զերկրաւորութիւն , կամ զերդս ․ իբրու հետամուտ լինել ․ որդեգրութեան թագաւորին 'ի ձեռաց ։ Առակ ․ Ի ․ ԻԸ ․ ԻԹ ։

Երբենամ․ նմանաբնւմք տալ․ "Արբեցաւ սուր իմ յերկինս ։ Երբեցի ճերկիրն յարենէ նոցա ։ Յառաջ քան զերբենալ ամենայն բանջար ո՛չ ցամաքեցի ։ ԼԶ, ԼԶ ։

Երբուցանել զծարաւ․ տնյաւցանել ղծարու․ "Ո՛չ զրաւանդակ ծարաւն՝ արբուցանել ։ Եղիշ․ դա ։ Ըստ կարին զբաղցն լնու, և զծարաւն արբուցանէ ։ Սարգ․ ա ։ փութայր արբուցանել զծարաւ իւր արեամբ որբոցն ։ Խոր․ Հռիփս ։

Երգանդ․ նմանաբնւմք՝ "Երգանդ մօրց ։ Երգանդ մաքուր մեծին մեարուխայ ։ Յարգանդէ յառաջ քան զարուսեակ ծնայ զքեզ ։ Եզաթ ։ Շար ։ Սղ ։ "Ծմեղ ծնանի աւազանին արգանդաւ հոգեպես ։ Յոբ ։ ԼԸ ։ "Ինանալ կամ փակել Աստուծոյ զարգանդ." ծնողաց՝ և յոչ-ղէլ իմ խոփանել ղծնանդը․, ծն․ իթ ։ Ի ։ "Որ բանայ զարգանդ", է անդրանիկ ։ Եղ․ մզ ։ Թուոց․ ծը ։

Երգել անել իմ լինել․ արգել արկանել , տալ , արգելուլ , խափանել ։ Սոփ ։ Խոր ։ Եղիշէ ։ զ․ մկ․ է ։

յԵրգել արկանել․ ղողել դադարեցնել կալել էնէրն ։ "պաշարեցը զնոսա, և յարգել

արկանէր զնոսա ։ Ա. Մկ. ԺԱ. ԼԶ ։

ՅԱրգիւնս անկել . արգելանացուցանել . ''Յարգիւնս զբանն անկցէ ։ ''Ժամանակաւ պատահացմանց յարգիւնս անկցէ ։ Խոր ։ Ոսկ ։

Արե . նմանութեամբ՝ կեանս, կամ կենդանութիւն . փառաւորութիւն լուսոյ ի կենցաղումն . ''Արդուեալ յարեան փառաւորի'' ։ Ոսկ . Խր ։ ''Արդեան յարեան Արտաւազդի և Տիգրանայ ։ Խոր . Բ ։ ԼԶ ։

ՅԱրեան արկանել, կամ անկանել . բառնալ կամ բառնիլ ի կենաց . ''Այս թէ ընդդէմ գտանիցէ, յարեան եւ արկանէ ։ ''Ոսկ յենչից և յարեան արկանիցեն ։ Եզնիկ ։ ԼԶ ։

ՅԱրեն հատանել . բառնալ զկեանս ։ ''Զօրաշխարհ արեան յայայց հատանէր ։ Զ . Մկ . Է ։ ''Փոխանակ կենաց անտերյ' զարեն հատանէր, ասէ ։ Եղիշ . Ը ։

Արե . տալ . ծախել կամ արեան . ''Որ տաս պարգևս արե . քաղցրութեան ։ ''Նար . Կզ ։ ''Յորժամ անձն ըեալ իցէ, և արե տայցէ ։ Եզնիկ ։

ՅԱրեան, կամ յարեան զալ . ելք ձնդզեւոյ է՛ գալ . ''Ո՞վ է զի յարեան ելից այսոր ։'' Եղ . Ը ։

Արիւն հանել, կամ թափել, կամ հատա-նել, կամ թողուլ․ արեան առնուլ համամբ երակի։

Ընդ Արիւն գալ․ Թաթախել կամ շաղախել արեամբ․ "Ժամանակ է այս նահատակելոյ ... ընդ արիւն գալոյ․ Ոսկ։

յԱրեան առնել․ արտաքսել․ "Զկնուղն ուստի և ուներցի որ, յարեան առնեն զնոսա ունելեացն։" Ոսկ։

Ցինքն կամ յինքեանս, յիւրեանս արկա-նել․ իւրն առնել․ "Ըստ այսմ նենգութեամբ զանձեղ մարդիկ հրապուրեր և յինքն ար-կանէր։ Զօտմանս ամանս յինքեանս արկին։ Առել յինքն և զհայրուհա ամանս։ Եղիշէ։

Առնել․ փոխան մարմնոյ արենոյ․ "Մանկեն արկեալք զնկանօք նախատանելիցն․ զՄի ոք ի որբոցն յիւրաքանչիւր արկեալ գնէր։ Ագաթ։ Ճ։

Արձակել զԹուղթ․ Բանաւղենւէան․ Ճ․ Բ։

Արձան կանգնել, կամ առնել, արձա-նացուցանել․ հաստատել․ Ա․ Թգ․ ԺԵ, Բ․ Թգ․ ԺԷ։

Արշաւանս գնել․ արշաւել․ Ագաթ։

Արշաւեմ․ այլաբանութեամբ․ "Ընդ հօտս

մայեցւոց լեզուն խորախտաւոր արշաւէ (տայքնէն՝
համաշխարհ եօղ) ։ Ըստ այսմ արշաւել խոր-
հրդոյս զօրութեան (տայքնէն՝ է դառնա էլանէ ։
Յմբ ։

Ըստանակ արեգականն արդարութեան յն․
Գ․ Սարագեփն ։ Շար ։ Նար ։

Ըստասանել արկանել․ ադփասանել․ "Զնիփ-
ւաճարն յորժամ տեսանեմք, արտասուս ար-
կանեմք ։ Յով․ ա ։

Յարատասուս հարկանիլ, կամ լինել, կամ
ցնդիլ․ ադփասանել եւ Խոր ։ Նշխ ։ Վրթ․
հց ։ ԽԶ ։

Ըստօսք արկանել, կամ կաթեցուցանել ։
Յու ։

Ըստար կամ յաւար կամ յաւարի անել, կամ
տանել աւար, կամ յաւարի առնուլ․ աւար
հարկանել․ Բալլէի․ գէրէւ գէրէգեւ․

Ըսել անել, կամ անել ասել․ ասելն․
"Յուծանիցէ Զօրաց, և անիցէ ասել ի տան"։
Դկ․ ժե ։ "Ըսեր ասել՝ տան քո աշխարհի"։
Շար ։

յԸսեր դարձուցանել․ անէրէւ․ Եղեկ․
լե ։ Խոր․ ի ։

յԸսեր դառնալ, լինել, մտանել․ անէրէւ․

Նա. Ե. Աղ. Հբ. Երեմ. խց.

Ընկուզք անուշ. դար առնուլ. խմբել. Տաղ. Նար.

Ընդունայնել զծրագ, կամ զկիրանս, եւ. ի- ջու կամ ունայնութեան. մուծել. "Ընդունայնել զծրագունս, կամ զկիրանն". Երգն. Ոչ՝ունն հայրենի ընդունելով անտառին ... ոք. Անկիւռ.

Ունայն լինել. ունայնանալ. ապարդիւն լինել. "Ընչաւնային այգուն լինելոյ". Այգուն եղելոյ՝ պարտնէական թափել հրամայեաց.

Բ

Բազուկ. նմանութեամբ՝ զօրութիւն. կարողութիւն, իշխանութիւն, քանութիւն. "Ապրեցուցեր զնեղ բարձր բազկաւ. Անձու. Թեամբ բազկի քո զօրացին. Նախձրացեալ բազկաւ հանցէ զգոստ յերկրէ եգիպտ. Եթէ բազուկ առ բազուկ իցէ քո տեառն. Յոբ. Խ. Նազուկ քո իցէ ընդդէմ եւ, եւ.

Բաժակ. նմանութեամբ՝ նշանակ ըմբըշ- խանաց, վշտաց, թարկութեան, փրկութեան

[illegible]ութեան, [illegible]: Եզ. «Կարէ՞ք ըմպել զբաժակն, զոր ես ըմպելոց եմ»: Հայր իմ, եթէ հնար է, անցցէ բաժակս այս յինէն: Բաժակ փրկութեան ընկալայց: Բաժակ ցասմանն Տեառն: Որք զբաժակ մահու ըմպեն: Օփրիկականն ըմպեալ զբաժակ: Ամենաշար բաժակ հեղեալ յերկնից սուրբ հոգի: Եզ.

Նան ի գործ առնել. [illegible], [illegible]: «Նանս ի գործ արարին ունել զնա»: Եբրեմ: «Սիրել[illegible] արարեալ բան ի գործ արասցուք վարդապետել ձեզ»: Ագաթ.

Նան ինչ առնել. [illegible]: [illegible], «Եղէ՛ սուս՛ բան ինչ ի ունէր, և վախճանեա՛ց»: Յոբ. Բ.

Նան ունել խամ առնել, խամ կապել. [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]: «Եւ վա[illegible] բանս արարեալ քաղաքին ի ներքս առնել զզօրսն»: Մամբէ.

ի Նան ձգել. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: «Զ[illegible]ս ի բան ձգել, և պատմել՝ առնորդութիւն է ընթերհին»: Նմ.

ի Նան ունել. [illegible] [illegible]: «Եղեր-

սէր մի՛ ունել նմա ի բանի դլյանցուածս իւր", Յհ. կթ.

ի խանի առնել. հաւանեցուցանել. համոզել. յանձնառուցանել. "ի խանի արարեալ զինքեան անձնկապեաց արքային. Կոծ. Ժը. "զՊոմպէոս ի բանի առնէր, զի նովաւ դառնայցէ յաթոռն. Նըա. ձբ.

ընդ խանիւ առնել. լինել. կալ. Բանա-տըրէլ. Բանատըրէլ. մի. դա.

զխանիւք առնել. խօսէ Բանէլ. "զխան-իւք առնէր զաչակերտսն, մինչև մեւ եալն թագմամբ զերեզմանին վճարեցաւ". Մամբր.

զխանիւք անկանիլ. խօսէ հեգ ըլալ. "Մի՛ զբազում բանիւք անկանիր. Ներկարա-գայն նուազօք զբանիւք անկանելին". Հնոց. ժա. գ. մկ. ե.

զխանիւք (իւբովք) գալ. հախտալ էլանէլ խըրոջ Բանէջ. էրխաթանէլ. "Նի մի երե-ւեցի 'ի մէջ անմտացն իբրև զբանիւք իմն ե-կեալ. զխանիւք եկեալ երևէր. Ոսկ.

Խոնանալ թողուլ. ըանէլ. անթխ առնէլ.

"Խարձի թողի զնոսա երթալ զհետ կա-մաց սրտից իւրեանց". Սղ. ձ. "Այլ են ձեղ արք ամպարիշտք, որք բարձէք թո-

ղէք զօրէնս Աստուծոյ բարձրելոյն։ Սիր․ խա։ Ա։

Բառնալ գգլուխ․ Վերատել․ "Բարձին զգլուխս նոցա, կամ զգլուխ նորա որով"։ Եգաթ․ ԻԴ․ ստէպ։

Բարեաւ խմ բարեօք մեալ առնել․ Համբարձ՝ ներբ․ թարձ ելել՝ ընել․ Ամենայն կենցաղական հոգոց բարեաւ մեալ առացեալք"։ Ա։

Բարձ․ Նմանաբանութիւնք՝ ալփաբեան պատառոյ, զտտ․ պտփէա․ ատտեզտաբիան․ "Փոխանակ պատուոյն անարգանս, և փոխանակ բարձ ռալոյ և յառաջ ձգելոյ՝ բանտ և կապանք։ "Մեծ աւագութեան բարձի և պատւոյ պարգևս խոստանայր"։ Եգաթ։ "Ընկալեալ բարձի"։ Ցհ․ կթ։

Բարձրնորը լինել․ յանէալ տառըն տեղւոյ․ "Հայեցեալ թէ զխարգ բարձրնորը լինէին"։ Դկ․ ժէ։

Բարձի թողի առնել, Բարձ և թող առնել․ բառնալ թողուլ․ անփէս առնել․ "Զներացեալըն մի՝ բարձի թողի առնիցէք"։ "Աստուած բարձի թողի արար զնոսա՝ երթալ զ հետ որովից իւրեանց"։ Զամենայն կարև-

ւորոն թագաւորութեան բարձի թողի առնել", ։
Ը. ընդհ ։ մխ՛ ։ Մարթին ։

Ինկանել զփոր. Ինկանել սրտի. փըր-ծել. սիրտը ճոթել. չքնանալ. աղբէ-ել. "Խանդաղատագոյնս երկրորդեն զսիրտն բե-կանեն, զաղիսն գալարեն ։ Մամբ ։ "Սիրտն բեկանէր, և աղիքն գալարէին" ։ Նշխ. Գ. "Սէ եկեր հաց, զի բեկաւ վասն գուծի", ա. Թգ. Ի ։ "Ինկցին ամենայն սիրտք" ։ Նշեկ. իա ։

Ինկանիլ նախանձու. Նախանջըթել ընել, "Նախանձու բեկեալն՝ անդամ է յուրախու-թենէ. Դմբ ։ "Ինկաւ նախանձու. վրդն. ծն ։

Ինկանիլ անդրէն. անդըրտարձել. յետ-դառնալ յոյնէ ճախոնք. "Սամ անդրէն յան-ձըն բեկեալց ի քարանձաւաց լերանց՝ ձայնից արձագանգաց ։ Խմ. Ժէ ։ "Օփ և ոչ ար-ձագանգքն այսպէս ընդդէմ բեկեալ վարկ-պարազի առ քարքարուտան, որպէս ի Թշնա-մանողն Թշնամանքն դառնան" ։ Իրա. բարկ ։

Ինկան. ոճով ոսի. "Օրանկն մերձ առ բերանն զնեմք ։ Մաշկ ։ "Նա եւ ի բերան ա-զախնոյ քո զամենայն բանս զայսոսիկ" ։ Ծ.

Թդ. ԺԴ. «Սկսան բանս ի բերան դնել մոգպետին»: Եղիշ. Ը. «Զնոյն գիրս մանկանցն ի բերան առնելով՝ նուագեմք զօրհնութիւն: Գոյժ ի բերան առնուլ: ՅՆ. ԽՄ. Եղիշ. ԽԶ. «Սաղմոսքն՝ զորս յամենայն ժամ ընդ բերան ածեն: Նանքս սաղմոսին հայնիւք մինչ ընդ բերանան գայցեն»: Սոկ. «Ի՞նչ ինչ՝ զոր ցերեկ ընդ բերան ածիցէ մարդն, ի նոյն և ի քունն զբաղնուն միտքն»: Եզնիկ:

Բերան՝ ԽԵԼԱՄՏԱԲԵՐԱՆՔ՝ ման փոխանակ ԲՈՒՌԻՆ ԽՕՍԵԼ. «Տայր Յովսէփ ոռնկս՝ ըստ բերան ըստ բերան»: ԱՅՍԻՆՔՆ ԸՍՏ ԲԱՆԻՆ ԿԱՐԳԻ: Ծն. ԽԷ. «Աշխեցուք զաղջիկն, և հարցցուք ի բերանոյ նորա». ԱՅՍԻՆՔՆ՝ ԶՆԱ: Ծն. ԻԴ. «Բերան առեալ խօսեցաւ զայս». ԱՅՍԻՆՔՆ՝ ՏԵՐ: «Ամենայն բերան խոստովան լիցի»: «Նա եղեցի քեզ բերան». ԱՅՍԻՆՔՆ՝ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԲԱՆԻ, ԿԱՄ ԽՕՍՈՂ Ի ՏԵՂՒՈՋ ՔՈՅ: Ել. Դ. ԺԶ:

Ի Բերանս լինել. ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԼԻՆԵԼ. ԲԵՐԱՆԱՑԵԼ. ԽՕՍԵԼ. ԴԱԴԱՆԵԼ. Նըս. Ի Սանձ:

Բերել ի համար կամ զհամար. ՀԱՄԱՐԵԼ. ՀԱՇՈՒԵԼ. «Զարգասիսն ի համար ո՞չ բերէին»: Գ. ՄԿ. Գ. «Զինչ բերիցեմք ի համար

զմեր նեղութիւն"։ Եզամթ։ "Ջմերոյս ո՞վ բերէ պճնամար. Ջայրեցելոցն ո՞վ բերիցէ պճնամար։ Նաւս։

ի գործ Բերել, վարել. ի կիր արկանել. խա-ղարել. "Զհրամայեալն ի գործ բերել"։ Եզամթ։ "Մինչև ի վախճան զհրամայեալն ի գործ բերել"։ Սոփեա։

Ընդ հարկանել ը՛ Նիրական. կամ ը՛ րիրս տալ. այտին տըղէի. "Որ մերձենայ ի ձեզ, որպէս որ ընդհարկանիցի ը՛ րիրական խարոց"։ Զաք. թ. "զՍպրան ու կոփեմք, այլ առ-աջնորդեմք. խոկ դու . . . ը՛ րիրան տալով յետս մղես"։ Գիրն. թղթ.։

Նիծ գնել. Նիծս կարկատել. ի Նիծ տա-նել. առեալ խամ պղխտածին տնէ, մղտեր խամ պարտստատէր ընէր. "Նիծ խոկ ու ոք կարէ դնել ընտրեալ օրինաց նորա"։ Եղիշ. է. "Նիծս կարկատեք՝ առանց իրիք պատ-ճառանաց"։ Սոկ. "եթէ ի գձուձ կերպարանս (տեսանիցեն զաղքատն), և զայն եւս ի բիծ տանիցեն"։ Սոկ.։

Նլուր մնեղէն. նմանաւթեամբ՝ հասյ՝ մէկ-խարէ. արդեօ կողմա. "Դիւութ ի մանկու-թեան ժամանակին քարիւ կործանեաց զմեծ բլուրն մնեղէն"։ Եղիշ. Ե։

Ժողովք արկանել, կամ հարկանել, կամ բառնալ, կամ ունել, կամ կարդալ. Յաղագս. "Ժողովք արկին առ ձեզ, և ոչ փրկեցէք զնա ի ձեռաց նոցա": "Այլ մի ժողովք հարկանիցէ զքէն առ անէր": "Ժողովք բարձեալ աղաղակեցեն առ իս": "Ժողովք կալան առաջի փարաւոնի": "Ժողովք ի դուռն կարդային": Լուծիւ.

Նոց. ոճոյ առ. "Նոյ առաքեալք ի գիւղերի": այլ ինչ՝ առաջին պայմանագրութեան, կամ նշոյլ լուսոյ: "Նոցք հաստանեքին, և առ հեռ նոց ծիծաղ": Ծն. ժե. Բայց լինիք: "Առ ի շանեխոյ առն զուտորքիւր կամ զծուառ զբոցով մեղքամայ": Վ. Թգ. ընդհանուր:

Նուռն հարկանել, ի բուռն առնուլ, կամ արկանել. զբռամբ առնել, կամ արկանել. Ցիտ բանիւ. Դղմիւ, Բանիւ, Գունդիւ. օրինակ. "Նուռն եհար զինքն, և կացոյց ի վերայ ոտից իւրոց": "Զերաստանակ ի բուռն առեալ": "Որ զբռամբ առնլոյ իւիք է զմին վիճակն": Զոր. Վ. "Զշանայր զբռամբ արկանել զոքիա": Ի. ԱԿ. Գ.

Ի Նորին ունել կամ դնել զոքի, է ճշմարտապես տնել դանկն. "զՍկզբան ի բուռն ունել, և ի պայմանութիւն մտաբերել": Սոկ. "Կալ-

հաւ ի բունն զոգի իմ · ի բաց մերժեցի զեր-կիւղ Թագաւորաց · փառաց ·

Բուռն լինել բանաւ է վերայ · հաւա-տամ մասը · "Այս բուռն լինիցիս տանելի ·" Եսայ · ԻԷ · "Բուռն եղեն արքայութեան հարցն իմոց" · Ա · Մկ · ԺԵ · "Ո՛չ եւ բուռն եւ հասցէն իշխանք որդւոցն իսրայելի մաղձկեց-եան իմում" · Եզեկ · ԺԸ ·

Բերեմ, իմ · նմանաձայնաբ՝ լսելի է բարեխաւսութեան, և լսելի · "ի Մեծ բարեկու-թիւն բերելեք զառաջին տերն ձեր · Եղիկ · Գ · "ի Սրամտութիւն բերեցաւ թագաւորն · ի Նախանձ բարեկութեան բերեցաւ · Բ · Մկ · ԺԳ · Ա · Մկ · Բ ·

Գ

Գալ ի մտս · կամ յենթն, կամ ի խելն · առաջանել · "Եկեաւ ի մտաս իւր" · Ղկ · ԺԵ · "Զաւրթի՛ր և ե՛կ ի մտսս քո" · Մանդ · ԻԹ · "Սթափեցի՛ր և ե՛կ ի քեզ" · Ա

Գալ ի գգջունն, յողորմութիւն, ի քնին, ի ծնունդ, յանձունն, ի վախճան, ի լռունն,

ի վտանգ, ի յարութիւն ԵՒ. Իբր ըմբռնել, ծածկել, դառնալ, ածել, լուանալ, ԵՒ.

Կամ ի զարմացումն, ի հարցումն, ի կարծիս, ի կամս ուրուք, յաղերս, ԵՒ. Իբր զարմանալ, հարցանել, կարծանել, կամենալ, ԵՒ.

Կամ ըստ կամաց, կամ ըստ բանի իմաստնոյն, որպէսն վարել. Եզնիկ. Իսկ ընդէ՞ր և Աստուած գայցէ ըստ սատանայի. Սեբերդ՝ ծն. Իբր խոստացեալ լինել.

Կամ ի մէջ Իբր փոխանակ. Երգն. Մատթ. "Ընձեռաց ի ցանկութիւն գայ". Այսինքն՝ ցանկալի լինի. Խմ. ժէ.

Կամ ընդ կատարեալ արգանդ. Այսինքն ծնանել ի խառն. Ամկ. "Յղացեալ եթէ ոչ հաւատացի, և ո՛չ եկեսցէ (ի լոյս ծննդեանն) եկեր. Ել.

Կամ ընդ աղբ, ընդ ծառս. ընդ փուշ, ընդ ապաւանս. Իբր ընկերակցել լինել շաղախել. Ազ. ԻԷ. Խոսր.

Կամ գործով ուրուք կամ իւիք, և գթառանօք, գերովք, զխիթս, ԵՒ. Որպէս յարել, ծառել, տեղեկել, յածել, պատել. Որպէս կոչել, կարել, ԵՒ. "Կամ ցնորս արդ. զաւակ. զպատուիրանօք. Ըստ Կ. Ժ.

Գ. Թգ. Գ. "Զճշմարտութեան բանիւ. Զխրատու. գիմաստութեամբ. Եւս. ՔԸ. Զստաքինութեան. չհոգեորոք. Յով. Զսր-բեցութեամբ. զընչիւք. Մատթ. Զզմ-եամբք (Հէբրայ. քամ պադաղ) . զիւրեանց կանամբք. զայլ արամբ, ԼԶ. Յով. "Զցր-րոյք Հարցն եկեալ. ՅՀ. ԿԹ. Արգէօ բժշ զակամբ եկեալ. Յշի. Սարտաֆիւն գոյ զոակերոքն. Եզնիկ. Հագար ամ զմիմեամբք եկեալ գտանէ. տյոյնան՝ Բոզ-նգ-ալիւ. Եւս. ՔԸ.

Ո՛րչափ քամ ո՛րքան Գոլ. յիւ-ոենքեծ-ծին ըոք. "Որչափ իւր ինքեան գոլ էր. գիտ-վանդակին ի միջոյ իւրաց կամեցաւ բառնալ. Գիտ. Որքան գոլ ե քեզ՝ մի՛ առներ պա-կաս. Վ. րդն. Աղ.

Գումարիւ քամ գամագիւս լինել. քամ գա-մագին գտանել. Եոր մը ըներ՝ Քաոթ. ոռ-ըոթը ռոռաչ թանիլ. յիւ-ո իւջինջնիւ, թեմ թնիլ. "Զինէք գամագիւ պաշտաման. Եւս. ՔԸ. "Յորս Հպարտութիւն ամբարտաւանու-թեան ու երրեք կարացէ լինել գամագիւ. Սարկ. ՔՀ. ԼԶ.

Գուան Հարկանել. ծիծիլ. "Գուան Հարին

գնա ։ Առ պիղատոս զՅիսուս , և գան եհար ։ Զայր հռովմայեցի և անպարտ պա՞րտ իցէ ձեզ գան հարկանել ։ Գծ ։

Գան ըմպել․ ծեծ ուտել․ "Արբցէ՛ գան բազում . . . արբցէ գան սակաւ" ։ Կկ․ ժԹ ։ Գան՛ արր՛ երկու՛ աչօքն խորովք՛ (ոչ յոնքն խարազան) ։ Առկ․ գծ ։

Գար խոլ ի գար՛ հասել․ ծառա նոյն․ "Օերգէ և ապաշաւ լինիցի՛ առ ի գար՛ հասե․ լոյ իւր յուղեղ՛ յարարածն ,՞ զոր՝ աչաւած․ եալ կամակորիցէ" ։ Նշնիկ ։

Գետավէժ , խոլ գետավէժս առնել․ լինել․ է՛ ջէջ հոսել , էլ "Գետավէժս առնէին ըղ-նուսս ։ Եգաթ ։ Կենդ ։ "Օկէոս գետավէ-ժը՞ս արարեալ ։ Փարպ ։ "Հորձանաց ուխից գետավէժ լեալ ։ Ըհ ։ կթ ։

Գետանախշուն , խոլ գետանախշունկ լինել․ ընկղմանիլ ի ջրյոց մէջ գետոյ ։ Նշմել ։ Ը ։ Խոզն ։ Առկ ։

Գետանաքարել՛ լինել․ ընդ երկիր և ընդ երկ-րաւորս թաղթափիլ․ "Անհաւատն , որ միշտ գետանաքարել լեալ՛ ընդ օձին յարմարի ։ Ան-հաւատութեանմբն միշտ գետանաքարելեալք՛" ։ Ժգ ։

Գինի հատանել կամ արկանել. որպէս ընդ-
ճէին. Պղատ. իէ. Աառթ. իէ. ճա. "Ընձանց
նոցա գինս հատանէր". այսինքն՝ ի վաճառ-
հանէր. ը. մկ. ը.

Գինոյ առնուլ. երբ գնել. Կող. Գ. "Զոր
գնեա գնոյ.

Գինս տանել, խնդրել՝ երբ ի վճար, ի վայր).
ճա. "Ընդ առատ բժշկութեանց գինս տարաւ.
Չերմշկեայն ի գլխովին գինս բժշկութեան
խնդրիցէ. Եղնիկ.

Գինի. ոճով առ. "Եւ ինքն ի գինւոջ
էր. Այն. արբեալ, կամ ըմպող). "Ընդ գինի
մոլեալ էր, և արբեալ. Այն. արբեալ և ար-
բեցեալ էր. Գ. Թգ. Ի. "Նորին ընդ գինիս
ծմբեալ բաղդատաւոր. Պատ. է. Ի ճաշակ գին-
ւոյ. "Նորին Է գինիս մորին, հրաման ետ
Թագաւորն. Եզաթ. "Ա՛լ է արժան նմա
գինեօք անկանել. Մնք. "Համարեցաւ զնա
ելթէ գինի կալաւ զխելս նորա. Եփր. Թգ.

Գինովութ առնել. փարէլ ընկենուլ ի քայ-
քայել զնէ. "Հապականելի մարմինդ գինո-
վութ արարեալ երբև զազիր մեռելոյ.
Եղիշէ. ա.

Գինի առնել. գրել. գրով գրովեւ կամ հը-

ըստ տպաւորելէ զնմանն, Ա. «Գիր առնէր, և ի Հրապարակս տայր տարածանել. Գիր հաստատել. Ա. Գ. Մ. Բ. «Գիր հանցէ ձեռամբ իւրով, թէ Աստուծոյ եմ ես». Եզն. իգ.

Ի Գիր արկանել, հանել. ի գրի էամ գծերի հարկանել. Քրել. արձանագրել. Մատենագրել. «Գումարեա՛ զանձնայն (զմզոզ) և ի գիր ա՛րկ. Սուկ. «Եւ ի գրի հարեալ՝ մի բառտիճոջէ այսպէս պատմէ. Եւս. քր. «Պատճառ համարեցայ ի գրի հարկանել». Խոսր. «Յամիմց ի նկղթանէ զթագաւորին մակեդոնացւոց գրի հարկանել». Սամ. Երեց.

Ի Գիր, էամ ը գրով անկանել, լինել. Անցանել է իւրք արձանագրութեան. «Ընդագի ընդ գրով չեն կրօնքն (աղանդաց), երբեմն զայս առեն, և այնու խաբեն, և երբեմն զայն». Եզնիկ.

Զգրով էամ զգրովք գալ. Տքնել ի Քեռ, էամ յաջէ. «Հրամայեաց հանապազ գըրրով գալ, և աղօթից առեալ կալ». Խոսր. «Զգրովք հարցն եկեալ՝ ծանօթս կացուցէց». ՅՀ. կթ.

Գիրկս արկանել. էամ տարածել. Քարել.

դադարել Հաշուել․ ընդդիմել․ և սիրել յարել․ Ծն․ ԻԹ․ ԼԷ․ Հռովմ․ Ժ․ Ժող․ Գ․ "Գիր-կըս արկանել զնովաւ, գրկ․ զնմանէ․ ըն-ման․ փեղոց․ ընչից․ կենցաղոյս սիրոյ․ գեր-կայնմութեամբ և զսիրով․ Ճ․ "Ով բանս ինչ ողորմ, և ոչ բարբառս ինչ աղերսա-կանս լուաւ․ այլ միայն ձայնս, և գիրկս տարածեաց․ Ոսկ․

Ընդ Գիրկս մտանել․ լինել շաղկին․ յո-րոյ է լինին մտանել ի խան գրկաց լինողին․ Եւս կենակից տուգանութեամբ․ "Ընդ գիրկս ննջել (յեռ) և ննջել գրկաւորեալ․ Կ․ Թգ․ Բ․ "Մեռ ընդ գիրկս իւր․ ողբ․ Խ․ "Ըմբռնեալ ընկեր զորդիսն ի գիրկս իւր թափել, և նա յետս կոյս կործանեցաւ" ․ Հմտ, յորժամ մօտեցան ընդ մաշկին այն եւ է լինել շաղ-կեն և հարկանել շնորհէ, յետոյ լոյս ըն-կերեցաւ․ Ա․ Մ․ Թ․

Գիրկ ընդ գիրկ խառնել․ գիրկ ընդ խա-ռըն լինել․ դադարել ընդ գրկաւ․ սիրով, և է փոխադարձ․ "Գիրկ ընդ գիրկ խառնեցաւ որ առ Աստուած ․ ․ ․ շաղկեալք պատեցուց ընդ սեր․ վկեցոյց․ Ե․ "Յորժամ գիրկ ընդ գիրկ խառնիցին, ցուցանիցէ թէ որպէս պարզ

Իցէ կռուել և յաղթել. Ոսկ. «Յորժամ գիրկ ընդ խառն լինիցի (Յուդա ընդ Յի-սուսի) ի համբուրել զնա, յայնժամ արկ-ցեն ի նա զձեռս. Նոյն. «Գիրկ ընդ խառն եղեն (սամփսոն և առիւծ). Փիլ. Սամփս. «Մերկ ընդ մերկ ի թշնամւոյն կամէր լինել գիրկ ընդ խառն». Խոսք.

Ի Գլուխ հանել կամ տանել, ածել, բե-րել. Ա. գլխաւորել. Բ. վախճանել. «Ի գլու-խ հանել զբան, զնաւ, զնաւարկութիւն, զհրաման, զօրէնս, զգործն, զօրն, զգիշերն՝ Ա. «Ի գլուխ տանել զերս, զգործ մեծ. «Ըստ(?)հանել, ի գլուխ վայելչութիւն, զայս հան-դէս. «Ի գլուխ բերել զհոգեւորական ջան՝ «Ի գլուխ աւարտել զկամսն. Օգնութիւն մեր ի գլուխ աւարտեսն.

Ի Գլուխ եկանել, հասանել, գալ, երթալ կատարիլ. գլխաւորիլ, լնանալ.

Գնալ զճանապարհ կամ ճանապարհ, կամ զճանապարհաւ, զկողմամբք. Երթալ ի ճանա-պարհ, կամ դեղն, կամ ընդ, յառաջ. և նը-մանաբանութեամբ փաղաքշաբարիլ. «Գնաց զճա-նապարհս թիւրս. Գնացեալ է ճանապարհ հեռի. Նա Յակոբ գնաց զճանապարհս իւր՝

ԽԸ ։ "Կնձալ զկողմամբք եկեղեաց, կամ տարանայ, կամ զերամբ արեւելեան հիւսիսոյ ։ Խոսք ։

Կնձալ զձիոյ ։ Հաւրի ծոծրակ ։ "Յաղթել հաւախօսին զզարդ այգուն՝ յարուցեալ վերագինիս զնայր զձիոյ ի մտաւորս աղբերն ։ Պօղ և Սերգ ։

Կնձալ զգինի, խմ զհեռ զնալ ։ Հիւանդ, և Հաշտանել, պարտել, Սոթ ։ Ը ։ Թ ։ "Տիեզերք ամենայն զգինի ուտեն նոցա զըմպեսցին ։ Եղիշէ Գ ։ "Օշեա հրամանացն զըմպացեալ ։ Եզաթ ։

Կայծ առնել ։ Երեմ ։ ԾԱ ։ Բուզ ։ Գ ։ ԶԹ ։ ԿԹ ։

Կայծ արկանել ։ Ա ։ ԹԳ ։ Գ ։ Երեմ ։ Գ ։ Եղիշէ ։

Կայծ առնել ։ Երեմ ։ Գ ։ ԽԶ ։ Եզեկ ։ ԻԳ ։

Կարծ առնել ։ ԿԵ ։ Գոյն Գործել ։ Գոյն առնել և Հարել ի գործ ։ "Կարծ արարացք զամենն վրիժուց (առ յԱստուծոյ), ամենեքին յանհնարին տանջանացն ազրելոյ ։ Ոսկ ։ ԽԸ ։

ի Կարծ առնել ։ Գործադրել, Յանկուցանել ։ "Ի գործ առեալ, և արդեամբք անզրենկատարել" ։ Ի գործ առնել զխորհուրդն" ։ Ոսկ ։

՚Օրէնսն, զոր ես, պարտ է ի գործ ածել ամենայն զգուշութեամբ ։ Խոսր ։ "Օրինա-ւութիւնս ի գործ ածից" ։ Նմր ։

Ի Գործ ածել, և ածուել․ ի գործ դնել, և ի գործ արկանել․ "Օշուր ի գործ արար-եալ՝ կատարեր զարուն" ։ Գէորգ ։ "Ընդար-ձակութիւն սրտի ի գործ ածեալ ։ Ղյշ․ կթ ։

Ի Գործ արկանել կամ ածել, բանեցնել․ գործածել․ "Օժանդակեալ երկիր ի գործ ար-կանել" ։ Մամբ ։ "Սուր ի գործ արկանել" ։ Նմր ։ "Որպէս եւ ո՛չ զմի ինչ յայնպանէ արկի ի գործ ․ ա ․ Սոփ ․ թ ․ ԽԷ ։ "Օծաւորս մանկունս ածել ի գործ ինչ արտաքին, այլ ոչ թէ ի կենաւակոր" ։ Նահր ։

Ձեռն ի Գործ արկանել․ ձեռն ի գործ առ-նել․ յետ ձեռնել․ սկսել․ "Սկսեալ ձեռն ի գործ արկանել, և զանկելն չլինել ։ Նշա․ թը ։ "Ում ինչ լինէր նոցա զանազան զա-նազանս ձեռն ի գործ արկանել ։ բ ․ մկ ․ Է ։ "Սկսաւ ձեռն ի գործ ածել ։ Բ ․ մկ ․ Գ ․ "Ձեռն ի գործ ածելին, ա ․ մկ ․ դ ․ բ ․ մկ ․ Ժ ․ ԺԲ ․ "Ձեռն ի գործ արար ։ Նշեմ ․ ծա ։

Ընդ Գործ մտանել․ կրթել կամ վարել ի գործ ․ "Ոռոգէ զերկիրս մի յարբումոց ։ որ

ընդ գործ չեցէ մտեալ"։ Օր. իա. Աղյուն-
քէն՝ [illegible]՝ [illegible]։

Ի Պտուղս իջանել կամ հարկանիլ, կալ, և
[illegible]. "Ի պտուղս իջեալ աղաւնին, կամ եր-
կրպագանէին Աստուծոյ"։ Յուդթ. Գ.
"Այլք ի պտուղս ի վերայ ծնգաց իւրոց։ Գ.
Թգ. Ը. և.

Պատմուրտակ առնել կամ դնել, կազմել,
սփռել, և հանդերձ [illegible] կամ
[illegible]. Բ. մկ. Խոր. բ. Յհ. կթ.
առէպ։

Պտուղ գործել կամ դնել. [illegible]. "Զաշխ-
արհին պատուհասեցին, և ի վերայ գլխոյն գուն
գործեցին. թ. մկ. ժգ. "Ո՛վ զանձն ի
մահ դնելով գուն գործիցէ"։ Եղիշէ. Գ.
"Ի վատթարս բարեաց գուն եդեալ մարտն-
չեցին"։ Մեսրոբ. ա. և.

Պտրաւաթափ լինել կամ առնել, [illegible].
"Պտրաւաթափ գերելոյն ընտանեաց
լինել։ Պտրաւաթափ առնելով՝ որք ըմբռն-
եալ խոկ էին ի ձեռս չար ոստիկանին։ Յհ.
կթ.

Պրոհ կամ գրոհ տալ · յարձակիլ · դիմել · խառն յարձակիլ · "Պրոհ տուեալ դիմեցին ի մահ ։ Պրոհ տուեալ ընթանային ի հօտ ոչխարաց ժամանել ։ Եղիշէ ։ "Զմիմեանս գրոհեալք խնձոյս կացուցանէին" ։ Ագաթ ։ Եւ

Պոռնի անել · քծել կորզել ինչ կամ աշխատել · և կամ ընել է ձորձ · "Պոռնի անեալ պաշտեա զնա Ընդ ըղձանի քո ։ Ա ։ "Ընծել զուշախոհութեան գոտի, և ամփոփել և զոդել զմեզ յերկրաւորաց ։ Տօնակ ։

Պալարիլ աղեաց · ոլորել ծմլիլ · կոլոր կոլոր ընկլուլ ։ Պալարէին աղիք նորա ի վերայ եղջերին թուրոյ" ։ Ծն ։ խդ ։ Ա ։

Ջ

Ջաղաց ։ նմանութեամբ՝ ապարէնք կամ ընդարձակութեան ծովու, ծովեայ, Ա "Ի կապոյտ դաշտին ձիարձակ լինէին (Նաւաւ) անդորրութեան ։ Ագաթ ։ "Երկնագոյն դաշտաց ։ լուծական լերանց, կապոյտ կուտակաց ։ "Սպիտակափայլ ճառագայթ դաշտի փառաւորելին ։ Նար ։

Ջրատարատեսաւ լինել ։ Ծիլ՝ Երեւալ ի տեղս ։

"Ընդ առաւօտն կանխեալ՝ լինէին դաշտա-
մուխ։" Ա. Մկ. ԺԴ.

Դառնալ առաւօտ. Հոգէլ. Երեկոյանալ. "Ու-
հա դարձաւ օրս յերեկս, առաւ՚ն ագիր. Դտ.
ԺԹ. "Յառաւօտ ուրախութիւն ի դառնալ ա-
ռաւօտն." Սաղմ. Թ.

Դատ առնել. դատել. իրաւունս առնել
առնել. խամ ընդ միջ ... և ... և ...ելոյ
ինքեան լինել ծՆ. ԺԴ. ՍՂ. ԻԵ. Ա. Թգ.
Ի. Դկ. ԺԸ.

Դատ գտնել. ինքը դատ վարել, ի դատ մը-
տանել. Նար. Ա. Սոկ. Մովթ. գէ. Եւ. ԱՌ.

Դատել հրով, սրով խամ ի սուր, յոգի,
ԱՌ. այրել, խաբել, ապանանել, խամ խաբե-
լով ... "Զայն առաջար հրով դատեցայց.
Զփայտակերտն հրով դատել. Ա. Մկ. Է.
Գ. Մկ. Ե. "Զգաւառս սրով դատի յան-
խնայ, խոր. "Ընկան ի ձեռս թշնամեացն.
որք դատեցին ի սուր իւրեանց. Երեմ. Ի.
"Յոգի դատեցաւ զայլն առնելի. Որ ինձէն
զանձն մեծաւ ծաղանօք յոգի դատեցի. Նար.
ԽԸ. ԿԷ.

Դարանակալ լինել, դարանամուտ լինել.
դարան գործել. ի դարան մտանել. Սիր.
Սոկ. ԱՌ.

Դարանայոյզ առնել․ յուղիլ զթարա-նըն․ քակել և դնել լինել ի տարանոց․ ''Դա-րանայոյզ արար զնա (զանգեն), և զգուշա-ցաւ անտի․ Գ․ Թգ․ Գ․

Դալար հատանել․ որ և դալար, արօտ, սափր․ ոտիւք հարկանել և փորել յերոյ ղեր-թին ''Որոտայ ի դաշտի, և դալար հատա-նէ․ Յոբ․ լԹ․ ''Նաւոր հատեալ կորնչէր․ Մագ․ լէ․ ''Ընդդէմ ձեռացն զերկիր դալար հարկանէին․ լաստ․ ժա․

Դերև, ի դերև, ի դերևս առնել, հանել, կացուցանել․ փճացնել առ․ ''Դերևս ա-րար զհակառակութիւն հակառակողաց․ Ի դե-րևս առնեմք զերկրագործութիւն․ Օմբ․ ''Օձկայութիւնն՝ որ վասն Աբրահամու, ի դերև հանել․ Մորդ․ ''Օզդրատութիւն մարմնոյն ի դերև կացուցանել․ Ա․ բ․

Ի դերև ելանել․ դերև լինել․ փճանալ․ ''Ի դերև ելանէր խոկացեալ դաւաճանու-թիւն․ Յհ․ կԹ․ առէպ․ ''Օի մի՛ նորայն աշխօթք լիցի դերև․ լմի․

Դէմ դնել, դէմս առնել․ որ և երեսս հաստատել, դնել դէմ առ իւր ի դէմս ա-ռնել, առաջնել դէմ․ ''Դէմ եդին մտանել

«Յերկիրն Եգիպտացւոց»։ Ելից. ԺԱ։ «Դէմ եդեալ էր նորա երթալ յԵրուսաղէմ»։ Ղկ. Թ։ «Դէմս արարի առ քո սրբութիւնդ»։

Ի դէմս առնել, կամ բերել. յանդիման առնել, յիշեցուցանել. և յանդիման բերել. «Ի դէմս մեր առնէ զհրապարակաբանչելոցն զախտալանս, և զհւր անօրէնութեանն զմարդասիրութիւնն։ Ի՛ զանդանիցն կենդանութիւն ինձ ի դէմս բերեր»։ Նարկ. ԿԶ։

Ի դէմս գալ. յանդիման լինել. «Յորժամ ի բացուստ կացեալ՝ ձգէ նետս, և ախոյեանն ընդ ոչ յաղթի, ապա ի դէմս գալ»։ Լմբ. ԱՂ։

Զդէմ ունել զուրուք. դէմ դնել. Է. Թգ. Ա. Մկ. Գ. Ժ. Նա. ԿԶ. ԳԾ. Դ.

Դափել թմբկի. հնչել յայնի թմբկոյ. «Փողք և քնարք հնչէին, և թմբուկքն դափէին»։ Երբր։

Ի դիմի հարկանիլ. զդիմի հարկանիլ, դէմ դնել, ատել։

Ի դէպ գալ. ի դէպ ելանել. յարմար գալ. «Ի դէպ ելանէ նոցա Աստուածականն բարբառն»։ Եզնիկ։ «Մեզ կարի քաջ ի դէպ ելանէ»։ Եղիշ. Է. ԽԱ։

Դէտակն ունիմ. առ դնելով նայել կամ ըն-

պատել։ ՙՙՊսէտակն ունել ճանապարհայն։ Եզամթ։ ՙՙՊսէտակն ունէր նմա, թէ՛ ուր կարասցէ զնա։ Եզեկ. դտ. ԺԱ։

Պսէտակն ի վեր ունել, ամբառնալ. զուլ ի վեր ամբառնալ ի գետնէ առ ընդ. ՙՙՊսէտակն ի վեր ամբառնայր Եղիազար։ Ա. Մկ. Զ. ԺԱ։

Պիտակերծ առնել. չործել ցմանկերթ փեռյ. ՙՙՊիտակերծ առնէին զվերաւորս։ Բ. Մկ. Զ։

Պիտառնոյ. նմանաբանեալ՛ առ իւրն փքըրէնութ։ Նւար. իզ. Եր. ամպենն։ Շ. բարձր։

Պիր և տար առնել. ընր ած. քարտամար ընել. ՙՙՊիր և տար արարեալ դարձուցանէին ի փախուստ։ Փաւստ։

Պնդել զգիրս կամ զգիրսս. ունեսը կտրեն. ՙՙՕփ նթէ փախիցիցեն, ս՛ք դիցեն ի վերայ մեր զգիրսս։ Բ. Թգ. ԺԶ։

Պնդել ի տեղի։ կեր ճարեալ. իրկամաց ըսնել։ Երեմ. ԺԲ։

Պնդել զանձն. ոտղեր պատրաստ արգանել. կաել. Պնաւ. ԺԶ։

Պնդել զանձն ի վերայ բարեկամի. ԱԺ. կամ զորին իրուն, ԱԺ, և տնել ի հարանց։

Դնել խորհուրդ յանձին, հաստատել։ Դը-նել ի մտի ։ Ա ․ Մկ ․ Զ ․

զԴողջի, զդողոյնի, զդողոյման, զդողոյանի, զդող-մանի կամ զդողմի հարկանել ․ Դողալ ․ "Սա-րսափմունք իւր զդողանի հարան ։ Ա ․ Մկ ․ Ը ․ Ողբաթ ․ լմր ․ ՃԼ ․

Դուռ և պատուէր տամ, կամ լինել ․ յոր-դոր, կամ անդրոյ պատուէր շնորհութեան ․ "Ամենեցուն դուռ և պատուէր լինի զնեղեալ ապրեցուցանել ի նեղութենէ ․ Սոփ ․ "Դուռ և պատուէր տալ նոցա եկեղեալ փառանդամ ի Բարեկլան ․ Նշա ․ ՔԲ ․

Դուռն ․ Նմանութիւմ՝ "Ի դուռն եկեալ հասեալ էր այնուհետև յոյժ հեթանոսաց ․ Եսա ․ պամ ․ Ա ․ "Դուռն են լսելիք՝ մտաց ․ Նշիլ ․ Յէս ․ "Որ դրունք են ամենայն բա-րութեանց, կամ բարկութեան և սրտմտու-թեան ․ Յամախ ․ Ը ․

Դուռյթ, դուութ, դուոթ, դուոհ տալ ․ Փրոհ տալ ․ համաֆուանդ կամ խուան տէղի ․ "Դուոհ եկուք խուանդութեամբ զիմեալ ․ Սոփ ․ "Նա ցրուեալքն դրոթուեալ դարձան յիւ-րաքանչիւր տեղիս ․ Սրբր ․ Գ ․ ՃԼ ․

Դարքիւ և գարքիւ գալ զեռայ ․ Փէտքն հա-

գիրս ինչուան կէս լռաւաց ։ "Յորդանան լցեալ
եալ զայր դարիւ և դարիւ" ։ Յես. գ.

Ե

Ելևել կամ ելևելս առնել. Հեծեալ յաղ-
թելով զանձն ընդել, որ իբրաւ կրկին է ալ. "Վիճ-
ակաւորդ դ'ողովրդեամբ ելևել առնիցէ ։
ծն. ի ։ "Ի վերայ այսուպնեաց գիրութեանց
. . . մի զմիով ելևելս առնելով ։ Նար
ի. ա.

Ելանել ի գլուխ կամ ի լրումն. կատարել.
"Հրամանն ի գլուխ ելանէր. փարպ ։ "Յան-
կութիւն իւրեանց ի լրումն ելանէ ։ ըմբ ։

Ելանել ուղւոյն. Գտանել ։

Ելանել ըստ ։ զատել ելանել. "Եթէ ի-
ջէ ելեալ ըստ չափ ։ ա. Սողոմ. է ։ "Այսու-
րէն ոչ ելանէ ըստ քո հրաման ։ Չիք այն
ոք, որ ըստ քո կամս արտաքս կարէ ելանել ։
Չէ՛ր ոք ամենևին, որ իշխէր ըստ ձեռն նորա
ելանել. Ոսկի. ա.

Ելանել ընդ սուր, ընդ զէնս. սրոյ
ճարակ լինել. "Ամէին ընդ իւրեանց սու-
րն ելանել ։ փարպ. "Նա ահին յիմարու-

Թեան ընդ խորհանց գէնս ելանէին"։ Բ. Մն. Ժբ.

Ելանել գմփմռամբք. Իմ֊իմ ասնել. "Ի պատրաս գմփմռամբք ելանել"։ Հռ. Ժբ. "Սկըսան . . . գմփմռամբք ելանել ի բանից պատասխանիս"։ Եղիել. Ը. "Մի գմփալ ելեալ փութալ կատարեն գկամս ձեր"։ Փարպ. "Այլ զարամբ ելանէին՝ անիել աշխարհիս խորք. ա.

Եղեալ, կամ եղև. պեռպեռ ածօղ. "Ի սացս բանս եղեալ Թագաւորին"։ Այսինքն՝ հրամայեալ, հանդիպեալ. Եղել. "Յայտնու զայնու եղեալ"։ Այսինքն՝ դիպեալ. Մատթ. Ժղ. "Եղե՞ ընդ քեզ. Այսինքն՝ նստեալ, անկեալ ի միջս. Բ. Թգ. Ժզ. "Ել եղե ի ժամանակին կամ յաւուրն"։ Եւ. այսինքն՝ դէպ եղև. կամ յանդիման, Եւ. "Ել եղե բան առանց առ"։ Եւ. այսինքն ի մէջս կամ դադար եւ դէպ.

Ենդուկն անկանել, էջք ամէ. եւեղ ձաւեղ. "Վարթի արօրմ խօսեցի, և յեղուկն անկանիցի. Սմկ.

Եղջիւր. նմանութեամբ՝ զօրութիւն. զեն ամբարտութեան. գլուխ. սիր. յանցնագրութ.

նութեան · հաստութեան · հաստատութեան . ''Բարձաւ եղջիւր իմ Յաստուած փրկիչ իմ . Բարձրացուցէ զեղջիւր օծելոյ իւրոյ Ա-պաւէն իմ, եղջիւր փրկութեան իմոյ . Զա-մենայն եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես . և բարձր եղիցի եղջիւր արդարոց · Սղ. հատուած բարձրանալ եղջերն ամբարտաւանութեան . ի Սբ գիրս ·

Եղջիւր անել, իւնիփալ էնէ ինջիրեջիճէ· գոտորատէլ-սեսէլի · Ճըմբնիլ · Ճ ''Յոր-ժամ կցանիցես իբրև զէլ, և եղջիւր անի-ցես իբրև զցուլ . Սղ . ''Սկսաւ եղջիւր ա-նել ամբարտաւանութեամբ . Եղիշէ . ա .

Ծերայք անցք անցանել. յերաշտ լինել. ուրդեւ գիճանալ .

Եղանի տալ այալնէն՝ իբանի աոիլ. բա-րէջալը համօրէլ . ''Սենդն որ լուէր, եղանի տալ իւն . Յոբ . իթ . ''Յառաջ քան ըզ-վախճան մի տար եղանի մարդոյ . Սիր . ժա . Եղիշէ . Նար .

Յերաշխի առնուլ, և տանել . իբալիտ-ըննել ալմագ . ''Որ պմահապարտ յերաշխի առ-նու . Որ յերաշխի առնու զմանուկ անմիտ, Առակ . ժթ . իէ . Սիր . իթ . Կամ իւտ

փարել՝ վրան առնել, խոյս պահել. «Ի առնուլ զգա յերաշխի. Հրաւայի քո առաւ է յերաշխի զմանուկդ ի հօրէ. Ծն. խդ. «Որ առ զմեզ յերաշխի». Գծ. ԻԷ.

Յերգ արկանել, վարել զբանս խաղ գրել խաղք երգոց. «Օրհնութիւնս յերգ արկեալ նուագէ. «Ողբերգութ մեր յերգ արկեալ՝ սաստեցուք. Ճ. գ. Մանասանդ խաղծանել խաղ խանդել. «Նեղու ունիս, ո՛չ զի զայլս յերգ արկանիցես, այլ զի զնաստեալ գոհացող լինիցիս. Ոսկ. Ը.

Յերդմնի լինել, երդմնի առնել երդնուլ. «Ուխտ եդ, երդմնի արար. Յերդմնի եղէնոցա. Բ. Մկ. Ժգ. Ա. Մկ. Է.

Յերեկօթս առնուլ կամ առնել. Երեկոյանալ ծու էզամ տեղւ. «Նա այնպէս երեկօթս առաւ ի լերին առուրս բազումս. Յաւուրս քան երեկօթս առնէր. Եգամ. «Յերեկօթս առնէ յարտաղ գաւառի. Յհ. ԿԹ.

Յերեսս կամ երես առնել, խոստնոյել. «Եւ Մարգահամու ապաշխանացն առնէր երեսս, և ոչ զոկուայ. Ինձ երե՛ս արա. Ոսկ. «Յու՛ ողորմանացն իսկ երեսս ինչ արար. Յովէլ. Բ.

Յերես առնուլ. փխկանունքեան. Բաշա-

նութեան, խօսիլ ի դէմս անշնչից. Մագ.

Երեսեցուցանել զերեսս. որդւս այս աս-նել, խնուսց Գ. Աղ. Է. Ա.

Երիկամունք. լայնաբար՝ ակոս, և գաղտ-նի լորձմամբ ալ՚ա ևշխամ՚ամբ. «Քըն-նէ զսիրտս և զերիկամունս. Խորատէին զիս երիկամունք իմ. Աղ. Է. ԺԵ. «Հետք ես երիկամանց նոցա. Երեմ. ԺԲ. «Երիկամանց նորա վկայ է Աստուած. Իմ. Ա.

Երինջ. նմանաբանաբար՝ հօրան, Եզն. «Եթէ ոչ անձնալ էր զերինջն իմ, ո՛չ գտանէիք զառակսն իմ. Դատ. ԺԴ.

Երիվար. նման աբանաբար՝ «Հռամբեցեր զերիվարս քո բարուոք աշխարհի. Ա. Ըար. «Մար՝ որ եղեն երիվարք չինութեան և խաղաղութեան. Հայկ ի.

Երկաթ. գործի երկաթի, սուր, ածել, մուրճ, Ա. «Մի՛ ապրեսցի ի ձեռաց երկաթոյ. Յոբ. Ի. «Երկաթ ա՛ն հալէ ի գլուխ նորա. Դատ. ԺԴ. «Մի հարկանիցես զխատատունկ նորա՝ արկանելով ի նմա երկաթ. Օրին. Ի. «Մեղան յորդեց թաղանց՝ յորս ո՛չ մերձեալ իցէ երկաթ. Յես. Է. «Խաղամխաղաղ երկաթին այսին կերակուր. ԵՏ. ԿԹ.

Երկաթ · խաղանք էրկաթի չըբայ · "Ընդ ընդ երկաթս անձն նորա · Առակաւ էին յաղ- թաւութեան որպէս յերկաթս · Սղ · ճզ · ժզ ·

Երկայնամիտ լինել · ճէրիւր համպէրէլ · Եր- գիւ · Առաթ · ժը · Ղկ · ժը · Երգիւ · ը ·

Յերկրպայս լինել , և տանել · էրիքայիւ · էրիքայիչաչանիլ "Զամենայն զօրս յունաց յերկրպայս արար ի սուրբ ուխտէն" Երգիւ · գ ·

Երկիւղ մահու ի վերայ դնել · մահ ադա- նալ · Խոր · Երգնիկ ·

Յերկմիտս կամ յերկմիտ լինել · Հաւէնիլ · խապխաճէլ ·

Զ

Զահի հարկանիմ · Հաւնաւ · Առէպ ·

Զգալ անձին , կամ խելաց · Իէլ․ը Գելաէլ կամ չէնէնէրին գալ · "Զեղեռագործս էրրև անձին զգաց · Բ · մկ · գ · " Սթափեսցին և զգայցեն խելաց իւրեանց · Նեէր · Բ · Տիմ ·

Զգաստ լինել · այթալ · էրակճա լինել · " Զգաստ եղև Յուդա վա անօրէն խոակու- թեան մաաուին · Բ · մկ · ժբ ·

Զգենուլ. Նմանաբանեամբ զամօթ, զա-
նէծս, զարդարութիւն, զօրութիւն և
փառս և պատիւ, ցնծութիւն, Եւ։ Նա և՝
զգենուլ զպատկեր, զՔրիստոս, զԱստուած,
զպայծառութիւն լուսոյ, զառաքինութիւն
հաւատոյ, զխաւար, զդոյնս, զհամ, զհոտ։

Զգենուլ բանին զմարմին. մարդանալ.
առնուլ զբնութիւն մարդկային։ Շար։

Զգեստ. Նմանաբանեամբ՝ «Խորք որպէս
զգեստ վերարկու է նորա։ Սղ. ՃԳ։ «Ամե-
նեցուն հասարակ հնարէր զխնամոցս իւրոց 'ի
վերայ տարածանել զգեստ։ Խոր. ա։ «Նո-
թէ զգեստուք լուսոյ պարծիմ։ Նաւազանիւ
զգեստիւ. Եւ. Նար։

Զգեցուցանել. Նմանաբանեամբ՝ «Զգեցու-
ցէց զերկնութիւն կամ զամօթ։ Սղ. ՃԼԱ։
«Դուռ բարձրացեալ . . . զգեցուցանել
որմնեօք զգեղեցկութիւն։ Դին. խթ։
«Զխոտն 'ի վայրի Աստուած այնպէս զգե-
ցուցանէ։ Մտթ. Զ։ Նա և՝ զգեցուցա-
նել հանճար, զոխս, զճաշակ, Եւ։

Զգլխել գինւով. գինեհարբել, գինին գը-
լուխը զարնել։ «Արբի արբեցող զայն ա-
ռեմ, որ ոք յոյժ գինւովն զգլխի։ Սոփ. Բ.
Տիմ։

ի Զգուշի առնել. տեսել է զգուշութեան, յապահովել. "Ի զգուշի արա՛ դու զմեզ, զի մի՛ ը քո այլ ումեք երկիրպագանիցեմք". Սող. ժե.

Զգոյշ լինել, Զգոյշ կալ. Թոյշառան ինքեան՝ էջը անձնապահ լինել. և փորձառու՝ աչալր տալ տեսնել, հայել. "Զգոյշ լերուք ի սուտ մարգարէից. Զգոյշ լերուք զգործութեան ձերում. Ա.

Զիւրովին երթալ. ինքնին գնալ. "Մի թէ զիւրովին երթայցէ. Չգեաց զսուտեր, և կամէր երթալ զիւրովին. Նոյ զսուսերն, և չոգաւ զիւրովին. Ի սուրբ գիրս.

Զհետ բերել. ի հետոյ բերել յարել յառաջինն. "Յաղագս որոյ զհետ բերէ առացեալսն. Բրս. մրկ.

Զհետ երթալ, գնալ, գալ, լինել, հետևել. հետևիլ, յարել և անսալ.

Զհետ՝ պնդիլ, յարձակիլ, եղանել, մտանել, վարիլ, լինել, հանանել, երթալ, գալ. հեփեին վազել՝ ինքնաւ. տէրն.

Զրահեալ վարիլ, բերիլ. լինել, Ա. է զատ չեփ վարել, պնդել. և չեփ անարելով յընդդանայն ... "Սրո-

նիւթ հրեղինակաց՝ զոր չիցէ տեսանել, գրաւհետ վարել''. Կող. բ. ''Զրահետ եղեալ մտա-րեցան ի չար անդր. Հյն. ի.

Զօր հատանել. Զօր առնել. զօրաժողով առնել. ընտրանս գոր ժողովել. ''Ի գա-լուստ ամին միւսոյ՝ զօր հատանէք, այրեմք առնէք''. Ա. Մկ. դ.

Ը.

Ընդաթուր հարկանել. որոշ հա լխանել. խոտորիլ ի բայց ասատելի. ''Զհրթառատորդա իմ ընդ աթուր հարկանել'' Յուդթ. ժզ.

Ընդունիլ ի սուրբ աւազանէ. Կնքահայր լինել. Խոր. բ.

Ընդվայրընկէց առնել. Հար ղանել. ''Եղ-բայրութիւն, անօրէնութիւն, արհամարհիլ, ընդվայրընկէց զանձն առնել''. Սոփ. ա [illegible].

Ընթրիս ուտել, ուտել զընթրիսն. ընթ-րել. Տոբ. Է. Ղուկ. իդ.

Ընթրիս առնել, խամ գործել. օրհնեալ պատ-րաստել ընթրիս. Դան. Ե. Յոհ. ժԲ. Մար-կ. Զ, ԻԱ. ''Արար առ նա և ընթրիս ա-

բարիից առ նա, և նա ընդ իս"։ Իմա ընդ-
ունել՝ Յայտ. Գ.

Ընչաւթափ առնել, լինել. յընչից Թափել,
Թափել զինչս, զինս "Ի ձեռս ապիրա-
տրանց անկանիցի, որք ընչաւթափ առնի-
ցեն զնա։ Նապաւմբ ի հրէից հաւատացեալ,
լոցն ընչաւթափս եղեն յընչիցն"։ Ոսկ.

Ընդ ընտիրս համարել. իբր որոշել զընտրեալն.
ընտրել. "Ընդ ապա կրկնակի ընդ ընտիրս
համարել"։ Յհ. ԿԹ.

Յընտիր առնել ամիք. ——ըի դնել —
ընտրելոյ զոր լ—կ. "Որեւ եթէ յընտիր ոք
առնէր՝ մեծամէն յարուցանել յանուն նո-
րա, կամ թէ վասն նորա անուանն մեռա-
նել, զո՞ր լաւ համարէիր։ Ոսկ.

Ըստգիւտ լինել. Ոդ-ըէսպն լինել, յանդի-
մանել. "Որ լիրբ է մաօք՝ ըստգիւտ լինի
բազմաց։ Սիր. ԺԹ. "Շատ է այդպիսւոյն
պատուհասն՝ ըստգիւտ լինել ի բազմաց ան-
ձի"։ Ոսկ. Ե. Կոր.

Թ

Թագ առնուլ. Թագաւորել. "Թագ առ-
նուլ, և ծիրանիս արկանել. ա. մկ. "Թագ

ևս պանդոյր, և հակառակ եղբօրն յառնէր։ Ըստ․ Ծնն․ ա․ ԽԸ․

Թագ դնել կամ կապել անձին, է թա-գաւորել․ եւ այլում՝ թագաւորեցուցանել․ "Խնդրէր արքայն թագաւորել․․․ և դնել թագ․ Եզեկ․ զթագ զարդարութեանն։ ա․ Մկ․ ԺԲ․ ԺԱ․ "Եհան զորդին արքայի, և եդ ի վերայ նորա զթագն․ "Անապարկեշտ թագ կապեալ ինքեան․ Խոր․ գ․ ԽԸ

Թալթալ խաղալ․ Բողբոջել․ "Չիմար-եալ է մարդն (այսահար)․․․ Թալթալ խա-ղայ գողալով թշուառականն յառաջ քան զմահ"։ Կող․ ԺԳ։

Թաւել ազուց․ տրտմիլ ընդոյ․ Եսա․ պատմ․

Թարթափել ական․ Կայծկան ծամանակ բողբէ։ Ողբ․ ԽԸ

Թափ անցանել, կամ ընդ թափ կամ զթափ անցանել․ Թափանցանց լինել, թափանցիկ լինել․ Թափ անկանել, մտանել․ Թափան-ցել․ Գէորգեան Գիւղերին անձնել․ Մուէզ։

Թափ կամ ընդ թափ անցուցանել, հա-նել, հասուցանել․ Խորտակել խեփել ջախջախել․ Գէորգեան Գիւղերին անձնել․ Մուէզ։

Թափել զոգի․ հոգին հանել, արտաքս հա-նեցնել․ Յոբ․ Է․ Մտթ․ Յհ․ Ժ․

Թափել զգինի, կամ յորդառատ թափել զգի-նին․ առատապէս շարժեցուցանել․ Սղ․ ՀԷ․ Ա․ Եզր․ Գ․

Թափել զանձն, կամ թափիլ, խոնարհե-լանյն․

Թափիլ ի խելաց, կամ ի մտաց․ ենթալուկա-րել․

Թեկն առնել զուրուք կամ զերիք․ յեանե-լով ընենել․ չ... ընել, յօրարալ․ "Մ՛ի զերկրորդականն ունի դահ, այլ զառաջա-ցեան Թեկն առնէ․ Խոսր․ Բ․ "Օլորզա-պետն իմաստնոյ Թէկն առնեմք, և ոչ յա-ռակերտաց կարգի դասանիմք․ Սարգ․

Թեկն առնել ուսմք կամ ոմանց․ Եւ Թե-կանս՝ կանգ ընդուլ, Եղբ Բինել "Մ՛ի ա-պատանմ՞իւն Թեկն առիցէ, ընդ նմին զնոյն պատուի՝ կրեսցէ․ Սեբեր․ Ա․

Թեւ ի Թեւ հարկանել․ ելեր կից լինել՝ Մոկ-մ․ Գ․

Թեքկունս դարձուցանել․ կանգ դարձու-նել․ երեսամարել․ ամոլել․ մանաւանդ՝ Թախել․ "Դարձուցին յիս զԹեքկունս, և

ո՛չ գերեաց խրխանց · Նորին · Ժ · "Դարձու-
ցին զԹիկունս խրխանց, և ասեն՝ · խիստ
է բանդ այդ · Մակ · "Աղբիւր առեալ ո՛չ
զանգիտէ, և ո՛չ Թիկունս դարձուցանէ յառա-
ջասնոց · Երամ · Լ · Է

Թիկունս տալ · Նոյն ընդ վ ·

Թիկունս առնել · Նոյն նման ընդէլ ·

ի Թիկս առնել · նեղ առանց նշանակի նը-
կոց ·

ի Թիկս կամ Թիկս արկանել, ընկել, կամ
Թիկս համարոյ առնել, ի Թիկս կամ ընդ Թիկս
մտանել · Նոյն , Նոյն · Մակ ·

Թիկնամուսնակամք լինել, կալ · ի Թիկնաման-
ելեան զառանել, Թիկնածնել · Սղ · կ · ա · Թգ ·
մը · ա · ժգ · Է · Ժ · ժա ·

Թող լեր լինել · Թողլի Թող ըլլալ ·

Թոյլ առնել, Թոյլ տալ · Թողացուցանել,
Թողուլ ·

Թուխ զգենուլ · ի Թուխս համակել · սեւ
հաքնել · "Թուխ ընդէ՞ր ես զգեցեալ" · Սղ·
արտասուեմք , և ո՛չ ի Թուխս համակեսցի ·
ԽԷ ·

Թուխ զգեցուցանել, ի Թուխս համակել ·
սեւցնել, սուգի նստեցնել · "Զգեցայց Թուխս

աշխարհին իւրում, և նստաւ ի սուգ առ սրտմտութեանն"։ Եզնիկ . Ոսկ .

Ի․ օթափել զսուր . որդեսն հրէշէին . "Մերկացուցեալ զսուսերն ի վերայ առաջնոյն, և թօթափէր՝ զարհուրեցուցանել զնա"։ Գիրք Հց ։

Ի․ օթափել զարտևանունս . ոտեղ ոտեղ Նաբնաքել զոլս, բանալ և փակել . "Հարքշարժէր զաչս իւր, և թօթափէր զարտևանունըս իւր, և թողացուցանէր տաղուն ի վերայ պարանոցին ։ Ճ . ա ։

Ի․ օթափել ական . այլ բանալ փոյել Գ. Սաէպ ։

Ի․ աթաւիլ ընդ քիրտն . այլ . տոչեալ քըրտինս մոնել . "Ի մէջ գիշերի . . . հատաց ընդ քիրտն թաթաւեալք ։

Ժ

Ժամ գնել, խամ տալ, խամ առնել . ամամանել խոչփել ժամ և ժամանակ . "Ժամ գիր ինձ, առ եթե արարից աղօթս վասն քո" ԵԺԼ. Ը . "Ժամ եդեալ նմա որ մի՝ եկեսցէ ի վաճառ առնա բաղում ։ Գրծ . ԻԷ ։ "Ժամ հասուն, կազմեցան պատրաստեցան . Ա . Մկ . Ը ։

Ժամ ի ժամ առհմանել . ժամէ ի ժամ առնել . ցերեկաբացել , յօդոցել Մանդ . ա . բ .

Ժամադիր առնել . ժամադիր լինել . ժամանակաւ լինել . տալեն խօսք տրւշեւ . Մատեալ .

Ժամավաճառ լինել . ինքսօք ծախել պնտ․ մանել . Պաւ . բ .

Ժամիք նմանաբեմբ՝ "ի միրսց՝ զոր ժամանիք մեղացն հարին յանձինս մեր" . Աչսու․ հեան հոգւք ինչ մերձակայից ու կարիցեն ժամիս արկանել ի մեզ . Սղէ . ԵԶ

Ժոյժ ունել . ժուժկալ լինել . ժուժկալ կալ . զնե․ը բանել . տեմանու . "Ու՛չ կարաց Յեսուեփ ժոյժ ունել առաջի ամենեցուն . Ծըն . խէ . "Ոչուն նեղաւորութ ո՛վ ունիցի ժոյժ" . Սոսկ . ժը . "Եփսաց՝ թէ ոչ կարեմ ժոյժ ունել նմա . ա . մկ . ե . "Եթէ ո՛չ ունիցին ժոյժ , ամուսնասցին . ա . Կոր . է .

Ի

յինքն գալ . զգաստանալ . ելլեալ . "Առն միտք յինքն եկին" . դ . մկ . բ .

գնալ յինքեան կամ յինքեանս . եւբնալ տաբուն . գնալ է ուրզ եւբ . "Լաւիթ գնայ

յինքեան ։ "Առաւ Դաւիթ զնիզակն և ըղ-կուժ ջրոյն ի սնարից նորա, և գնացին յին-քեանս ։ Ա. Թգ. ԻԶ ։

Իշխան լինել․ իշխան օլմագ ․ աանիւ իշ-խանութիւն ․ օլօտ լինիւ ։ իշխել ․ համարձա-կիլ ․ Սաէպ ։

Իրազգած լինել իրազգաց լինել․ իրազեկ լի-նել ․ անյագ հաւանիլ ․ համաձայն ․ Սաէպ ։

Իրաւ առնել, իմ առ ․ աանիւ իրաւա-նըս ․ արդարութեան դատել ․ "Իրաւ ա-րար ինձ Աստուած ։ "Իրաւ արա՛ ի դատաս-տանի իմում ։ "Իրաւ արասցէ քեզ․ Ծն ․ Լ ։ ԱԶ․ ԻԷ ։ "Տո՛ւր իրաւ յանձն քո այ-րոյ․" Մծր ․ Դ ։

Իրաւունս առնել, իրաւունս գտնել, իրա-ւանիլ, դատ առնել իմ վրէժ խնդրել ։ Սաէպ ։

Իրաւունս համարել, իմ վարկանել․ իրա-ւաց համարել․ լաւ ընտրել ինքեան ։ "Իրաւու-նըս համարեցաւ թագաւորն ։ Իրաւունս հա-մարիմ ։ Գ ․ Մկ ․ Է ։

Իւր առնել․ իւրացուցանել ․ Նմ ։

Լ

Գլուխ առնուլ . թիւ առնուլ . "Առնուլ
առնուլ, կականն բառնայր ։ Ճ . ա ։
Գլուխ հարկանել . է լալ և յողբ հառաչա-
նել, յորդորումն ցնծել ։ "Առնուլ հարսն ։ Ի գ-
լուխ հարկանէր ։ Ճ . ա ։
Ի Լեզու գալ . պարզել լեզուի . լեզուս եւ-
նել . լեզուն թօթափել ։ Յոբ . գ ։
Լիճ . նմանութեամբ "Լիճ հրոյ" . Յայտ .
ժԹ . Ի ։ (տեղի) "Ալիճ լուսոյն արտաքոյ
ցնծալ ." "Նար . Լդ . (տեղ) ։ "Ի լիճս աղեղանց
և նիզակաց ձեռնականս արտաքոյ զամանս .
Եզեր . Գ ։ (Վճիռ աղեղան լարելոյ)
Լեր արկանել . ընդունել զերամ կամ դեռ-
կամ զնյոր և թողլցուցանել . "Յարենէից
կոչմանէ քաղաքին լեր արկեալ՝ մեծացոյց
զքաղաքն" ։ ԽԷ ։
Լնուլ զաղեղն . պարզել ձգել . Բ . Ա . ժԲ ։
Լնուլ զձեռն . տնել ինչ է յետ տաճարայ
առ ի նուիրել Աստուծոյ . տաճարայ պաշտօ-
նել . Առնել զօրհնութեան տաճարայութեան ։ Ել . ԻԸ ։
Ի ։ Ղևտ . Ը ։ Թւ . ժէ ։ Գ . Թագ . ժԳ ։

Լռուլ լռանի · լռանալ լռանի ։ Ըգաթ ։ Ցան · Եղնիկ ։ Սարգ ։

ի Լոյս ածել, հանել, գալ · ի լոյս ածել · ԵԶ · Սոփ ։

Լոյս առնուլ, լուսաւորել ։ "Մատիք առ տէր, և առէք զլոյս ։ ԵԶ ։

Լու լինել · լսել ։

Լուծանել զհետս · լուծանիլ ի կենաց · մեռանել, մեռանել ։ Սոփ ։

Լուր առնել, և լինել · լսել տալ, և լսել լինել ։

Լարարարին, խամ լարագիր առնել · լարել իրերաց կապել ։ "Լարարարին առնել զամենայն երկիր նոցա ։ Ա · Մկ · Գ ։

Լարագիր արար զանգէն և եթող պատուհանրս ։ Զ · ա ։

Խ

Խաբ գործել խամ առնել · խաբել · փորձփորձել ։

Խածանեմ · Նմանութենամբ՝ վնասել · չարչարել · "Ձեր այլ ինչ զօրաւոր՝ որ այնպէս խածանէ զմիտս մարդոյ՝ իբրև զնախանձն" ։ Սարգ · Յկ · Ը · ԵԶ ։

Խաղ առնել. ընդ խաղ՝ կամ խաղ ար-
կանել. Ֆաղէլ. Խաղ առնէին զմարգարէն.
Ընդ խաղ արկեալ՝ առէին, եթէ քաղցուա-
ծոց լցեն. Եզ.

Խարոյկ արկանել կամ վառել կամ լուցա-
նել. Եօճագ եաքմագ. "Խարոյկ արկեալ,
քանզի ցուրտ էր. "Խարոյկս ի մէջ քաղա-
քին արկանէին. Խիտ առ խիտ խարոյկս վա-
ռեցին. Լուցին խարոյկ. ի Սուրբ գիրս.

ի Խաւար դառնալ. Օրթալըգ գարարմագ.
"Արեգակն դարձցի ի խաւար". Յովէլ. Բ.
"Արեգակն ընդ ժամանակս ժամանակս ի խա-
ւար դառնայ. Եզնիկ.

Խելամուտ առնել. Իիլամփէցուցանէլ.

Խելամուտ լինել. Իիլամփէլ.

Խելս խառնել. Իիլդ Բանէցնէլ՝ կամ Հոր-
ղէփանէն ըննլ. "Իւրեա զայն ինչ խել-
մտինոյից խառնեալ". Գ. Մկ. Գ. Եզ.

Խեղդ արկանել կամ առնել անձին. Իիղ-
դէլ ղանյն. "Խեղդ արկ, և մեռաւ". Բ.
Թգ. ԺԷ. "Խեղդ անձինն առնել՝ առանց
Թողութեան չար դիւի գործ". Սոկ. Մ. Գ.

Խեղդ ընդ անձն արկանել. Փառամբ Յըշ-
ղէւ էմաճ. Իիղդըլ. "Խեղդ ընդ ան-

ձըն արկեալ ձգեն զնա" ։ Եզեկիէլ ։

Ի խեղդ մտաբերել . ինոք շինոք ծեղծել ։ "Յնացուցմք խակ առ չժուժալ աղետիցն՝ և ի խեղդ մտաբերեն" ։ Սոկ ։ ԻԸ ։

Խեղդամահ առնել , լինել . ծեղծել , ծեղծիլ ։

Խեղդեմ . նմանութեամբ՝ "Կալեալ զնա՝ խեղդէր , և ասէր , հատո՛ ինձ զոր պարտիս" ։ Մատթ . ԺԸ . ԻԸ ։

Խզել ներքինիս . ներքինացուցանել . Խոր . Բ ։ ՃՅՀ . ԿԹ ։

Խթել կաշառ . չեռքը ատալ ըմել՝ խաշանալը համար . "Մի՛ում մի՛ում կաշառ դալտ խթէր" ։ Եզեկ . Գ ։

Խթիլ ընդ քարին . տաշ տալ մանիլ ընել . Վեցօր . Է ։

Խիլ արկանել . ... . "Մատանէին ի տունս և ի մտանս , և խիլ արկանէին և յուզէին" ։ Եսա . պատմ . Գ ։ ԻԸ ։

Խից արկանել . ... . "Արկանել խից ի վերայ գրանց նորա ։ Խից արկի քուրց բազմաց" ։ Եզեկ . Խից արկեալ ճանապարհաց նոցա ։ Կ՝նոց ։

Խնամ՝ առնել, ածել, տանել. Խնամել հո-գալ. Առակ.

Խնայ առնել. Խնայել. «*Ի վերայ որբո-ւթեանց իմոց մի՛ արասցեն խնայ*». Սիր. իգ. Ա.

Խնդում՝ խնդալ տալ. Ուրախ թարով ը-նել, կամ ընել. Բաղաւ Եղնաւ. Փիլ. Ժ.

Խնդիր առնել, ի խնդիր լինել, կամ եր-թալ, գալ, կամ նայանել, կամ շրջել, ան-կանել. Խնտրել, Խուզարկել.

Խնձոր. Նմանութեամբ՝ այտք. «*Որպէս զգե-ղեցիկ նռան խնձորք քո՝ առանց լռութեան քո*». Երգ. երգ.

Խոժոռիմ. Նմանութեամբ՝ «*Սարսափեցան խոժոռեցան երկինք*». Սոփ. «*Մթացան խո-ժոռեցան երկինք*». Սարգ.

Խոյս տալ, խոյս առնուլ. Խուսել.

Խոնարհ առնել, կամ լինել. Խոնարհեց-նել. Խոնարհիլ. «*Խոնարհ արարին զանձն իմ*». Աղ. ծղ. «*Տառապեցայ, և խոնարհ եղէ յոյժ*». Աղ. ղէ.

Ի մուտս խոնարհիլ արեգական, խոնարհել աւուր. Իրիկնանալ. Դա. ժթ.

Ի խոստ գալ. Խոստովանիլ. «*Ի խոստ*

եւն զգուշութիւնն ։ Սիրք ։ Առակ ։ Սաղ ։

Խորհրդագցած անձն, լինել ․ տեղեակ լինել, տեղեկացանել ։

Խորշ՝ անձուկ ․ փոքր տանձուկ տանակա. փի ։ տանձուկ ի հողմոյ ․ ''Ամենադրծ ապի. տակ առագաստիւ, որոյ խորշ առեալ՝ գո. գեալ, տանիցի զնաւն յարշաւանս ։ Սի. ցոր ։ Շեր ։

Խուժք առնել, խոժ գործել ․ փախչել խու. ժել, խուժանել շշ'եա ․ ''Խուժք արարին ա. հաւասարակ ի վերայ յարձակեցան'' ․ ի ․ Մ. Ժ ․ ''Խուժք արարեալ ամենայն բազմու. թեան ։ Եղիշ․ ''Խուժք գործեալ առեր զպա. տերազմ ․ Եւս ․ Քր ։

Խուժք առնուլ ․ համախմբել ․ ''Խուժք առ. եալ պարեմք'' ․ Շար ։

Խունկ արկանել, ծխել, խունկ մատու. ցանել, ''Եհաս նմա խունկ արկանել'' ․ Ղկ ։

Խստերախ ․ նմանութեամբ՝ անհնազանդ ․ և անյարմար լեզ ․ ''Խստերախ ժողովուրդ ․ Օրինազանցութ եղանին խստանել՝ պնդաճին ստամբակ և խստերախ ․ Առակ ․ Յիսուսոր. դի ․ Սիրք ։

Խրախոյս տալ ․ խոյ մատուցանել ․ ոյժ

տալ. "Խորախոյս տայ որպէս զօրավար զի֊
նուորի ։ Յորոց երկնչէին՝ անտի տայ խորա֊
խոյս ։ ԵՆ ։

Խորախոյս բառնալ, կամ հարկանել. փախչել.
յուն աբյալել ջորդուրմաք. "Փոող հարին՝ խր֊
րախոյս բարձին. խորախոյս բարձեալ իւրեանց
բարբառոյն՝ ձեռն ի գործ առնէին ։ Հողի
տեառն զօրացոյց զդեգէոն. և խորախոյս ե֊
բարձ արբիեզէր զկնի նորա" ։ ա. մկ. Ե ։
բ. մկ. ժբ ։ դատ. Զ ։

Խրամակարկատ առնել, լինել, խարխարել
գերամ. ցանկել, պատապել. ջինել. "Խոյս
ետուն յանապատն, և խրամակարկատ ա֊
րարին զնա, և ամրացուցին" ։ յն. ջինել
դուերամի. ա. մկ ։ Թ ։ ԵՆ ։

Ի խորատ մտանել. տխտանել իրաղել. "Ձա֊
ղագս արոց ողորմութեան ի խորատ մտանէ",
Սեղ. Բ. Կոր.

Խօսել ի լեզուս, կամ լեզուս, յայլ և այլ
լեզուս խօսել. գծ. բ ։ Կոր ։ լմբ.
Հ. ա ։

Խօսել ի սրտի. խօսել զմտաւանեւ. ծն.
Ժէ ։ ա. Թգ. ա. Սղ. խ ։ ժզ. ա ։ բ ։
Խօսել ի խաղաղութիւն, կամ ի հաշտու֊

թիւն խաղաղութեան․ գործառութիւն և հաս-տատել․ Խաղաղասիրաց առնել ։ Մ․ Կ․ Ե․ Ղ․ ԿՆ ։

Խօսիլ համառ․ յայտ արտաքսել առակաւ ։ ամփոփեալ ձայնս․ Մաթ․ ԺԶ․ Հ․ Մաթ․

Խօսել․ Նմանութեամբ․ և Ծերբնակաբայ՝ Խօսել ամբարշտաց երայ․ "Որքան Գերեզմա-նի ․ որ առաւել խօսի (բամբասէ) քան զա-րեւելին" ։ Նրբբ․ Ժը ։

Խօսս գտնել, կամ առնել․ Հրամայէել ձայն․ "Աղաւ. որոգինե խօսս գտնել ի վերայ զորց որքոց ։ Նաւ․ պամ՝ ։ Նրբել ի մէջ ձեր գրի-միոյ փիլիսոփայի այլազգաց և պգնոյ, որ ընդդէմ մեր խօսս է արարեալ" ։ Աւգ․ ՃՀ․ Ա ։

Խօսս արկանել, և առնել․ Եդրա Խօսի․ "Երկեալ խօսս արկանել գեղեցիկ․ Բասբեալ խօսս ի մէջ առնել ։ Բ․ Մկ․ ԺԵ ։ Ա․ Մկ․ ԺԵ ։

Ի խօսս գալ կամ մտանել․ Խօսել ակա-նել, խօսակից լինել․ "Արդեօք զի և ի խօսս գալ ։ Աւգ․ ՃՀ ։ "Ի խօսս մտանելով ի լի-րինն ընդ արարածոց" ։ Եղիշէ ։

Ի խօսս առնել․ տալ խօսիլ, բանալ զբե-րան․ "Օծութիւն և զհամբոյր ի խօսս առնէր և ի լուր ։ Ճ․ Բ․

Ծ

Ծուլ անուն. ծածանիլ. ալեաց ըն-թաց գալ. Ի վարդագոյն ի սուրբ արեան-ցըն (մանկանց Նեթղեհէմի) ծուլ ծուլ առ-նույր ի մէջ ծնողացն՝. Տաղ.

Ծուլ ի ծուլ անուն. գալարէլ. պտուտ-ելն. ծածանիլ. Ի խնքոյս իջեալ աղջկան ա-ռաջի թագաւորին, հերքն ծուլ ի ծուլ առ-եալ՝ նըմանեալ արբայ օձին. Տաղ.

Ծաղիկ. նմանութեամբ՝ ծաղկի համօտէ, կամ ծաղկի հասակ. այսինքն գեղեցկութիւն, ա-ռոյգ գէթ. Ի ծաղիկ մանկութեան տիոն. Ի ծաղիկ հասակ մանկութեան. Ի ծաղկի հա-սակին մանկութեան. Ծաղիկ դիմացն յոյս տայր չնորհացն Աստուծոյ. Սեկ. գծ.

Ծաղկաձօղով անուն. ծաղկեւ գծագրիլ, կամ զարդու զնագլիւանն. Ի նմա Ճարտարելով, եւ զմաքուր խորհուրդս ի նման ծաղկաձօղով անկեալ՝ պարարին. Նիւս. եղբ.

Ծաղկաբար անուն, կամ լինել, կամ եր-թալ. ծաղկիլ զնադլի. հօպինդէշ բուշ հա-սաներ, հօմասըդել. Զայս ամենայն փո-

քեր ի շատէ ծաղկաքաղ արարաք" ։ Մանդ ։ "Եւ իշխեն երթալ ծաղկաքաղ ի մարգս" ։ Վեցօր ։ Է ։

Ծաղկեմ . նմանութեամբ՝ "Ծաղկեցին ալեք նորա . և նա ո՛չ գիտաց . (այսինքն՝ ճերմակեցան ալեօք հերքն) Ովս . Է ։ Նար . Բ ։ "Դու ես կամիր ծաղկել ի ծնօտս ալեց մուրուացն (այսինքն նոր ալեօք էր ծաղկեալ) . Սարկաւագ ։ "Սրտի բերկրեցելոյ երեսք ծաղկին" այսինքն շառագունին . Առակ . ԺԵ ։ "Արարածութիւն յառաւօտոյ յամենայն մարգ գուարճացեալ ծաղկէր Եւս . պատմ . Ժ ։ "Ընդսանիմք ի պատանեկութեան, ծաղկեալք երիտասարդութեամբ" ։ Լմբ ։ ԿԵ ։

Ծաղր առնել , դնել , հեղուլ . [illegible] ինքաւ ։

Ծաղր լինել , կալ , մնալ . խաղք ըլալ ։

Ծաղրածաղ առնել . ծաղրանօք խեղել . "Զօսս և զձեռս ծաղրածաղ առնէին" ։ Ի մկ . Է ։ ԼԸ ։

Ծանակ առնել . խաղ առնել խայտառակել ։

Ի ծանակ հանել յայն ելանել . վիճաբել , վիրաւորել . ի խօսս ի զրոյց , ի ծաղրա-

բառնին ի դժուարութեան. «Մի՛ երբեք ըմ-բռնիլ յայսպիսի ախտս նաև զմտանելոյն և հանել ի ծանծաղ։ Դիւրին է ի խորխո-րատից չարեաց ելանել միւսանգամ ի ծան-ծաղ։ Յաղթութեանն է երկնչել, և ի սակաւ իւր մնասուց. և եթէ սակաւ իւր ի ծան-ծաղ ելանիցեն, յայնժամ և առաւել կաս-կածին։ Սեղ. ա. գ.

Նմանութիւն ալեաց ընդ անձին ի բնոյ. ժառանգ լինել. Մաթ. ԻԴ. Մրկ. ԺԴ. Ղկ. Թ. Ճ. Գ.

Նմանութիւն աչաց ի ծերութեանն ազնիւ լինելոյ. Հռվ. ԻԸ. Ա. Թգ. Գ.

Նմանութիւն ցաւոց ընդ ի ցաւոց. իմը տառապանաց. և վտանգին. «Որդին մարդ-կան ինձ ցաւք։» Զիւանդացաւ և մարդա-ցաւ յոյժ. Եսայ. Ճ. Ա.

Նմանութիւն գինեաց. տրտմել. խաղ-դեալ էալ. «Նմանութիւն եղև յոյժ. կամ խորայեցի, կամ ննջա»։ Թուոց. ԺԳ. Գ. Թագ. ԺԱ. Յոբայ. Եզրաս. Մաթ.

ի Նմանօթութիւն գալ. մանկանց.

Նմանօթս տալ, մանկանցն, եւ. յայտ-նել զանձն իմ գիրս։ «Այս մանօթս եղբարց

իւրոց"։ Յոհ. ԺԵ. "Որ տայցէ առնն ծանօթս"։ Հռովմ. Գ. "Նա ծանօթս նոցա". այսինքն՝ ծանուցանէ. Ղուկ. ԻԳ. ԼԸ.

Յուսու. նմանութիւնք՝ "Ի պտղոյ արդարութեան բուսանի ծառ կենաց. Առակ. ԺԱ. Ծառ առաքինութեան. "Խօսք չար երգման ծառ կացուցանեն զՃերս, այսինքն՝ փնիկն, ուղղէն"։ Սիր. ԻԵ.

Ոտնատակել բանից. կոչին ի նմանակայնս գրոց. "Նոթէ մեկնութեանն մի չըլցես, այլ բանիցն և եթ ծառայեսցես. Սերեր. Թ. Խոսրով.

Ծարաւի. նմանութիւնք՝ "Հայեցեալ ի նոսա ծարաւի օրինօքն"։ Խոսր. Հռիփս. "Ծարաւի են մահուան"։ Ջ. Ա. "Ծարաւի արեան էին որպէս զգազան կատաղի"։ Սարգ. "Ծախեալ ծարաւի սրով կամ ի պաղատանս որոյն ծարաւոյ. ՑՀ կթ.

Ծափ զծափի հարկանել. ծափս կամ ծափ հարկանել. ծափ տալ. ծափի հարկանել. զՁեռս առեալ ընդ ձեռանս թաթաւելի՝ ցնծալով, կամ ծիծաղելով, կամ վարանելով. Ի սուրբ գիրս. նմանութիւնք՝ "Պետրոս ծափ

հարցեն ի միասին ձեռամբ ։ "Եւ ամենայն ծառք անտառի ծափս հարցեն ոստովք իւրեանց" ։ Սղ. ՂԷ ։ Եսա ԾԵ ։ Ըստ այնմ՝ ցնծասցին, նշ-ան փոյթին ինքնաբերութեան ։

Ձեռս ի վեր ամբառնալ , կամ ի վեր մար-զել՝ պարզել , բառն հարկանել առնել ինչ. ընդ իւր ասել. աղօթել ։ "Զեղջ պնդու-թեամբ եւ զօրութեամբ ձեռս ի վեր ամբար-ձեալ՝ յառաջ մատուցուք ։ "Նոյն սրտմտու-թեան ձեռս ի վեր մարզեալ , եւ ի վերայ ազգիս յարձակեալ ի մարտ զօրութեամբ ըմ-բռնէ" ։ Փիլ. "Ձեռս ի վեր ամբարձեալ՝ կոչեաց զանծանօթ Աստուած ։ Վրդ. ծն ։

Ձեռամայն առնել ։ կորուսանել ։ ձե-ռամայ առնել . ամուլ է ձ.՝ն , ընկլզել . "Ընդէր մանկունս ձեռամայն արարին" ։ "Ձայլս ու-մանս զետեղեաց եւ ձեռամայն առնէ" ։ Խոսր .

Ձեռամուխ լինել . մխել կամ մտանել ի ձեռ . նուաճել կամ իջանել ի ներս ձեռաւ . "Մինչ-դեռ ձեռամուխ էին , տայ զինքն մերկալ ծա-ռայն ։ Նազարեթիւն նաւացն , որ ըստ ամենայն տարւոյ ժամանակաց ձեռամուխ լինին ։ Փիլ. Յովս ։ "Որք մերձամուխք եւ ձեռամուխք ե-ղեն խորոցն Աստուծոյ ։ Նրգն ։

Ծովընկէց . ծովընկեցիկ առնել . և լինել . ի ծով ընկենուլ, արկանել . «Սրախողխող և ծովընկէց առնելով . . . . զգօրսն» . Սաղ. Գ . Ը

Ծոց առնուլ . ծոց և խորշ լինել ծովու . խորշանալ . «Ծոց առնուլ յաջակողմն հեթանոսաց աշխարհացն» . Երեմ . ԽԷ .

Ծուխ . ծխանամբիւրք՝ «Ել ծուխ ի բարկութենէ նորա» . Սղ . ԺԷ . «Ելս ծխատեղեաց և ի ծուխ բարկութեան հեթանոսաց թշնամեացս» . ՅՏ . ԿԹ .

Ծունր կապել . ծունր՝ այսինքն յերս խոնարհել թոռանց . պաշտօն պաշտաման . «Ինքեան ցուցն, արձակեալ ամէն, կապեալ ծունր» . Ըստ Թ . «Զօրացեալն անէզ անէզ ուր միաբանութք զծունր կապելով» . Սղ . Թ .

Ի ծոփանի կալ . ի ծովածի լինել, ծփել . «Հանապազ ի խռովութեան և ի ծփանս կան» . Ս՝եգոր . Գ .

Կ

Կահ առնել . փորձել բանել . «Յամենայ

և յապաղեցաւ , զի կաց կալաւ զնա հոգին սուրբ ի բազում էր" · Սոկ · Բ · Ամր ·

Աւել ի վերայ , [illegible] · "Հասու լինել , և ի վերայ կալ զօրութեան բանին" · Խոսր · "Ո՛չ կարացին կալ ի վերայ խորհրդոյն" · Իգն · "Նա ո՛չ զմտօքսն զհետ երթային (հրէայք) , և կային ի տեղւոյն վերայ" · Սոկ ·

Աշտարակնաց լինել · [illegible] · "Ի պատգամս անկանէին , կաշտարակնաց լինէին" · Բ · Մկ · Ժ ·

Ընդ Աստուածն հանել · [illegible] · "Ո՛չ բարկանայր , և ո՛չ սատակէր՝ հանել ընդ կառափին նոցա" · "Ո՛չ հանէր ընդ կառափն նոցա զչարութիւն նոցա , կամ բզշարիսն' · Սարգ ·

Ի Կարգ արկանել , անկանիլ · [illegible] · "Օթագաւորս , որ յետ նոցա էին , ի կարգ արկեալ՝ համարի" · Եզ ·

Սարիս առնել , [illegible] · "Սարիս առնէին զնոսն առնն տարապարտուց մահուանն" · Բ · Մկ · Դ ·

Ի Սենաց արկանել · [illegible] · "Յառն-

լուծիւն գրգռեալ՝ ի կենաց արկանէր ։ Ի կենաց արկանէին զնա յեգիպտոս" ։ Ծնն. ԽԸ ։

Կենդանակէզ առնել. ողջ ողջ այրել. "Ո ոչ երկիրպագանիցէ Աստուածոյն, կենդանակէզ առնել ։ Այսմ ի ձեռն հրոյ կենդանակէզ առնել" ։ ՃՃ ։

Այն անել, խամ առնուլ, խամ առնել, խոշփոտել ։ "Այն անի ։ Նորեառն կին ան-ստուերաց իւրոց ։ Ղկ. ԺԴ ։ Դր. ԺԲ ։ "Ընդաբնաց կին առնուլ ինձմանէ ։ Բ. Մկ. ԺԴ ։ Արարցէ զկին նորա եղբայր իւր ։ Արացինն արար կին, և մեռաւ ։ Զանզի նա կին արար զնա" ։ Մրկ. ԺԲ ։ Մրկ. Զ. ԻԶ ։

Ի Այր անել. ի կին առնուլ. ի կին արկանել. փոխառնել, բանեցնել ։

Այցս ընկենուլ, խամ հանել, աղաչել, ապիաւ հարցանել. "Խօսեաց քեզ ընդդէմ տուեալ կայց ընկենուլ ։" "Այցս ընկենուն հակառակութեամբ անհաւատութեան՝ իւրեանց փրկութեանն" ։ Լմ. "Չիք՝ն կայցս հանեն, եղեներն եղջիւր անեն" ։ Մանդ. Ե ։

Ալանել գոգս. կլանել զլուծել. ողջ կլանել. ըստանչ ատանել. ոչխ անանել. հանդ-

էւ . "Ու եկուլ գօղա, և կենդանի կայր (ի փոր կետին) . կող . Ժ՜ ։ "Նա կլանել շըն-չով քո՛ անմռուայց կալ զբանն, որ ասէ", Կլիմաք . "Յորժամ տայնապեալ որ յու-մեքէ իցէ, ասէ, չեա ոգի կլանել, չեա ո-գի անձնուլ, և այնու գօղոյս՝ զոր մեջա ծը-ծեմք, յայտ առնէ" ։ Նոյնիկ ։

Կծուակիծ առնել, ըուշուլուշ փուլիւ . Խուշունիւ . "Նորագոյն խարան ի վերայ գը-ռեն . զի իբրև պուտկուն ոք զի արկանէ կը-րով՝ զմարմինն այնպէս կծուակիծ առնէ", Նուագը . իէ ։

Կոխան առնել, խոխել ։

Կոխան տալ, տուլ է խօխուա . "Նա գա-տանայ կոխան տայր հաւատացելոց իւրոց" . Աորգ ։

ի Կողմն լինել, խօմ անկանիլ, պաւխել . "ի կողմն եղեալ ննջեայց . ԽԵ ։

Կողոպտել զմեղանս, ըուրճաղան իրս ... խօմ ըասանուլինէ ի սաւրը փիգաւըէ . ուըտադրաւըիան ըինիլ ։ Հռ . Բ . 22 ։

Կող առնել . խոյել, յայնտուտ լինել . "Ար-կոյունց կողմանցն կող առնէր պատերազմա-կան փող" , պամ . աշէքս ։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ու գտանիցին"։ Սաղմ. "Ի նոյն աւուր կրօ-
նաւոր ու՛ է, գոյր ի հաւատամանն"։ "Օրհնեցէք զի-
տողս սրբոցն իր, և գտանիցեն ի մեզ կրօ-
նաւոր, և մի կարիցեն բարեաց"։ Սող.

զնա Սրբոյն. Խանէն ինձնաւ. "Ճամփով
զնա հոգս կրեացու"։ Հրամայէ զնա հա-
ջա կրթել բազմանան զեզու. Օրհնա
կրթեալ հաւրն. Եւ ինքն զնա թիմանեացն
կրթէր. Խոր. Զ. կթ.

գտանել ընդ Սրբոյ կամ ընդ կրօնին. կր-
թանքն. յետ կամ յետ խոյս գտանել։
"Խաբեաւ կամ զարմանս անդրէն ընդ կրօ-
նին"։ Զեն. Ի. Դաւ. "Խաբեցից ընդ
կրօնս ինծանէ"։ Ի. Եզեկ. Մա. "Ընկեցան
ընդ կրօնին գտանել"։ Գիտն. Իդ. "Ընդ
կրօնկն գարնան բաղն Յերեմիական. Խոր.
"Ընդ կրօնկն անդրէն զփրատականն գար-
նայց յարեանն"։ Մարկ. յաւ.

—

Հայեմ. Նեանսաթիւնի. "Չգրեալմիտ
ինչ կրթանցն և հաւեցի Հերեննալ. Խոսեն-

կու)։ Հալեցան ամենայն բնակիչք քաղա-
քացւոց (ահիւ)։ Ծերեաց երկնից ո՞ հալ-
եաց։ Հալեցան կապանքն ի բազկաց նո-
րա։ Ընդ ամբարշտաց հալեցի։ Ընդ իմ ի
վերայ որդւոց հալեցան. եւ,

Ընդ Հակառակս կամ ի հակառակս երա-
նել. կամ մտանել, գործել. կամ ընթանալ.
կամ լինել։ Հակառակ կալ. և դէմ ընդդէմ
կենել. "Սիմոն ընդ հակառակս եղ քաղա-
նայապետին։ ի. մկ. գ։ Եւ Սրբանկոյ ու
ի հակառակս մտեալ՝ զօշէր։ Խոր. Ծամա-
նայն ընդ հակառակս եղբօրն հրամանացն
յանդգնութեամբ գործէր։ Եւս. քր։ Բայց
նորա իւրեանց փորձութեանն ընդհակառակս
եղեն։ Ոսկ։ Ըստոր վիմին հաստատոյ և
յովհաննու սիրելւոյ ընդ հակառակս ընթաց-
եալ ի գերեզման յարութեանն։ Շար։ Եւյա-
նուն՝ Վ ֆոն Շէ Իբանէւն ։

Ի Համար բերել, արկանել, ընդ համար
անցուցանել, եւ. "Ծարգասիան ի համար
ոչ բերէին։ գ. մկ. գ։ Ծծոփացւոյ մեղուն
ի համար արկեալ։ Ագաթ։ Եւ բաւեմք
ընդ համար անցուցանել, եւ։

Համար առնել, առնուլ, պահանջել,

ւննէլ և իբռատսն տանէլ, եՀ։ «Ըստանե-ցաւ համար առնել զանձուն։ Ձլ առնէին համար արանցն՝ յորոց ձեռն տային զար-ծաթն։ եՀ։

Ի Համբոյր առնել, մերձեցուցանել, ի համ-բոյր գալ։ Ըփէլ ի-եր, ի փա-ըէ-ն, և ըն-տանէ առնէլ, ցաձռոյանէլ. «Օձաուիւնու-կորիւն ննուցեալ առ է ի համբոյր և ի քը-ծինս։ Նշղնիկ։ Գրաղանք մարդկեղէն ար-ուեստիւք պատրեալ՝ բաղում անգամ գան ի համբոյր։ Ոսկ։ եՀ։

Համբուրել ընդ ումեք, և համբուրիլ. իէր համբատրէլ ղրձմանս. և տէրով ձաթա-նէլ. «Ընդ որում ես համբուրեցից։ Համ-բուրեաց ընդ նմա։ Ղ․կ․ իթ․ Մտթ․ իզ․ Երդարութիւն և խաղաղութիւն համբուրես-ցին․ Սղ․ ձդ։

Համբուրել, նմանաբնամբ՝ ոէրէլ, ոէ-րով յայէլ. և ընտանէլ. էամ համտէգէլ. էամ տանալ ղհամ և ղհաստ. «Նրկրպագեմք ծորագողիգ, համբուրեմք սիրով զպարգեւ. Օծմայնութիւն համբուրեալ. Տաղ. Փիլ. Խմաստն. Համբուրել զպարկեշտութիւն, կամ զԹշուառութեանց անմխիթար տըր-

մութիւն, կամ՝ զգծնաստակն վտանգս։ Պիտ։ Յստակութիւն կամիս՝ լուսաւորութիւն համբուրեա։ Զփերշին համբուրեցի դատնութիւն։ Ով զաշխարհիս ինչ համբուրեցի ձաշակս մահու։ Զքոյդ համբուրեալ լուսոյ օծութիւն։ Նար։

Հանել ընդ սուր. որ անցնել. "Հանէին ընդ սուր զրադուծ։ Հանեն ընդ սուր յոլովս փայրզ. Արծր։

ի վեր Հանել. յայտնել, դատել. "Իրազէս իցէ, և ո՛չ հանցէ ի վեր. Զբանթագաւորութեանն ո՛չ եհան նմա ի վեր. Զոր խորում ոչ եհան ի վեր։ Նէա. Ե, ա, թգ. ժ, ժգ. Զխորհուրդն ի վեր հանել։ Եղգիշ։ Եզնիկ. Սամբր։

Հանել յայլ լեզու. յեղանել. Թարգմանել. "Որ ինչ ի բաղդէից պատմէր, նա եհան ի յունաց լեզու. Նորա հանեն զխօսս նորա ի լեզուէ տորուաց ի յոյն. Խորհրդմանքն նոյնպէս հանեն։ Եւս. քր. Միխրդծն։

ի բանս Հանել. Խօսել, ելօք հանել. "Մնէին, եթէ որ ի բանս եհան զնա, և առեալ փախեաւ։ Վերք. հց։

յինքն Հանել. խոստովանեցուցանել, յաղթահա-րել։ "Ու եթէ զիշխանութիւնն իշխեաց յինքն հանել. Կող. է.

Հանել աւուրս կամ զգիշերս. անցուցա-նել, կատարել. "Աւուրս բազումս հանէին անդ. Գծ. իէ. Հանէր զգիշերն ի գլուխ յաղօթան Աստուծոյ. Ղկ. զ. Շար.

Հանել ճանապարհի կամ դրան. տանել տարել, կամ հասուցանել, հայել, ելանել. "Ճանապարհն՝ որ հանէ ի բնթելայ ի սի-րիմ. Եկին մինչև ի դուռն երկաթի, որ հանէր ի քաղաքն. Գտ. իա. Գծ. ժբ.

Հանել իրաւունս. խոստանալ տանել տա-նել. "Իրաւունս հեղեղ հանցէ". Յոբ. լԴ.

Հանել ընդ գլուխ, ընդ կատարն, կամ ընդ նա. զարթել, վերջանել լինել. "Հա-նէ ընդ գլուխ զանիրաւութեանցն յանցանս. Խմ. Ժդ. Ու բարկանայր, և ոչ ասաէր՝ հա-նել ընդ կատարն նոցա. Եւ դու անասա-ակր, և ոչ հանես ընդ կատարն զչարութիւն նոցա. Երգ. ցկ. Օրհնութեան զայրութեան, ...ւատի խարծեան, ընդ անմեղ մանկունս հանէր. Շ. Նոր.

Հաչտել արևու. նմանաբերական՝ մտանել

տրեստ ,՝ իճրու հանդարթէլ յինէեան "Մերձ էր արեւն ի հաշտել": վրք · հդ ։

Հապճեպ տալ․ փուճալ, և փուճացուցնէլ․ "Տագնապ տարակուսիցս հապճեպ տայ պատմել զանցս անցից աղետիցս ։ Հապճեպ տայր վաղվաղակի հասանել". Ա․ Յհ․ կթ ։

ի վերայ Հասանել, որ և հասանել, հասջընալ․ տեղեկանալ․ գիտնալ․ "Այսքն հասին ճշմարտութեանն ։ Նանից սրտից նոցա ոչ հասանէք ։ Հասի ի վերայ մտաց քոց ։ Եհաս թագաւորն յիրացն հաստատութեան վերայ ։ Ա ։

Հաստատել զերեսս, կամ զինեան, կամ զմիտս․ որոշել՝ եղնալ կամ առնել ինչ, մանաւանդ տղաստնալէօէ․ Եզեկ ։ ղ ։ ժդ ։ իա ։ Եղ․ է ․ Սղ․ լէ ։

Հատընտիր լինել․ ընտրանու հատանել որպէս զինքն․ ծաղկատող առնել․ "Հատընտիր եղեալ մեր ի բանից որոց հարցն"։ Փր․ հր ։

Հատուցանել ի տանէ․ խաղը ծըծէ խըտրէլ․ "Մինչև եղեւ անդր մանուկս, յորժամ հատուցից զսա ի տանէ ։ Ա ․ Թգ․ ա ։ Եձ-

եաց մանուկն, և հաստուցաւ ի ստենէ: Որպէս մանուկ հաստուցեալ ի ստենէ մօր իւրոյ: Հաստուցելոյն ի ստենէ: Նոյն. ԻԱ. Սղ. ՃԼ: Ես. ԻԸ:

Հարևանցիկ առնել. Վէր է վէրոյ անցանել. "Հարևանցիկ առնէին ժողովուրդքն": Ոսկ:

Հարկս հարկանել. վճարել, տալ հարկս. "Հարկս ումեք ոչ հարկանեն: Հարկս ես նոցա հարկանել: Ա. Եզր. Բ: Մարգ:

Հարկս ելս հարկ հանել. տողել ելս տանալ շնարհ. "Ընդդիմադարձեալ զաշխարհն հանեն հարկս թագաւորի: Տիրացեալք հարկս հանէին ի կողմանցն ասորւոց: Ա. Եզր. Դ: Ժ: Նմա էր յանձն՝ հանել հարկ զաշխարհին: Բ. Մկ. Դ:

Ի Հարկի, կամ ընդ հարկաւ, կիւ, կօք, կացուցանել, արկանել, դնել, առնել: Հարկատու առնել: "Զաշխարհս ամենայն ի հարկի կացուցանէր: Կացուցին զնոսա ի հարկի: Ի հարկի կացուցին տալ նոցա հարկս ամ յամէ: Ա. Մկ. Ա: Ը: Արկ զնոսա Սողոմոն ընդ հարկօք ծառայութեամբ: Գ. Թագ. Թ: Եդ. զքանանացին ընդ հարկաւ:

Պետ. ա. Զ. զգաստացուցին հարկաւորք հար-
կին առաքին. Խոր.

Հարկ անել. Հարկ ի վերայ դնել. Բռնա-
նադատել (Զօրել, կամ Զօրել). Հարկ առ-
նէր ինձ երթալ յամբոխ զօրձոյն. Հարկ
արարին նմա զիջանելն և զմտանելն. Սարգ.
Եւ ոչ ուրուք հարկ արարեալ եղ ի բրմին զնոր
անձն փառս մեր. Պրակ.

Հարկանել. Նմանութեամբ՝ խոցել, խեղ
կամ եղկելի առնել. Ընդէ՞ր հարկանէ զդ-
րեղ սիրտ քո. Եհար զԴաւիթ սիրտն իւր.
Ա. Թագ. Ա. Ը. Թագ. Իդ. Հարեալ զօրա-
նի ի խղճէ մտաց Խոր. Մով. Իբրև ես
հարկանեմ զանձն իմ, և նուաստանամ, Ահ.
իմ. Այսպիսի սպրդանիմ ունին իմ, կամ ընդ-
անձին երբեմ.

Հարկանել զկարսս, զպատուր, զզուգ.
Անգայտանել զնորա, զօրս. Սոկ.

Հարկանել ընդ միտ. Համբերել. Դնել
ի միտ. Զննել զմտաւ. Իմանալ կամ համա-
րել. Ունէիք զգոյշ ազդել՝ ընդ միտ
հարկանելով զխորհրդականութիւն ընչիցն. Ընդ
միտ հարկանելով ի մեծ խորհուրդս գիտիցէք.
Պիտ. Եւ միայն ի ձեռաց քնին, այլ և ոչ

ընդ միտս ուրուք հարկանի ։ Եղիշէ ։

Հարկանել պէսպէս ոճով ․ "Հարկանէր ճանապարհս հետաւորս ։ Բուզ ։ Խոչունքն գիւրաւ հարկանէին դաշտաշխարհական ճանապարհն ։ Տարաշխարհ եհար ։ Սոփ ։ Հյո-րէնան հարկանէր զրանն ։ Սոփ ։ Մինչև ցե-րորդ երկինս առիցէ , կամ թէ մինչև յեր-րորդ ինչ մասն ․ ․ ․ զի յերկնից հարկա-նէ ։ Եղնիկ ։ Եմայն զանձն իւր ի լուծ , և հար զուս իւր ի խոյլ անդր ։ Եփր ․ Համար ։

Հարկանել զողբս , զարտասուս , զլալ , զաղաղակ , եւ ․ ողբալ , արտասուել , լալ , աղաղակել ․ "Ձայն հարկանեն , և գիտական բառնան ։ Սոփ ։ Իսկ և զմանր մանկտւոյ զլալ հարկանէին ։ Սոփ ։ Զարհուրեցան , և հարին զաղաղակ ։ Եփր ․ Համար ։

Հարուլ զատամունս ․ ատամն առնել ․ "Սալոր և դամոն զատամունս հարուն" ։ Մխ ․ առակ ։

Ի Հարց արկանել , խոյ առնուլ ․ հարցա-փորձել ․ "Զամենայն ինչ խնամովք ի հարց արկանել ։ Զառապելս գայս ընդհանրականացն ի հարց առնուլ ։ Փիլ ․ Ձ ․ բ ։

Հարցապատիր առնել , պարբերանօք հար-

ցանել, հողմամբ պատել. "Ի ձեռն օձին միջնորդելովն ի հալածապատիր առնել զբանն. Գեր. կթ.

Հարց և խնդիր, կամ հարց և քննին առնել. Հարցանել. Սեբեր. Նուզ.

Հաց ի բերան փորձու գործել. պղպղ Նշխլաղամն իջևմն. "Աշակերտն մնաստատակք ի գործել զանդաստանս քահաց ի բերան փորձու. Եփր. պհ.

Ի Հաւան ածել. համանեցուցանել. "Նազաւմ բարեխաւսութեամբ ածէին ի հաւան զթագաւորն. Եղիշ. Ածել ի հաւան զամենայն մարդիկ. Ոսկ. Ճէ.

Ի Հաւան գալ, համաւանիլ. "Ի հաւան եկի զփակեալ մարգարէութիւնն բանալ. Զեկամք գալ ի հաւան, թէ մեղայ". Ոսկ.

Հաւան առնել. հաւան լինել, համանեցուցանել. համաւանիլ. "Հաւանք ինչ ընդ միմեանս էին, թէ հակառակ իրերաց. Եզնիկ. Օրինակօք հաւան արարից զքեզ. Կեղծաւորութեամբ հաւան լինէին նմա. Ոսկ. ԵՃ.

Հաւատարիմ առնել, որ և հաւատարմացուցանել. հաստատուն առնել. հաստատել. "Ցեղեղոցն առնէր հաւատարիմ միջտ. Ոսկ.

Նաև մեր խօսք բանս հաւատարիմ առնիցէ զմարգարէութիւն բարբառ. Նշա. քր. Հաւատարիմ առնել զբան ծառայից քոց. Նար. Եզ.

Հաւատարիմ լինել. հաստատուն և ճշմարիտ լինել. Այս արդ տէր Աստուած Իսրայէլի, հաւատարիմ լիցի բանն քո. Հաւատարիմ եղեն պատգամքն Աստուծոյ. Որում եղէ ես հաւատարիմ. այսինքն՝ որ ինչ հաւատացաւ. Եզ.

Հեղձամղձուկ լինել. խեղդամահ լինել. ճնշիլ.

Հեղձամղձուկ առնել. խեղդել.

Հեղձուցիկ առնել, լինել. հեղձուցանել. հեղձնուլ. Ի գետն հեղձուցիկ առնել. Հեղձուցիկսն տալ առնել զմանկունս. Հեղձուցիկ լինել մանկանցն. Հեղձուցիկ լինի նման սերմն բարի. Կիւրղ. Պիտ. Սեբ.

Հեղուլ. նմանաբանաբ՝ Օրհնութիւն իմ և զօրութիւն իմ հեղից ի վերայ տեղւոյդ այդորիկ. Հեղու անարգութիւն ի վերայ իշխանաց. Հեղից ի վերայ նոցա զչարիս իւրեանց. Հեղից ի վերայ տանն Դաւթի հոգի շնորհաց. Ահա պակուցանողս ի վերայ նոցա հեղուին. Ընդհանրին առաջ զուրբ

գնդաւն հեղաւ ։ Որ եհեղ զգիտս խոնար-
հութեան յանձինս սուրբս ։ Օշինտ իմ ան-
սահման հեղի յուրախութիւն ։ Օգտակի-
կապանաց հեղէք ի վերայ նորա ։ Եւ ։

Հեղուլ . հալէլ . ոփ-ել . "Օպարիսպն ե-
հեղ երկրովի ։ Լմը ։ Հեղ իւր զշուր գտխ
քո առաջի տեառն ։ Որդ . ի ։ Հեղում զան-
ձըն իմ առաջի տեառն ։ Ա . Թգ . Ա ։ Ա-
ռաջի քո հեղումք զխնդրուածս ։ Նղբէլ ։

Հեղուլ որ և զեղուլ . հոսել . տարածա-
նել . յորդել . դեղել բազմապատկել . "Վար-
ձակեցան զարանաւորքն , և հեղան զգար-
ատ ։ Հեղեալք զրաղեալք առ հասարակ ի
փախուստ դարձան ։ դա . ի ։ Յուդթ . ժե ։
Ի Թիկանց կուսէ իշխանին ի վերայ զեղեալ
հեղան ։ Հեղու ամենայն քաղաքն ի տեսա-
նել զարանչելին ։ Յհհ . կթ ։ Եւ ։

Հերկ կամ հերկս հարկանել . Հերկել
"Հերկս հարցուք , և պատրաստեցուք երկ-
նային սերմանցն ընդունելութեան . Մոկ . Եւ ։

Հիմն արկանել . և անկանել . Հիմնել ,
Հիմն դնել . "Ո՞ւր էիր , մինչ ես հիմունս
արկանէի երկրի ։ Յոբ . ԼԸ . Եւ . Ընկան

([illegible] [illegible]) հիմունք տանն տեառն ։ Բ. Եզր ։

Հիմն ի վեր, [illegible] հիմն ի յատակ առնել, տապալել, կործանել. յատակել. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Խլել, քակել, հիմն ի վեր ջանայր առնել. Ագաթ ։ Հիմն ի վեր տապալել. Եղիշ. Յհ. կթ ։ Մծբ. Հիմն ի վեր կործանեցաւ (տաճարն) ՃՃ. Բաղաքն հիմն ի վեր յատակեցի ։ Ոսկ ։

Հիմնաւորել առնել [illegible] [illegible] [illegible]. "Հիմնաւորել արարեալ զգեղեցկայարկմամբ աւանս շինից" ։ Ոսկ ։

Հիմնայատակ առնել. [illegible] [illegible]. "Զգարիւղն հիմնայատակ արարին ։ Զենոբ ։

Հինաւոր առնել. [illegible] [illegible]. "Արարին զնա հինաւոր ։ Եփր.

Հին գալ. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. "Մինչ հին գալոցն պատմէ զմեծութիւն արարչին ։ Որ զնովիմբ իւկ հին գայցեն շըրջանակաւն ։ Խոսր ։ Նիւս ։

տալ Հիպատոս [illegible] հիպատոս. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

Դայն անուան պարտաւոյ ամս ժամէ մ. ''Խնա-
գաւորէ օգոստոս ամս մԴ. և. եւ Հիպատոս
մԳ. տիրեբրոս ամս իԼ. և. եւ Հիպատոսութ.
ԽԸ. Ը՟էր. քրոն.

Ի Հռոմայ մտանել. նոյ ընդ ընդ... ''Յան-
հնար հնարս մտանելոյ. Ի Հռոմայ մանալ ի
զրաւել առ ի յինքն գլխաւորս Լատինա-
գիտութեան. Ի Հռոմայ հայթայթանաց մը-
տանէր. Ռոմ. ԺՅ. Լոգել.

Հնձան հարկանել. Լոբել. Յետ լոմ նը-
մանաբերել. ''Հնձան հարկ գթեղմբն.
Հնձան հարկանել գրանդուացին. Որոնս
գալեալ մոյն գինու հնձան կոխեցի. ԽԸ.

Հոգ տանել, յանձին բերել, տանել, ԽԸ.
հոգալ. ''Հոգ արար արբանեակ քաջառնեցի
մտանելն. Կնոս. Աննագայն հոգս արար է
բերել յանձին. Խոսք. Լատինել հոգ ի մոր
արկանէր. Հոգ տար փառս անուան. Հոգ
տանել գորդոյն, կամ քաջութեան և ի-
մաստութեան. Կորիւն. Մխբ. Խոսք. ա.
Եղջ. ԽԸ.

Հող ի գլուխ լինել. հող արկանել էրել-
իւլ. հող իւլ՛ մինչ ցանել ի գլուխն.
''Հող ի գլուխ լինելն. Հող ի գլուխ ...-

Յազգեաց լինելն. Հոգ. ի գլուխ լերուք. ա. մկ. Ժ. ժզ. Սիր. ա.

Հողմ, Նմանութիւնք՝ ''Ո՞վ ժողովեաց զհողմս ի գոգ իւր. Գիտես դու հողմոց. Նա զհողմս մառանեցուցէ. Սառցարերքն մեր էին ի հողմն. Նմաց յինէն յոյս իբրև զհողմով. Ու որպէս թէ զհողմս ինչ կարծելով. եւ.

Հողմք. Խողմանէ ալեկոծէ, տապալէ շինէն հողմէ ''Ի չորից հողմոց երկնից ժողովեսցեն զձեզ. Հերուցից զնոսա ընդ ամենայն հողմս ընդ այնոսիկ. եւ.

Հովանի լինել, Հովանի առնել. Պաշտպանել, խնամարկել.

Հոտ հարկանել, իւ. Բուրել, էլ. ''Բու- րեցէ՛ք հոտ . . . հարէ՛ք հոտ.'' Սիր. լթ.

Հոտ հանել. Որդնել նեխել. ''Շնչեր ամենայն ուրեք հոտ հանելով՝ մայրք անդր արշաւեն. Ովէ.

Հորդան տալ. յառաջ վարել դժուարութ- թեան. Խաղաղացուցանել շնորհ կամ շնորհ ինչ, ''Հորդան եւ որպէս ճանշին ժողովրդեան իւ- րում. Աղ. Հէ. Խօսք քո ընթրեսցէ եւ ուղիղ հոտքն . . . Հորդան եւս յանապատին. Ցիօսու որդի. Սաղմոսաց հորդան տայր

զօրաց իւրոց" · Հ՟Ե՟Հ · ԿԹ ·

Հուր հարկանել · հուր արկանել · հուր վառել · հրով զանել · նոյն ընդ վառել · ե- րել · "Արկցէ հուր ի տուն տառապանաց նոցա, և այրեսցէ զնոսա · Երեմ․ խբ · Հուր ար- կանել սպառել ի բանակին անդ (այրել՝ կա- րել վառել) ա · մկ · դ · Հուր հարկա- զնովաւ · Հուր հոգին զգրաշարէ · Խօս հա- րից զբէն հուր · Նաւակ․ ժթ · Երգեկ․ ի · Օշայն առանց հրով դատեցայց · Օփոյթա- կերան հրով զանել · ա · մկ · է · դ · մկ · ե ·

Հոգւոյն հարկանել · հալածել · "Հոգւոյն հարկանել · զրահն, կամ զՈՆՔ ի Ներհե- ասս Հրեշտա · Մրկ · ա · ի · Կոր · ի · ԵՃ ·

Ի Հրամանին կացուցանել · [illegible] [illegible] Օրէնս ի Հրամանին կացուցանէին՝ հաստատանել յիւրաքանչիւր աշխարհին · Ի Հրամանին կացուցանէին երթալ խաղաղութեամբ յաշխարհէն Հայոց · վերջ ·

Հրամանին առնուլ · առնել · լինել · հր- [illegible] · [illegible] · [illegible] · "Հրամանին առ- ոին մեծ և խաւար ի ծագել լուսոյն և ի գալ կենացն · Հրամանին առնել ամենայնի · Ինքն Հրամանին ի յերանութեանց · ԵՃ ·

Հրակէզ լեալ հրկէզ առնել, լինել. Հրով [illegible]. [illegible]. "Տօթանոյ յամարային, և հրակէզ առնէ զամենայն կենդանիս"։ Նո-գիլ. եւ. Հրակէզ եղեն եկեղեցիք և կառա-վարանք. եւ.

Հրաժարեալ լինել. [illegible] [illegible]. "Ի վերայ տանեացն աստուածահար եղեալ՝ հրաժարեալ լինէր, և կործանեալ յերկիր՝ յոգւոցն զամարէր. Նոյ.

Հրապարակ առնել. [illegible]. "Նա հրապարակ խոկ առնիցէ. Հրապարակս առ-նիցեն վասն ամօթոյ. Մծբ. է.

Հրապարակագոյժ, և հրապարակախօս առնել. ի հրապարակագոյժ արկանել. [illegible] [illegible]. "Մի՛ ձայնել ա-ռաջի բազմաց, մի հրապարակագոյժ առնել զյանդիմանութիւնն. Սրբ. եւ. Աստուած գաղտ հրամայէ տալ, և դու ի հրապարա-կագոյժ արկանես. Ոսկ. Զենցս խորամանկութիւն հրապարակախօս առնէին. Ոսկ. եւ.

Հրատարակ առնել, [illegible]. "Պատ-ուիմ առնել զայս հրատարակ՝ որոց ոտն կան. Ընդհ.

Հրաւէր տալ. [illegible]. "Հրաւէր տայր

նեղուքեսի, զի կերիցէ ձուղ․ Ուրախէր տայ ա-մենայն Աստուածասիրաց․ Ա․ Թ․ Շ․

Ուղիղ առնել, ըղղել․ իդ-իզ յէնել․ եդիլ եդիլ․ "Ուղիղ արար զուղն Տեառն և զա-պարանան արքունի․ Ուղիղ լիցի երկիրն Աս-տուծոյ․ Ա․

Ուրան լինել․ խոյտու (էքըր դըլը ոյն-իոց)․ "Պարծի առատանայ, հօրան լինի, ու-րախ լինի"․ Ռակ․

Ուսել զանձն, խամ գայըլ, խամ զինել․ վոզ յէնել․ նեդիլ․ "Օրհնութիւնն ի պարապոյ ան-ուի ի վայր հասցին․ Օանձն ի բարձունս պա-րեսպն հասել․ Ուսել վիրգս մեծամեծս․ Բ․ Մկ․ Դ․ ԺԳ․ Ա․ Ա․

Չ

Չեոն արկանել․ ըմբռնել․ ձեռնել․ և խալ հարիանել տպանանել․ "Չեռն արկ զպատմուճանաւ իմով․ Ծնը․ Լ․ "Չեռն մի արկանէք ի նա"․ Նյն․ ԻԳ․ "Երկ Ուե-րովբէս արքայ ձեռն չարչարել զնմանա"․ Գծ․ ԺԲ․ "Չեռն էարկ ի հրեայսն․ Չեռն արկանել ի թագաւորն արտաշէս․ Եսթ․ Բ․

ժբ ։ Բարկութեամբ մեծաւ ձեռն արկեր յիս ։ Յոբ . Ժ ։ "Ձեռն արկ կամակորութեամբ . . . ձեռն էարկ , և եհան զրաղումս ի գնդէն Քրիստոսի ։ Եզեկ . Գ ։

Ձեռն տալ . օգնել ։ Ձեռն ետու նոցա հանել զնոսա ։ Ձեռն տուր մեզ" ։ Եղջաէին ձեռն տալ նոցա" ։ Ողբկ ։

Ձեռս տալ . որպէս պարտաւորեալ խոստովանել . զիջանել . "Արեաց պատերազմ զմ՚ընդդէմ , այլ ո՛չ երբէք ետ ձեռս պատերազմողացն " Ոսկ ։

զՁեռանէ ունել , առնուլ . ըմբռնել . օգնել . առաջնորդել . ծն . ժԹ . գծ . Բ . ԼԵ ։

Ձեռս դնել . յանձնարարել և օրհնել . "Եդին զձեռս ի վերայ նոցա , և առնուին հոգի սուրբ" ։ գծ . Ը . Ժ . ԼԵ ։ "Դիցես ըզձեռս քո ի վերայ նորա ։ Թուոց , ԻԷ ։

ի Ձեռն առնուլ . ըմբռնել . ստանալ . փոխել . Լինել . Մ . Մկ . Ժ . Բ . Մկ . Գ ։

ի Ձեռն տալ . շնորհել . տալ . "Ոչ ի ձեռոքն տայցէ զամենայն պէտս Ճանապարհին ։ թէ ոչ ի ձեռն տուեալ էր ձեզ զպատճառըս աշխատութեան ։ Ոսկ ։

Ձեռս յանձին հարկանել . կեղծել կրա՛

բոհել. "Ոչ նորա ձեռս յանձին հարկեալ առ աղքատսն՝ առ ի կատարել պճղնամանն աղքա-նի". Ոսկ.

Ձեռնթափ լինել. յետս կալ. յե-տս կալ. "Ձեռնթափ լինել ի գործոյ ձայնոյ գործոց և գինւոյ". Եղիշ. Գ. Զ.

Ձեռնթափ լինել. յետս կալ. յե-տս կալ. Յհ. ԿԹ.

Ձեռնկալու լինել՝ օգնել. "Ձեռնկալու լեր աղքատին. Որ լինիս ձեռնկալու մեղաւո-րին". Սիր. Ժը. ԻԹ. Զ.

Ձեռնհաս լինել. յետ կալ. "Ոչ է այլ իշխան ձեռնհաս լեալ ի վերայ նոցա". Բայց այլ ոչինչ էր ձեռնհաս, փախստական անկանէր". Եղիշ. Ը. Զ.

Ձեռնպահ լինել. խնամակալ. "Խաղաղութեան խնամածու լինել յամենայն անխտրութեամբ, և եւս առաւել (գո-հութեամբ) ձեռնպահ լինել եկեղեցեացն". Եղիշ. Է.

Ձեռնտու լինել. օգնել. "Ո՞վ որ էր որ ձեռնտու լինէր քեզ" Յոբ. ԺԶ. "Որբոց աղքատաց տխրութեան ձեռնտու էր աղօթանք իւր. Նախադասութ. Գ. ԹԳ. Ի. Զ.

Ձեռնտու լինել. օգնել. անյնապաստ լի-նել. "Ոչ ոք ձեռնտու եղեւ ի թշնամի։ Ասորւոցն ձեռնտու էր ի նմա։ Հնդկիք յա-ռաջագոյն ձեռնտու լեցին առ Սատուած. ա. մկ. թ. Աղ. կէ.

Ձերբակալ առնել. բռնել. Յես. ի. գր. ի. ա. մկ. է. ԺԸ.

Ձի. ունել առ. "Ձի ի վեր առնուլ։ Ձի առեր։ Ձի կալեր։ Ձի ի ներքս առնել, ԺԸ. Եղիշ. Աւետ. Փարպ. յհ. կթ. Խոր. դաստիարակութեան, հեծանել յերիվար, և վարել։

Ձիարձակ լինել, արշաւել. ձիարշաւ առ-նել. խաղալ. արշաւ շինել՝ կարել յերիվար. "Հեծեալ յերիվար՝ ձիարձակ լի-նի զենի, և հասեալ՝ կամեր արդելուլ զնա՝ Ոգել. "Ձիարշաւս արարեալ, իբրև զարձա-կի յերամս հաւուց" Եղիշ.

Ի Ձիգ արկանել. յերկարել. "Տակաւին ի ձիգ արկանէր զատարակութեանն". Ոսկ. ԺԸ.

Ձմեռնահար լինել. Հատանել ի ցրտոյ. "Կեղ-ծաւորք աշնանայինք ձմեռնահար լինել"։ Ոսկ.

Ճ

Ճախր առնուլ. ձառ առնուլ. դպչել. «Ոչ ոք տեսեալ զօրացն աշխարհանցն (ա-րիւտանիմք) ճախր առեալ ձեռիցն» . դամ. աղէքս . «Հեծեալ ի ջորւոջ իւրում՝ ճախր առեալ ձեռեր յասպարիզի անդ . յհ . կթ . Երեր . խոր .

Ճանապարհ առնել. ճամբա ընել. և ճամ-բա բանալ. «Ճանապարհ արար ի վերայ իմ» . Յոբ . «Ճանապարհ արարէ՛ք այնմ, որ նստի ընդ արեւմուտս» . Սղ . կէ .

Ճարակ լինել, և տալ, կամ առնել. ու-տել ուտել տալ. ուտել. «Հրոյ ճարակ լինիցին» հրոյ ճարակ . Եզեկ . «Սրոյ ճարակ զօ-րութեանն, կամ գնա սայլին» . Եզեկ . Գ . յհ . կթ . լզ .

Ճեմ առնուլ. ճեմել. «Ի Սիոն արանցն անդ ճեմ առեալ շրջէր . Ընդ հրապարակս ճեմ առեալ շաղայցեմք . Ճեմս առեալ երթայր ընդ զօրուն» . Գ . մկ . Ե . Սոփ . Երեր .

Ճիգս կացուցանել. աշխատիլ. «Ճի-

ղըս կացուցանէ չինել զտաճարն"։ Սող. ժէ։

Ճ՛իւ առնուլ, բառնալ. զճչին հարկանիլ. ճչել. Բողոք և ձայն արձակել. "Ճ՛իւ առնուլ և գոձիւ պատառեալ"։ "Զայն առ, ճ՛ւ բարձ։ Ճ՛ի՛ւ բարձէք ի վերայ մոխարաւ"։ ա. մկ. ժզ։ Նշկէ. իս. Նոբեմ. զ։ իւը։ "Պինն զճչի հարաւ"։ Նուագը. ժա։

Ճ՛առաքաղ առնել, չինել. ծագել ճնշխողոզոյ. խաղաղ ՅՍել զառանձն. Նմանողթեամբ՝ ՅՍողոուլ հայոցը. նոռոբել. նորել. Ա։ "Ճ՛առաքաղ առնել զայգի, կամ զմեարդս. կամ զձիթենի, կամ զձեղ, կամ ի նըմանէ հազարս հինգ արանց, նշէ իբր զձոռաքաղ ի հունձս"։ Ճ՛առաքաղ եղեն ի վայրկեան ժամանակի. Ա։

Մ

Մակավազին առնել. ի վերայ յարձակիլ. "Մակավազին առնելով ի վերայ անուանցն քահանայեաւ"։ Ա. Մաչ.

Հրով Մաշել. այրել. տոչորել. Աղ. ճե.

ի Մասանն հարկանել, կամ առնուլ. մոտենալ. ի գեր անցուցանել. "Զոր ի նմին

ինչ մատենի հնար բազմավէպն"։ Նմին գոյ-
թացուցու մարթ հարկանեն ի մատենի, Որպէս և Սոփոնի ի մատենի առնեալ պատմէ։ Նշա. քը։

Ի Մատուցման գնալ. չքնի է հերոյ ծայրից հարանց՝ ընկեալ և անկեալ հայնեալ. "Ինչ-բառ պարանց և ննթ կամք ձեռել, և ի մատուռան գրնալ"։ Նոյ։

Մատն առնել. արդեա հարանցայց առնել. արդանել նշաւաքել. "Զատատապանեն հեռանորա մատն արար բազմաց։ Աէր. իթ։

Մատն գործել. հարն մէլ էապանեւենան. "Միթե գիւրավին ներթիցէ. մի արդեօք ինքն իւկ մատն անձին իւրոյ գործիցէ"։ Նանայ։

Մատն լինիմ. հարնել գայլ կամ գանյն է մեռ էնչ կամ է ապանունեան. յայտնել զէպգանէա. շարանաւել. "Որ այնպէս մատն եղեն որինացն։ Նայր խորհրդոց առ թշնամի անդր ուղղեալ անուն ի հրէից գնդէ առեալ մատն և գաւշակ լինէր։ Թ. Ա. Ժ. Ժգ. Ա։

Մատն և առւր լինել. հարնել. "Նրնդոց ուղնտանականութեամբ մատն և առւր լինիմ"։ Նոյ։

Մարգարէութ լինել կամ փախչել՝ ապաշխա- րութեանն մարդոց չանցն և այլն. «Թողցին զխրատս իւրեանց և զխիս իւրեանց, և փախ- չեն մարգարէութ». Գ. Թագ. Է. ԽԷ.

Մենամարտն խօսել կամ բարբառել, և մե- նամարտն պատերել. Մեծաշանել. «Այս առաւել մենամարտն խօսեցաք». Յոբ. ԽԷ.

Մենամարտ բարբառել, կամ խօսել, կամ կարծել, կամ փրկել. Մէն մէն խօսել՝ Ջաղա- տել. «Նորա՝ փառք ինչ անդամ է, և մե- նամարտ բարբառ ի. Յոբ. Գ. Մենամարտն խօ- սին. Խոսրով. «Ձի դժուարին լեզուացն մենա- մարտ կատարելով՝ խոսիմ. Ներսէս «Մե- նամարտ կատարեն, թէ ախտաւորք են . . . և այլ յուսանտեն զախտն. Նրգրիկ. «Մե- նամարտ փրկ . ա. Թագ. Ժ. Բ. ՄԳ. ԺԹ.

Մենինել յայտնարձէ. Հաւատանել, Բ. ՄԳ. Է.

Մեկ գնել, կամ մեկնաբեր լինել. ապաշխա- րել. Ձեռն է ձեռաց տնէլ. «Մեր մել գնէ աստուածութեան, որ արդարացն». Մեկ հաս դնէ. Մաղկ. Ճ. Ա. Թ. «Նանդր նման զանձինս արկէք ի կրակ. անձանց իշէք մեղ. Ղուկ.

ի Մեղս արկանել. պատճառ լինել մեղա-

չիցէ. «Մի՛ա գիր և ցանկութեան, մի՛ այ-նըմ, որ ի մեզ արկանիցէ»։ Սիրաք։

Մերկանալ զգան. յայտնել. «Եւ թագաւորն յայնժամ արծնակի զգանս իւր մերկանայր. Գ. Մկ. Դ. Զոր ոչ երբէք կամէր իւրոց սիրելեաց յայտնել, պատմայ տա-ջի ծառայիցն Լիւսիասի մերկանայր, և դը-նէր զամենայն կարգաւ. Մերկացան ամե-նայն բանք առնենին առաջի նորա»։ Եբրէ. Ի. Ը.

Մերկանալ տապատն. ըստասանել. «Յոր-ժամ մերկացուցանէ տապատն, և ծագեսցէ ա-րեգակն»։ Յուդթ. Ժգ. «Իւրն ինչ կամի տապատն ի գիշերայն մերկանալ. Ա. Մկ. Ն. «Իբրև այգն զառապատն մերկացաւ, նոյ մերկանայր. Եզաթ. Օձենր։

Միապէտ առնել. փոխ պէտոյ առնե-առել. իմ միապե՛տ ինձ առնել՝ ի պէտ-նալ իմոյ. «Ո՛ զօրձեմ՝ միապէտ առնէ զաղզութ (յէնոն փոխանակ...)... Թէպէտ և տեսանիցեմք, միապէտ ինձ չառնեմք. (Չմտ) Սոկ.

Միջանկաւոր առնել, լինել. Միջէն խօսել. «Միջանկաւոր արարեալ զերդն ալեարին. Ը-

սող · Է · Անքննելուք յայնպիսի աշխատութ բազ-
կէ լեալ · Յաւրայն որ վասն ընդ սրբե-
ցաղն ուսանելոյ և ըմպելոյ միջնակութ եղև" ·
Խոր · Թ · Նուակ · Զէ ·

Մեր գնեալ · ազեէ նոյնէ · տուհ տնէն · ԻԻԸ
տուլ · "Մեր գիր ընթերցուածոց · "Որ ըն-
թանայ ընդ կենցաղս մեր գնելով , ո՛չ եր-
բեք եղանէ առանց չանքի · Մաքնոչ քաղցրա-
գոյն քան զգնել մեր պատուիրանաց անա-
ռըն ·" Խոհուք · Սեր · Իգ · ԶԶ ·

Մեր գնեալ · Իբուտիլ · տոպէլ · "Չէ
դուրս նախատել , այլ խրատել և մեր գը-
նել · Մանկնդրացն մեր եղ՛ մի ի բազմացն
բարեկեցութիւնս հայել , այլ ի սակաւուցն
վառառկս · Սոկ · ԶԶ ·

Ի Սուրի գնել · Կնտէլ և հաստատել ի մտա-
յասաւորբել · Լոա կորխնել · և մտ տնէլ,
"Յանել ի մտի զգործն քաղցրութեան զառա-
ջինս · Ձի ի մտի եղեալ էր պոզոսի նուել
առ Եփեսեանս · ԶԶ ·

Ի Մեր առնուլ · Հաւխնոլ · Իէլ՛ը Հաւանէլ ·
Ճէտնոլ · Մտոմէլ · "Խուարուր , և ի մեր ա-
ռէք · Զգործս ձեռաց նորա ոչ առնուն ի
մտի · Չյանցուածս իւր ո՛չ կարէ առնուլ
ի մեր ԶԶ ·

Զմտաւ ածել, կամ ածել զմտաւ. խոր-հել. ածել ընդ միտ. և խորհել, դնել ի մտի. «Պետրոս զմտաւ ածէր վասն տեսլեանն։ Մինչդեռ նա զայս ածէր զմտաւ։ Խաղ նա ո՞չ այսպէս ած զմտաւ։ Ո՛չ ընդմտաւ զբա-նըդ, և ի մէտ առ զանօթեղ։ ԵՌ։

Ի Միտս գալ, կամ լինել. յիշել զալ. ըզ-գաստանալ, խորհել, և զգաստանալ։ «Եկեալ ի միտս իւր ասէ. Պետրոս իբրև ի միտս եկն, Եւ լեալ ի միտս ասէ։ Մի՛ երկնչիր դա-նիէլ, ի միտս քո լե՛ր, յառն կաց։ Դն. ժ. Գծ. ժբ։ Ղուկ. ժե։

Ի Մտաց անկանիլ. ի մտաց ելանել. Թափ լինել. ցնորել. «Յուսացողք ի մտաց ան-կան։ Յաւ. քբ։ Մինչ ընդմտանեալ ի չարիս՝ և ի մտաց ես անկանին։ Մրկ։ Հանդարտեա-լի սկսաւ ելանել ի մտաց իւրոց։ Յաւ. պատմ։ Զի այնպիսի որ կին և ի մէջ իմն սովոր է ելանել։ Մրկ։

Ի Մտաց առնել. ի բաց հեղել՝ ի բաց մղել զմտաց. «Եթէ ի մտաց ինչ ածկեմք, մի՞ հաւատար»։ Սերեր։

Ի Միտս արկանել. չփոփոխել. «Ի միտ արկեալ զբանս հրեշտակին՝ մերկեալ անյաւա-

ութեան ծփէր ։ Ղուկ . Աղէկ ։

ընդ Միոս հարկանիլ. անցանել ընդ գետ-
ահնաւորեամբ . թագաւորէին մեզ . "Խոստ-
ացան՝ ո՛չ միայն ի ձեռաց չգնոր, այլ և ոչ
ընդ միոս ուրուք հարկանել" ։ Եզեկ. ի ։ Հո-
և ասէ, շանթանիլ ընդ մեզ . ամ . Ծնն-
ծէ մերձ շանցանէ . մեզ կամ ծնունդ մէջ կը-
ռերգել ։)

ընդ Միոս մտանել . ընդ մէջ այլոց լինել.
ալ մտանել . համօրէն ըլլալ . "Ապա՛էր ընտանե-
րեր ընդ միս մտանել անորինին ։ Նորե-
ցուցին զ յանձնաթան, զի ընդ միս մտցեն
հայր նորա ։ Ընդ միս մտանել Նաաւծոյ ։
Մարգարեութիւն, ամենեցուն ընդ մեր լի-
նել՝ բարեաց և չարաց ։ Ճռ ։

Մխիթար տալ, կամ մատուցանել . մխի-
թարել . "Տալ նոցա մխիթար ։ Գ . մկ . ա ։
Տալ մխիթար վշտաց նոցա ։ Մխիթար տայր
ակնունելոյ տեսանել զնա ։ Ղուկ ։ Մխիթար
մատուցանէր մտացն լքելոց ։ Եզեկ . Գ ։

Մղել զպատերազմ կամ զմարտ , է ծայր
տանել և յառաջ վարել . "Պատերազմ ի-
մաստութեամբ մղեսցի ։ Նաւաքնորդութեամբ
մղի պատերազմ ։ Մարտ կամ ճակատ , կամ

մերել պատերազմի ։ Նաւակ ․ Ի ․ ԻԴ ․ Ա ․ Մ ․ Թ ․ Արանձնելոցն մերեալ զպատերազմունս ։ Խոր ․ Բ ․ Կոչ լինել, մերել զՃակատն ։ Խոչ ․

Մերել զախոյեան ․ Հանել ․ յառաջ մատչել ․ "Նա ո՛չ ի Ճակատս քաջացեալ՝ մերէ զախոյեանս ։ Պիտ ․

Մոռացումն տանել ․ Մոռանալ, և մոռացուցանել ․ "Մոռացումն արար զպատուիրանսն Տեառն այ ։ Դատաւ ․ Գ ․ Ասորւոց լուացէ զմեզ, մոռացումն տանելով ծանր և մեծ վշտացդ ․ ՅՀ ․ ԿԹ ․

Մոռացումն կամ ի մոռացումն կամ ի մոռացօնս տանել կամ տալ ․ Մոռանալ ։ "Մոռացումն զաշխատութեան անձնոյն վասն եկեղեցւոյն ի վերայ քո հանգուցին ։ Ես ի մոռացումն առնուք զպարտիքն ։ Խոսեց ։ Կոչելոյ ինձ տալ ի մոռացումն ։ ԵԼ ․

Ի Մոռացումն կամ ի մոռացօնս անկանել, կամ գալ ․ Մոռանալ ․ Մոռանիլ ․ "Զի մի՛ ի խոր մոռացումն անկանիցին ։ Խոր ․ ԺԳ ․ Ի մոռացումն եկն արդեօք (մեզ) յաղագս անձնաքերքիմայ ։ Խոր ․ ԵԼ ․

Միտանել ընդ անձին ․ հոլովել անձամբ

անջին . «Ամենայն ուրեք մոլորութիւնն ընդ անձին մատնէ , և ապաժոյ լինի զատապարտ չմարտութեանն · Ոսկ ·

Մատնել արեւու . խոլ արեգական . արեւը մար մտնել . «Այս մատնիցէ արեգակն · Ընդ մատնել արեւուն մտցէ ի բանակն · Արեգակն ի վերայ բարկութեան ձերոյ մի՛ մտցէ , եւ ·

Մատնել առ կին . տը և գիտել · Արտա- յյնալ . ննջել «Այսմետ ազգամ առ եւայ կին իւր , և յղացաւ և ծնաւ · Ընթէ ատնուցու որ կին , և մտանիցէ առ նա · եւ · Մտանէին որդիքն Աստուծոյ (սեթեանք) առ դստերսն մարդկան (կայենեանս) · և ծնան իւրեանց որդիս · նոքա էին սկայքն ·

Մտօք առել · որդեգրել · մարդ տալ · նա- խատել · Ընդունել · յառաջ և քինդ բերել · «Մի՛ քններ ընդ նա (ընդ որդիդ) , զի մի՛ մտօք ասէ նա քեզ · Սիր · Է ·

ի Մտօ կալ · ժրել կալ առանց կամ տարա- ծեր ներքոյ կալոյ · «Զկայ մտօ թողա- ւոր · այլ ի մտօ կան մանկանց փառք · Ոսկ · Յուսոյ հեղեալ քաղցրութեան քշեան հերկեղ եղև , և քաղքն ի մտօ կայքն · եւ ·

Մտածապատ լինել · նա խորհել՝ իբր ասել

մարդոյ. "Եղբարնի՛ թէ մատակարար խոկ լի-նելին, որ զձեզն խոսոփեցուցանեն. Պղ. Ե.

Յ

Յաղթել, և յաղթիլ. ածել այն յայլ և այլ ձեռ. "Ոչ յաղթեմք վասն անձանց բազմութեանն". այսինքն՝ ընդ մի յեռանօ-րէն անցուցանել զանձնիւնան. գ. մկ. գ՝ "Նորին այս խորհուրդք յաղթեցան". այ-նինքն՝ յաղթ և զօրաւոր գտացան. Նոյն յաղ-թեցին առաքելոյ Ներսէս. գ. մկ. ա. Հ.

Յաղթելու լինել. (կէտ և յաղթօղ կերպ յաղթիլ). յաղթող համարձակ. որպէս զօ-րանալ ի մեղաց. "Յաղթելու լինիմք թշ-նամեայն. Շնորհ. "Յաղթելու լինիցիս բան-աւորութիւն քարոզութեանն". Մանգ. Հ.

Յաղթութիւն լինել. յաղթել և փոխան լի-նել. "Երկրպագութեամբ յաղթութիւն լինել փոխանութեանցն. Որ՝ ասէ, թէ ոչ կարեմ յաղթութիւն լինել և անձի ընդունակն, որք յաղագս առաքինութեանց". Նոյն. Աղ. Ակ.

Յայս կամ ի յայս գալ. շինեան գալ. ի-նել ի հրապարակ. և յայտնի լինել. "Նի

յայտ առնէր զալլագին չէ բարեխաւսեամբ ։ Բ. մկ. Ժ. ։ "Ով եղէ ինչ զաւրանի, որ ու. ի յայս գայցէ"։ Մրկ. Գ.

Յանգ կամ յանկ եղանել, կամ հասանել։ Մէննաւ. "Յանգ եղանէին առաւօտ հարաւանացն Եզնեկայ։ Եզեկ. ա. "Ով կարես հասանել յանգ գործոյ քո"։ Ձ. Բ.

Յանկ կամ յանկ հանել, կամ առնել՝ Մէնչէնէ. "Յանգ եհան զաղօթութեան գնացս, որպէս պարտ և պատշաճ էր"։ Ոսկ. ԽԷ.

Յանդիման առնել, կամ կացուցանել. առաջի առնել. ներկայացուցանել. ցուցանել. "Յանդիման արար նոցա մարմին զնագնացեալ, և զգեստս ինոյ։ Լք. Ի. Եթէ ին զնա յերուսաղէմ յանդիման առնել անտառն Դ.կ. Բ. Յանդիման կացոյց զնորին կենդանի. Դտ. ա. ԺԱ. Ուղղել է դէմս չեւէն, աչաղոքացանել, և յանդիմանել, երասել. "Ոչ ոչ յանդիման առնել կարէն զեզ. Դտ. ԻԴ. Ողջամտութեան արդարութիւնն յանդիման կացուցանէ։ Ճռ. Գ. Յանդիման առա՝ զբարեկամն, Թերես չիցէ ինչ զանցուցեալ։ Միք. ԺԹ.

Յանդիման լինել, կամ կալ. Ներկայանալ. կալ առաջի, երեւել. «Յանդիման եղե նմա. Այսպէս եւ բնդ պարտ է յանդիման լինել. եւ. Ի մեծի շաբաթու զատկին յանդիման լինէին թագաւորին. Եզեկ. թ. եւ. Առնէ եւ յանդիման կալ առաջնէ, կամ ներկանայոց, եւ. առջեւը ելնել.

Յանձն առնել. յանձնել. «Ի ձեռս քո յանձն առնեմ զհոգի իմ. Յանձն արար նմա զայս եւ գնաց. Յանձն առնէին նոցա զկնաց. եւ. Առաջի առնել. յանձնել կառավարել, ընծայեցուցանել. «Յանձն արար զնոսա զաւհանայեան՝ յովսեփայ. Առնել զյեսու . . . արար զնա յանձն. Յանձն առնել ձեզ զերիրէ զբոյր մեր. Ծն. խ. Խուսաց. իէ. Հռ. ժզ.

Յանձնօթ առնել. կրել անձամբ. «Յանձն առ յաճախութեան զատաչնորդութիւն. Զգաստութեանս զայս յանձն առաք. եւ.

Յաչօթ առնել. Երբեմն՝ փոխանակեալ համար տալ. ՙՅանձնօթ եմ բնդ զայն (ինքն՝ ստացեալ), զի այնու առաքինացեա. արդ տուր զնորայն նորա՝ (նմա). Սեփ.

Յառել զաչս կամ զակն. յեռել զեռա-

բեան․ թաղ նկատելի անխնամաց լինել․ "Այժմ է յառեցից զաղտ իմ, զմայդ ամօթից փրկութիւն․ Ու յառեցի զակն ոգւոյս ի զկուին իմ կենաց քրիստոս․ Նար․ ՃԸ․

Յառնել ի վերայ․ յարձակիլ ի ճնշել․ "Յարիցէ ազգ յազգի վերայ․ Յարեան ծառայք նորա ի վերայ նորա․ յարեաւ Կայեն ի վերայ Աբելի եղբօր իւրոյ, և սպան զնա․ Բազումք յարեան ի վերայ իմ․ ՃԸ․

Յարձակիլ զկնի կամ զհետ․ հալածել․ վանել․ զհետ մտանել զկնել․ Օր․ ԺԱ․ Ա Թագ․ ԺԷ․ ՃԸ․

Յափշտակիլ մտօք՝ կամ հոգւով․ վերանալ․ և արտաքոյ անձին լինել․ կամ վերացեալ լինել ի հիացման․ "Գիտեմ . . . յափշտակեալ զայնպիսին մինչև յերրորդ երկինս․ Յափշտակեցաւ ի դրախտն․ Բ Կոր․ ԺԲ․

Յափշտակել զանձն․ որ և բռնել․ Օտարացուցանել, և անհետ առնել․ "Ընկեցո՝ զանձն քո, և յափշտակեա՝ զքեզ ի անձնանաց․ Ճ․ Ա․ "Յորժամ ծանոյց զնոքն, յայնժամ յափշտակեաց զանձն յաղօց նոցա․ Իգն․ այլոյն՝ անձնաւորն ելն,

Յափշտակելով երթալ կամ խաղալ․ դէզ և

յափշտակեթերս. (Ի ՏԱՌԱԿԷՍ ԱՌ̄Է, և ՏԻՐ, ԿՈՂՄ, կամ ԳԱՐՋ.) ՏԱՌԱԼԷԼՈՐ ԽԱՂԱԼ. կամ ԸՆԴ ՋՆ. ՎԼՈՐԷԼ, և ՉՈՐԱՏԵՐԷԼ Ի ՎԵՐԱՅ ՅԵՌԱՑ. ՏԵՂԵՐԼԵՆՔ, ՏԱՎԼԱ ՎԸԼՄԱԷ. "Յափշտակեթերս երկիցուք առ նոսա. Յափշտակեթերս խաղալք. ա. ինդ. ժդ. իա.

Յեղ յեղուկս արկանել. յեղյեղիլ. յեղանակել. և ՏԻՐԻԼ ԲԻԼԲԻԼԻԼ ԴՈՅՆ. Նուաւել գոյն ձայն յեղյեղուկս արկանել յորդոր երանելով. Եղաւ. պատմ. գ.

Հնաւուլ յղման. ԼԱՌԱԿԱՐՃԷԼ. ՀՈՌԵԼ. "Նաղուամ բանս յետոց. Մեկեր. "Օղի մի բան ընդ բան յեղլով յաղագս նոցունց երկարաբանել թուիցիմք. փիլ. նխ. եռ.

Յուզարկ երթալ, կամ լինել. ՅԱՌԱՋԱՐԿԱՆԱՐ ԼԻՆԷԼ. ԿԱՐՃԱ ԳՆԷԼ. "Նաւարկ ի վերայ նոցա արտաքս զամբաւ ամենայն զօրօքն հայոց, ինքն առ այս յուղարկ երթալով առաքեաց եօթն" ։ խոր. բ. "Դու ընդէ՞ր երթիցես, և լինիցես նոցա յուղարկ ի դժոխս. Եփր. ինդ.

Յոծակից լինել. ԿԻՑԻ ԴՅԱՆ ԱՌ ՉԱՌԱՉ. կամ ԱՌԱՋԻՆ ՉԻՆԷԱՑ. "Ի միմեանս գործեալք արտասուականից ահօք, յոծակից լեալ

վշտաց վարդապետաց աշխարհին , աղքատին ։ Սիրախ ։

Ն

Նախանձաւոր անձն, բնաւորեալ, կամ համարեալ։ Նախանձախնդրել․ է վերայ հրաւանելոյ ։ "Եթէ զոր ինչ ոգիք նախանձաւոր քան զիմ անձն առնիցեն, չեն ինչ մտածող յիմ աշխատութեան ։ Սեղ․ եա

Նախանձ արկանել չարախօսել նախանձով։ Աղ․ չէ ։ Հա ․ մա ․ ա ․ Սեր ․ Ժ ․ եա ։

Նախանձ առնուլ ։ բերել , գնել ․ ինքնախանձ մտանել , բերել ․ Նախանձիլ՝ նոյն է նախանձախնդրութեամբ ․ "Խնդրեաց առնուլ հարկանել զնա , նախանձ առեալ վասն որդւոցն իսրայէլի յուդայ ․ բ ․ Թգ ․ իա ․ "Որ նախանձ ընդ անձինն բերիցէ ․ եա

Նախանձ առնել ․ նախանձիլ կամ յուզել ․ աշխարհիս ․ նման հերձեալ ․ "Ո՜ նախանձ առնել զնա" ․ Նոյն ․ գ ։

Նախանձաւորել առնել , յինել ․ նախանձեցուցանել , նախանձել ․ "Զնա նախանձաւորել առնել զնին գրեաց քոց ․ "Որ ուսուցանէ

զորգի, Նախանձաբեկ առնէ զԹշնամիս։ Մեր. Թ. Է։ "Ընտրեաց Երասաւ զՀեԹանոսս, զի Նախանձաբեկ արասցէ զՀրէայսն"։ Խոզն. ԵՒ։

Նախանձուկս արկանել. Նախանձեցուցանել. և է բր շարժել ի փոյԹ յեւ։ "Մի՛ արկանէք զու ինձ նախանձուկս։ Թուոց. ԺԱ։ "Ոչ ի պարծանս անձանց, այլ առ ի նախանձուկս միմեանց արկանելոյ՝ զմիմեանց քաջալերելով։ Ոսկին։

Նզախտարխար առնել. Նեղել խոտորելով. խարդախել. "Խորշեալ զՀիմունս, և Նզախտարխար արարեալ։ Խոսր. Գ. ԵՒ։

ի Նեղ արկանել կամ հասուցանել, կամ մղել. և ինեղ անկանել, ձգանել։ ԵՒ. Նեղիլ Նեղչել. "Ի Նեղ արկ զԲաղաքն ի ծովէ և ի ցամաք կուսէ։ Ա. Մկ. ԺԵ. "Ի Նեղ մեծ զամուրն հասուցանէր։ Բ. Մկ. ԺԱ. ԵՒ

Նետաթափ լինել. Ըստ էւել շնէտս ի վերայ, Ըստ ժամ նետաձգէ չլինել. "Նետաթափ ի Թշնամիսն լինիցի, և կատարիցէ։ Չորս բաղում խոկ Նետաթափ լինին, և հարկանել ու ոք կարէ՝ ։ Սիւրղ. Գո. Պիտառ.

Նետալից առնել. Ըստ Նետի լի. Նշաւլաւոր

[illegible]. ''Լըլէց զիս նետիւք իբրեւ զնպա-
տակ, որպէս զիս նետալէց ։ Ողբ. գ. ԺԲ.

Նետաձիգ առնել, կամ լինել. [illegible]. ''Զօր-
ամայեաց նետաձիգ առնել զնա. Խնդրեանց
զինքեանս նետաձիգ առնէին միջոյ բանից
իւրեանց. Նոյն նետաձիգ առնեն ի միտս բա-
նից և զանսուրբ մտածութիւնս. ԺԲ. ''Նե-
տիւք իւրովք նետաձիգ լիցի ի թշնամիս.
Նետաձիգ եղեն աղեղնաւորքն ի ծառայս քո
ի վերուստ ի պարսպէ անտի. Թուոց. ԻԴ.
Բ. Թգ. ԺԱ.

Նիզակակիր առնել. [illegible]. ''Նիզակակիր զաշ-
խարհս և զբազմազգս արարեալ. Պամ. աղէքս.

Նկուն առնել, [illegible].

Նկուն լինել, [illegible].

Նմանող լինիմ. [illegible]. ''Մի լիցիս
նմանող չարի, այլ բարւոյ. Յովհ. ԺԱ.

Ներել զնմանութիւն. [illegible]. ''Լորանի
թէ և գուք ըստ բժշկական արուեստին բե-
րէիք զնմանութիւն. Նշխ. Ը. ԺԱ.

Նորածնս առնել կամ ձևել կամ նորոգել

խամ գրել։ Նորաշխարհիկն է մի։ ճանել, ա-
պարանք թանձր մի սանձել։ Ընտրէք խամ
հրալակ ընդ զօրաւել։ Նորաստեալ ինչ ընդ
դէմ ներհամբերութեանն ձեռք։ Ոչ ժողովե-
ինչ գրեմ ձեզ. են։

Նորանոյ խամ նորին լուծիր. նոր ծնո-
ղէլ լաւանէ. Մուսարութե արեգակն լինի
ի նորանոյ լուծիր, զի ընդդէմ անդանէ. են.

Նուագել արեգական, լուծիր. Պա-
տէ լուսոյ արեգական, լուսնէ. Սէր. Աղ-
ենի.

Նպաստ, ոչ և նպաստաւոր լինել ա-
պարէլ. ... Նպաստ
եղեն իշխանքն ի նիւթ տանջանքն։ Եթէ զօրք
Նպաստ նախին ով լինիցի. են.

Նստել ի պէտս թանձին ... ծնո-
թեան, ասէրել. Նահն, զուցէ յաթոռն նորո-
ածոյ ի պէտս ի սենեակն. զա. զ՝ Արքա
(ի վերայ ճանապարհի) Հարցեալ. թէ զուցէ
ուրեք միրգ անգիտա ի պէտս նստելոյ։ Սոփե-
ա.

Շ

ի Շահ առնել · շահեցուցանել · յաջողել զմանեւրս · «Ընդհանրաբանութեանց ծառայն ի գործ արկանել և ի շահ առնել վաստակոց · Անդ ·

Շահս առնել · (օգուտ ի · շահ՝ շահ քաղէլով.) Խաղալ · պարել · «Խաղացողին վերաբերին, և շահս արարին առաջի որթայլեայն · Մէր ·

Շահել գլխաւ և գլխոյ · այսինքն՝ ապանել · կենալ Պետ · բէ · 21 ·

Շահել զհնանս անձին · այսինքն՝ ապրեցուցանել · Եզնիկ ·

Շահել զժամ · այսինքն՝ ապրել՝ զերծանել ի ժամանակէ · «Շահեա՛ զժամ · Շահիմ յետ սակաւ միոյ զժամ · Ա · ա ·

Շամբուշ առնել · անարգանօք և անպիտ խայտառակել · անձամբ առնել · «Շամբուշ առնել մանաւանդ զհեշտութեանցն զօրութիւն · Պղատ · օրին · Է ·

Շանթահար առնել · լինել · կայծակնահարս առնել, լինել · «Օրք շան-

Թակէզ արար ունէր ի նմին գիշերի։ Ըստն-Թակէզք եղեն ի նմին աւուր, ևն.

Ըշարժել զամենայն քար. այսինքն շարժ-նայն հնարս հնարել. Այսկ հայր նորա զա-ռացեալ իմէ (այսինքն ըստ առանձին) զամե-նայն քար շարժէր, զորդին իւր կամեցեալ ազրեցուցանել։ Սոկր. ա.

Ներնաւորական ածեղ առէ։ Ըշարժել ի մ շարժիլ ի բարկութիւն, ի ցանկութիւն, ի սէր, ի գութ, ևն.

Ըկօթակ ի մ ըշկօթակ առնել. Ոքինլ. Ոսկեն կարգմին՝ որ զնոսա չկօթակ արտա-ցեն յանդարձ ստարութիւն։ Ըկօթակ ա-րաջիր յայնկոյս քան ըղձութեան և զձեռնու-թեան։ Եղիել. ևն.

Ըդամ. Ներնաւորական ընդդէմ շատախօսի, և դադարել զխօսել, շաղփաղ, շառ, շնե-ղա, ևն. Ըզայն ընդ վարի և ընդ փայ-տի. Այդ չար և չնացող, ևն.

Ընորհս առնել ումեք, շնորհել. Նեբել. գծ. իգ. իէ.

Ընորհս գտանել առաջի Աստուծոյ, ի մ մարդոց, ի մ առաջի այլոց ուրուք. որդե-ռաձայ գտանել. որեւէն լինել. ծն. զ. ժէ.

գտ. Գ, ԵՆ.

Շնորհ ունիմ, կամ հատուցանեմ. շնորհա-կալ լինել. գոհանալ. (տե. Եւտրոպ. և ոչ զտուփ. ըստ յետնոց.) Բ. Մկ. Գ. Գ. Մկ. Ե, Ա. տիմ. Ա. Ղկ. ԺԷ. ԵՆ.

Շնորհս արկանել. Երախտիս համարել. «Օրի մի՞ շնորհս արկանիցէ նմա լծորդն ծառայ անկ-ցանել (Հրամայեալս). Նշխր. ԾՆ.

Շնորհաւ առնել. շնորհել. յէջ տալ. «Ըստ Օ-կեանն՝ որ յետ քնոյ (սաւուղայ), շնորհաւ եւ նմա զաւիթ. Նշխր.

Շնորհակալ. կամ առ շնորհակալ՝ առնել, խոստովանել, առնել, որ և տալ շնորհել, կամ շնորհ-նորհս առնել. Մարգարէանալ. «Շնորհակալ առնեն հրէից՝ առնելով զոր ինչ և կամին. Մի առ շնորհակալս ինչ առնեմ. Մսկ. ԵՆ.

Շշակատն առնել, որ և շշնջել. հնչել ձայնն ոյլոց. ձեռին ամբոխել. «Օրի մի՞ շշակատն առնել և ցոյց թուեցի. Նխա.

Շունչ կլանել. շունչ առնուլ. «Շուանց շունչ կլանելոյ ըմպեն իւրեւ զօրինակ. ըՕ-հցորդն գերիս վարեալն, զի անանկքն սա-կաւ մի շունչ կցեն. Նոյնժամայն շունչ

կլեալք՝ դարձեալ յարձակեին ։ Եւ ։

Շուրջ կամ ի շուրջ ածել․ շրջեցուցանել ի հոլովել ․ ''Զանդրանիկսն մերկացեալ ի հանդերձէ իւրմէ շուրջ ածեալ զպատարագաւն ։ Բ ․ Մկ ․ Գ ․ Ի շուրջ էած սատանայ զՏէր յԵրուսաղէմ և ի լեառն բարձր ։ Եւ ։

Շուրջ անցանել․ ժամ կալ․ պատել․ ''Եղեանէր շուրջ անցանէր միանգամ գիւղս իւրով․ Մրկ ․ Հց ։

Շուրջ առնուլ․ շրջել զանյն ․ կալանել կալն պատել․ ''Սմանք և որ շուրջ անցեալ առնուն ի մահիճս զամենայն գիշերն իւր ըղ-մտաւորն ։ Սոկ ։

Շուրջ արկանել կամ պատել ․ պարունակել կամ պարփակել ։ ''Շուրջ արկանէ զայն Կոր-դայութիւն պատերազմ կերպով ․ Նոմ ․ ԺԲ․ Շուրջ պատեալ կամար հաստատոյ զսէր սրտի իմոյ ․ Պարզ ․ Ամն թշնամեաց շուրջ պատեալ է ․ Եղիշ ․ Դ ․ Եւ ։

Շուրջ կամ ի շուրջ գալ․ շրջել ։ պատել ․ յամենայն կողմանս լինել․ ''Շուրջ եկեալ աս-պարէզն ուխտին սուրբ զպատարագաւն ․ Շուրջ եկի ես և սիրտ իմ խնդրել զիմաստութիւն ․ Ժող ․ Է ․ ժկ ․ Է ․ Շուրջ գայ ան իւրն

զառիւծ մռնչելով" . Սող . դ . "Մրրկելոց . . . շուրջ գալ թուի ծովու աշխարհ . Առակ . եւ .

Շուրջ տալ . շրջիլ . Թափառիլ . եւ խաղա- ի խաղման ժամին . "Որպէս յանկողնի շուրջ տայր անձին զերկուս պաշտս . եւ .

Շրջան առնուլ . Բոլորիլ . շուրջ դառնալ . դառնալ . "Շրջան առնել կամարէր մին- չեւ ի նոյն տեղին . Շրջան ասին յանապա- տին զգառաւանն ամ . Նմանութեան է ծա- ղեւ երբեմն շրջան առնուլ աշխատութեամբ . եւ զներքին աւազն յերկաստալ . Շ . Նարեկ .

Ո

Ոգի առնուլ . շունչ առնուլ . հանգչիլ . "Ու կարեմ զոգի առնուլ . Յոբայ . "Ո՛չ թողլ տային ինձ եւ ո՛չ զոգի անգամ առ- նուլ . Ձեռ ինձ հանգիստ զոգի առնուլ եւ ոչ մի որ . Եսա . պատմ .

Հարկանել զոք յոգի . իբր ապաւանել . Տես . չէ .

Հանել զոգւոյն . ելանել հոգւոյն . Վախ- ճանել . "Նա եղեւ ընդ հանել ոգւոյն . բանդի մեռաւ , կոչեաց զանուն նորա որդի վշտաց իմոց . Տես . չէ . Սող . գ .

յՍպասոց համեալ · կամ երանեալ · Հինեւ · համաշխ · Եսա · ԺԹ · Իգ · Ե · Իղ · Երեմ · ԼԸ · Եզեկ · ԻԵ · Արդ · Ե · Երր · Ժգ · Աղ · Ե · Արբ · Ա · ԽԶ ·

Սգորանեն տանել · Որք և սգորանեն, և սգորանեն · Քաղաքանքփեղասպանք և այլք · գլուխ և կարգաւորել գեղեցիկ պանքանք · "Ձեռք դաշնաց վասնականաց յոգորանեն տանելոյ · Ըստ · Տեսանել ասեն յոգորանեն տանելոյ զոտն խոցումն · Օյուսիկն ոգորանեն վճարելով ի կենաց · ԽԶ ·

Միաբանութեան լինել · Բանքն է վերայ աշխար գեր արդար կամ զմիւրեւ բարկութեան · "Զմ բազմաց զոհարան ձեր, և կամ թերեւ ի վերայ որը պատճառի տեսութեան եղիցուք" · Սոպ · Ժգ ·

Սորա տանուլ · որպէս ի բերան տանուլ · ողջոյն "Սորա տայք · Սորա ի բերան տանել անդրադարձ աշխարհին գիծ · Երգել ·

Աղմուկ · Նմանութեամբ "Եզմեր ողջոյ-բարբոք ամենայնութիւն · բանդի այսպէս տանել հեշտեալց գողերով ողորմ մերոց՝ տարցին ի հնձանս արքայութեան երկնից · Խոնք Տղայոց արհամար բնթացակէմ մերձեալ լի-

նէք, և տարածեալ աշխուրհին քաղցրա. ընդ արտասուս ծնողացն խառնէր ։ Ճ. գ. Բաբունեայ վարդապետին համեմ. ալելույ՝ որհամբ ձկնեալ ։ Շար. Աստուածածնի մանկանն ի ծննդեան անդ նորա, և եղեն ալելույք հարսանեաց նորա ։ Երգը. Համբար ։

Որն առնուլ. յորն կալ. յորն անկանիլ. յորն երթալ. հանդիպել ի վերայ այծն. և ընկղմանել ի վերայ Թիկանց. և խաղապարանոց լինել, Թաւալագլորել. և մանաւանդ՝ յարատաանկանել յաւելուածութ. անհնարինաց. Այս ո՛չ ասեմ. մանաւանդ ատայն որն առնուլ, այլ հանապազ համբերացուցանէին՝ ։ Սակ. Հըրպարտանալ ամբարտաւանել յորն կալ բարձրապարանոց երևել ի վերայ եղ-խտաւորաց խուրեանց ։ Գ. Մկ. Գ. յորն անկեալ անհոգ Թողլին ։ Խոնարհանալ առաւն իմում՝ զու. յորն անկանին, և ոչ զոյգս և երկինքն ։ Ակ. Բ. Սկաներ ալնուհեաւ մերթ յարանջել՝ յորն երթալ, մերթ ձկանել պարապատել ։ Աշխարհ. Է .

Աշխարհեա արկանել. աղօթ Թանկալ ի փառ չարժել. Աստուածն և խանդաղատ, և աղօթական արկանել առ ալեալ վշտին ։ Այս-

պիտի ողորմութիւն արկ նմա պատմութեամբն
իւրով . Մանդ . Ծովք . Թզ .

Յաղագս նամ յաղագս անկանիլ, գեղերիլ, Աղերսիլ. ձանուն ամուսնիլ. և թոյլ պատա- խանի ընդ անձին. «Համարեցիք, եթէ յա- ղագս անկեալ ինչ ձեզ աղերսիցեմք. Բ. Կոր. ԺԲ. յաղագս անկեալ աղաչեր զնա. Ծննդ. Մատուցեալ յաղագս գեղերիմ. Նաւ.

յԱղագս անել. ամուսնել. համաձայնողաց. «Աշխին ասէ յաղագս առէ զնա՝ ո՛չ յանդիմա- նել զպիղծսն». Առկ.

Այլ երթ, այլ եկիր. Թագաւ. Եղիա. Թա- գաւ. «Յո առէ յօթոց ցմով եմ, այլ երթ. Այլ եկիր եղբայր. Ել. Գ. Տոբ. Ե.

Այլ մեա, մեացեն, հաւ թոյլ. և յեղ տէղ հայ. «Այլ մեա սուրբ ուխտ մեան- ձանց որոց. Վերք. ՀՑ. Այլ մեացեն ինչք, այլ մեացեն գերդաստանացն բազմութիւն- քըն, և արտաքին պատիւքն, զի ինչ քան զամենայն ինչ քո սէրդ մեծ է. Առկ.

Այլուենեմ նմանաձայնամբ՝ «Օհանդարար և զուտութեան այլուներ զմարս. Ամենայն ուրեք գլխաւորհութիւն այլունելով՝ փախիցուք ի փա- ռաւորութենէ. Լուանայ զոտս աշակերտա-

ցէն, ամենեքին զխոնարհութեան աղջունելով
զնայր. Օգթութիւն քո ազջունեցես. ԱՃ.

Սուրբաւանդ առնել. [illegible]. կամ
[illegible]. "Օկէստ զլխիվայր կա-
խէին, ի մէջօրեայ ժամանակին՝ սուրբաւանդ
առնէին, և ապանանէին. Նշիր.

Սան. օձով առէ. "Օձոստ իւր ամբարձ-
եալ յակօրայ՝ գնալ յերկիրն արեւելից.
Անեալ զգաւան իւր անդէն ի մահճին՝ պա-
կասեաց ([illegible]). Ընկեալ առ
ոտս նորա՝ առէ. Տալ տեառն զնոսա ընդ ո-
տիւք նորա. Օրհնեաց զբեղ տէր Աստուած
յաւիտ իմում ([illegible]).
Նհա ապրն՝ որ թաղեցին զայրն քո ի գրանն,
հանցէն և զբեղ ([illegible]). Օռոս արձակէին, փախուսեայ
զնայքն. Օձոստ արձակեաց՝ հայր զհրէայն և
անդէն սատակեաց. Նու ատն կոխեցեա զառ-
իւնն և զվիշապն. Նատ նաւինն զհետ երթի-
ցէ առաջնորդին և ուղղչին. Սաք յատից-
ցաւ զրաւեալ իցեն. Նու էր տեսանել զմե-
ղաց ասա հասեալ ([illegible]).
Նայոր անդր գեղեկին, և ոչ կարեն կալ
յատից վերայ ([illegible]). Սան

զատամբք արկեալ (տես տետր կերպ դրոյ)։ Թէպէտ և կարի ընդ սոս իցէ արմանիւ. թեան . այսպէս՝ խաչնդաւն ։

Ոտն արկանել . ոտն հարկանել . ընդ ոտն հարկանել . արհամարհել . ջնջել նսեմ առնել ընդ ոտս . "Ոտն արկանեն թշնամիքն, և խորտակեր գլորին ։ Ոտն . Հարքին կորստեան նորա . Զի մի ոտն հարկանիցեն ի վերայ մեր ։ Հարկանել ընդ ոտն զհրամանն պատուիրանի օրինացն ։ Խոսէ . ք ։ Յմր ։ Եփր ։

Յոտն կալ . յառնել, կանգնել . Մաթթ . Ժէ . գծ . Ե . իգ . ա . մկ . մե ։ Եղիշ ։ ԽԱ ։

Յոտն ի մտան յառնել . կանգնեալ կալ յոտին կալ . "Եթէ արդարն հրամայեալ ըստ ... աներ յանկարծակի հասանիցեն, յոտն խնդ... տըն յառնեն , յանկարծ կայցեն լռել" ։ Ո... Յա առն , առ առս . ...

"Մնալ ի քաղաքին յայսմիկ առ ոտս գամաղիէլի . գծ . իբ . "Յա ոտն կարծեցին լի. նել . լմր ։ Խոստո . Թ . ԽԱ ։

Ոտնափոխ կամ ոտնփոխ լինել . ոտն յատանել ... ... "Որ ընդ Աստուծոյ ատեանն ոտնափոխ եղեալ իցեն ։ Եղիշէ՝ Որպէս յերկրէ յերկինս ոտնփոխ լինե-

լով սրբութեամբ մատանիքիւր ։ Ղուկ ։

Անկարօղ լինել . խառան աղէկ գտանել .
Ոչինչ այնու հետև կարեն անկարօղ լինել
ի նմա մեղք ։ Ղուկ ։

Անհնար լինել . աղն հարկանել ի գլուխ ելանել՝
խամ գործելոյն . հաշ հաշ խաղալ . Ուրիմա-
գնելոյ զկարասեամբ ձեռօք , և անհնար եղեւ ։
Անհնար լինելոյ ի վերայ փառաց նորա ։ մի՛
անհնար լինիցի ինձ թշնամի իմ , զի դղրդեցայ ։
Ա ։ Ստէպ ... անցանել , այդպանել ։
Ուսցէ անհնար լինիցիր յարտաքին թշը-
նամեաց ։ Նա մի՛ անհնար լիցի ի թշնամեացն
Եդէլ ։

Արձակուող առնել . խոստանել զորս
նուզ ։

Արմ բանալ . նմանութեամբ՝ կեղծաւոր ։
գի . իգ ։

Արանել ։ ապէլ տաղել . ... ։
Արանեցէ զերկիր եղջերացուոց ։ որպէս
որանեցէ հովիւ զճանդերձս իւր ։ Երեմ . իզ ։

Աւզզանան առնել . ... հանել՝ ...
... և ... ։ Աներիցէ
զ... թշնամեաց իւրոց , և զպարարտու-
թիւն նոցա աւզզանան արասցէ ։ Թուոց ։
իդ ։ ևն ։

Ունել առ ինքն իբրեւ. համարել. «Մի առ արդարս ունիր զանձն քո առաջի տեառն. Սիր. է. Զանձինս առ իմաստունս ինքն առ արդարս ունէին. Իբրեւ զմարդարէ ունէին զնա. եւ. Զինքս ի նոցանէ առ հարս ունէր. Նղեկ. եւ.

Ունել ունի. այսինքն՝ Բնակեալ կայ. «Ունել ունէր զարմանս, այլ ոչ առ աստուած. Կոր. Թ. Ունել ունէին իւղ, այլ ոչ բաւական. Ոսկ. Մատթ.

Ունկն դնել. որ է ունկնդիր լինել. մտի դնել եւ հնազանդել. «Սարրա ունկն դնէր առ դրան խորանին. Մատթէոս. աղախին մի՝ ունկն դնել. եւ. Ունկնդիր լերուք առաջնորդաց ձերոց. Ունկնդիր եղեւ յակոբ հօր եւ մօր իւրում. եւ. Որում ո՛չ ունկնդիր եղեալ տերան. Խոսր. գ.

Ունչ իմ ունչս առնել, ունել, ընկենուլ. որ է յանձնեալ թողուլ, յանձնեալ բառնալ. Ըն-թէին փախչէն մանուկս ընթեր. պղընչ պահպան. «Իսագուսիք ունչ առնելով բանիցն՝ զայն բարբառաւն. յմբ. Նոտի աւէին, եւ առնելուն ունչս առնէ. փարդ. Հիթանոսաբար արհամարհէ՝ ունչս ընկեցեալ զպատուիրանաւն. Կանոն. «Ու ընկալան զբանս իւրա-

տա՝ յընչից քերէին իւրեւ զխրատ ներգոր-թեան ։ Կենդ. ։ եւ ։

զընչովք առնել ․ դիւր քինել ըստ իւր ․ Ո՛չ էր փարթեալ զմօրուս իւր, և ոչ էր արար-եալ զընչովք իւրովք ։ Բ ․ Թգ ․ ժԹ ․ 24 ։

Ուշ առնել ․ ուշ առնուլ ․ ուշ ունել ․ ուշ դնել ․ Խելք տալ ․ ականջ նայիլ ․ խելք միտքով ․ ընդունել ․ Ուշ առնէր, ամենայն Հրամայեր ․ Ա ․ Մկ ․ Ծջ ․ Ուշ առաւ կարգին՝ ըստ եօթանասնիցն թարգմանութեա-նըն մեկնեցուք ։ Ոսկ ։ Խրատանց ուշ ու-նիցեք ։ Յոբ ․ Գ ․ Ուշ ունէր կատարածի ե-լիցն ։ Ո՛չ ունէին ուշ, թէ ո՛վ է որ մխեաց ընդ նմա ձեռն ։ իգն ։ Ընանց խմոց ո՛ւշ կալ-որաւ քով ։ Մեր ․ ժԳ ․ Ուշ եդին խոնար-հեցուցանել զիս ։ Զանձինս ապաշխարեցուցանել ո՛ւշ դիցուք ։ եւ ։

Ուշ ի կարծս ․ ուշ անելով ․ ուշ խոր-հելով, խոր զննելով, խոր յիշելով ․ "Յայտ-նին ներկայութեանց և խոհականութեանց որպէս ի մէջ բազում խաղաղութեանց՝ ուշ ի կարծ-եաց բաղձալեացն ։ Սեղոր ․ Է ․ եւ ։

զուշով խոր յուշ գալ ․ յիշել գալ, ապա-շխելու ․ զգաստանալ ․ յիշել, ի միտ առնուլ ․

„Օւշով եկեալ առ ժամայն՝ ասաց․ Հայե-
լոյն (տեսանն պետրոս) յուշ գայ ի հասան
ձայնն ։ Եղիշէ ։ Յաճախս ։ եւ ։

Յուշ առնել, յուշ արկանել․ յիշեցնել․ [illegible]․ „Յուշ արասջիր նոցա՝ իշխա-
նութեանց եւ պետութեանց հնազանդ լինել ։
Յուշ արարէք զայս ազգաց ։ Տիտ․ գ ։ Եւ-
րեմ․ գ ։ Յուշ առնէր նմա զամենայն բա-
նս ասածնն ։ Եղիշէ ։ ի ձեռն ատատին երկուս
իրս յուշ արկանէ ։ եւ ։

Յուշ արկանել խօս առնել անձին ․ [illegible]․ „Ամենայն յերկիւ ասացաւ յուշ արկա-
նեն կերակուրս ։ յուշ տալ առնել նոցա էն
անուանս, թէ ինչ գտանէ աստուած հայրե-
նաց է ։ փիլ․ Տեսական ։ Եւ ։

Յուշ բերել․ [illegible] ․ „Օհան-
դերձեալ սակայն դատաստանն յուշ բե-
րեցէ ։ Ի յուշ բերեալ զոր ի քեզ անձնա-
կի բարեմասնութիւնս ։ Սրբ․ հց ։ Նար ։

Յուշ լինել ուրուք ․ [illegible]․
„Յուշ լիցին ձեզ կապեալքն ։ Եբր․ ժգ ։
Յուշ լիցին քեզ հալածանք իմ եւ չա-
րչարանքն ․ Ագաթ ։ եւ ։

Ուշաթափ լինիմ․ [illegible]

նել՝ փախչել, խուսել ։ "Ագգուշն գիւտական՝ անկեալ ի վերայ նորա՝ ուշաթափ անկեալ գնէր ։ Արծր ։

Ուտել նմանութեամբ՝ "Օձմիտս և զմարմինս ուտեն (խաշին) ։ Ունկ ։ տի ։ հրէին զե- րեն խորտին ։ "Չերկիւղէ և ի կասկածանաց են ատաել ուտէ զմիտս ։ Աող զմիտս ու- տիցեմք, և անդ զպատիւն կրիցեմք ։ Եւ ։

յՈւրաստ լինել. յուրաստ կալ ։ ուրա- նալ. հայց. բաց. դէմ խնդրոլ ։ "Ուր- ․․․ յուրաստ լինէր զձայնն ։ Չյուրաստ կա- ցելոց զաւանդս ։ Ուղ կարեմք յուրաստ լի- նել զաձային անուն յարութեանն ։ Որ յու- րաստ է ի հօրէ, յուրաստ է և ի յորդւոյ ։ Որ յուրաստ կայ ի խոստովանէ անուն. ի հեշ- տութենէն յուրաստ կալ ։ Օտարէ և ոչ միք յուրաստ ինչ եմք ։ Եզնիկ ։ Նոյն ուրանամք զնա, և նա յուրաստ լինի զմեզ ։ Ունկ ։ Եւ ։

Ջ

Ջար առնել, խոյ զօրնել. փախչել պա- րաբին, և ձեռն ինչ համապատանել. "Օփ՞նչ

չար արար ։ Զչար առաջի քո արարի ։ Նաև ի՞նչ առնել, եթէ չար գործել ։ Մի՛ ինչ գործեր ընդ անձն քո չար ։ Եռ ։

Զարհաւ գործել ։ Հարանց Լուսին ։ ասհմանէ ։ "Ո՛չ ասաց, թէ չեն ինչ խըռ-րութիւնք կերակրոց, և ո՛չ թէ չարհաւ-գործեաց զայն, զի պատուիրեաց զայն Մով-սէս ։ Ոսկ ։

Զարամահ առնել, լինել ։ Հարանց ապա-նանել, մեռանել ։ "Սրբեալ դաշնաւորեան պար-ծելով չարամահ առնել զնա ։ Իբրև զթշնա-միս չարամահս եղեալ ի վերայ երախտեաց ։ Նկաթ ։ Հերովդէս սպան զմանն, և չարա-մահ եղև ։ Եռ ։

Զարայուշ լինել ։ անմառաց չիշել զնորա-նոյնս ։ "Մի չարայուշ լինիք, և մի վրէժ խնդրէք ։ Ոսկ ։ Նա ոչ արքանեաց չարայուշ եղև, որ զնորա մահ սպառնայրն ։ Ոսկ ։ Մի յետ թողութեանն չարայուշ լի-նիցիմք մեզ, որպէս բազումք ։ Նրբզն ։ Մոթ ։

Ի Զափ հասանել ։ կատարեալ լինել ։ Ժող-ովուրդ ։ "Նորոգին ի չափ հասեալ է ։ Եռ ։

Ի Զափու առնել զանձն ։ զխոհլ զչափա-ւորն ։ Եւ ըստ Սիրակայ պահել ։ համբերել

դնելոյ · ''Խնկեալ է և իմ հրեշտակապետ ,
ամպոյն ծառայ իմ, և զչափ իմ ծանուցեմ ,
Այլ · Յորս և տեսոյց զես գովէին՛ իբր ըզ-
գիտող չափոյ անձին · Յիսուս որդի · ''Չար
է ահա ո՛չ ծանուցել զչափ անձին · Կիւ ·
Ես · Ա ·

զՉափ առնուլ · չէօրչ առնուլ · ձենել ·
''Ով զչափ առցուք զհեզուԹեան նորա · Ով
զչափ առից զձեր, եԹէ յամենայնի հպատակ
իցէք · Ա ·

Չեր լինել · աներեւոյԹ՝ անհետ լինել · յօ-
ղալմագ · ''Չեր մայեց լինել · Եզեկ · ԺԲ · Ըն-
դէմ վաղվաղակի գերն լեր լինիցի · Ա ·

Չորաներ լինել · չոր ...լեոս խամ հա-
ցի և իբ ... · չոր ... · չոր ...
Ցոնակ · Կատան · մեծ · զա ·

Չու առնեմ · ի չու անկանիմ · չուել ·
''Չու արարեալ Աբրահամու, եկն բնակեցաւ
ի կաղնւոջն Մամբրէի · Չու դարձի առնել
(դարձին՝ ...) · Ա · Ի չու անկեալ
առաքէ զաշխարհն ... Խոր · Ա ·

Պ

Պակասեմ · նուազիլ ... · լեանել · Ը...
...ալ · ''Պակասեալ ... ին ...

ցա ։ Պակասեալ էին նորա ի ծարաւոյ ։ Հնութ. Է ։ Սկսաւ պակասել վաճառ ։ Մա-ժիկ ։

Պակասել ։ Նուազիլ ըստ առաւելութեան ։ փուա-րել ։

Պահ գուռն ։ պահանի եզրոյ ։ Քառան-կեան ։ "Ուամենայն ազգս հատարկեա՛ կաս-ցո՛ ընդ պահ գուռն ի ներքոյ ։ Ընդէն ի ներ-քոյ պահ գրանն արգելուլ զրաւմութիւն այ-րուձիոյն ։ Նշխէլ ։ ա ։ բ ։

Պահանջ ունել ։ պահանջ վարել ։ Նոյն է ընդ տարապարհանջ վարել ։ մենամարտ ։ "Զնա կորան պահանջ, զի բարձցէ զնոյն նորա ։ Անէին պահանջ զամենայն կեսրանց՝ որ ընդ այն անցանէր ։ Մոթ ։ իէ ։ Մրկ ։ ժբ ։ Պահա՛նջ որ վարէ՛ գրեալ տարապարտուց ։ համրեա՛ր ։ Սերեբ ։

Պահանջատու լինել ։ պահանջել ի տեղ պահանջողին ։ Նուազեցինի աւմաք ։ "Խորհին եկն պահանջատու եղև յա-րութիւնն՝ մահուն, ոչ ևս ամաչեմ խոստո-վանել զխաչն պարծանաց ։ Կոչ ։ ժգ ։

Պաշտել զդինի ։ զձաւ ։ Ա ։ հոգալ ։ պաշ-տամունս ։ մատուցանել զենիս ։ զոհս ։ Ա ։

ամենայն մարդ զանոյշ գինի յառաջագոյն պաշտէ ։ եւ ։

Պառաւիլ . Նմանանշնումն՝ հնանալ ։ "Որ խնկրոտն յաւոյն դէպ լինի (դեղ), և որ ի պառաւել ցաւոյն ։ Եզնիկ ։ Որ արամազդեանն կայնին պառաւեալ տայր պառաւ ։ մաք ։ Պառաւեալ տառապելոց ։ Խոր . ի ։ Նշանակն՝ հնացեալ , խափանեալ , կամ ինքը դադարեալն ։

Պատ առնուլ , գալ ։ Շրջան առնուլ . շուրջ գալ . պատել . "Ի քաղաքաւր մի ընդյոր , զորով պատ առեալ երասխայ , ընդդէմ ախոյեանն հասի զետ ։ Խոր . ի ։ "Պատ առին երկիրքն չորքն զամենայն աշխարհաւս ։ Օծողէ առեն՝ պատ առեալ զամենայնիւ ։ եւ ։

ի Պատգամս անկանիլ . դատաստանաց լինել . բանս տալ ընդ մեռան . "Ի պատգամս անկանէին , կոչատագնաց լինէին ։ Բ . մկ . Ժ .

Պատգամագնաց լինել . եղեռնի առնել դատապարտ . "Պատգամագնաց լինէք , զայրն կաէք ։ Եսա . ըը ։

առ Պատկերագլ . դատապարտել ընդ . "Ստան պատկերագլ ընդ բողոքելոյ արքայի առ-

գոմացւոյ ։ ծե . ժդ ։ Խղ . ժէ . Ճ , ՃԽ ։

Պատերազմակալք լինել . խոյս լինել յառ-ջոյ դատաւորաց , յանդիմանել . "Տղա-կացեալ ի նմանէ բազմութեան զօրացն՝ ա-րարին լինել նմա պատերազմակալք ի վաղըս-կայ . Արմբ ։

Պատիւ լինել . պատուական՝ պատուելի լինել . "Բազմացուցեալ մարդկան արդոյ և պատիւ լինել առնել քան զգեղջկաց ։ Խոր . բ ։

Պատկառ կալ , լինել . դադրեալ և դիտաւորեալ կալ ամաչ դատարանդ . պա-տուածսող տալ դատել . ամաչ քնել . ձայն յան-յին առնել . ղեւոր կալ . դիտել . "Անձնայն կարգաց և իրաւանց և սրբութեան պատկառ կալ . Հյսմ . բ ։ Ընտրոյթ առնէին զաւե-լորդացն , և կարևորացն և նթ պատկառ կա-յին ։ Պատկառ կալ ամիւ ի հնազանդութիւնն Պրիսոսի ։ Ոսկ . աւետ ։ Ի վաղթարոյ զգուշանալ , և լուսադունիցն պատկառ կալ ։ Պատկառ կալ թագաւորին հրամանաց , խո-անոխ կենացն , առաքինութեանց , տպաւո-րութեան , պաշտամանն Աստուծոյ , ԵԱ ։

Պատկառանս առկանել . դադրանես-

ցանէ. Եփեսացւոց առնէ. "Այսպէս մոլեգ-նութեանն պատկառուցե առնէր" Բուզ.

ի Պատմութիւն արկանել. պատմել՝ ի շար գրել. "Ոչ իւր ցաւսն ի պատմութիւն արկա-նէ. Խորէն.

Պատնէշ առնել, արկանել, կանգնել, պատել. "Ընդ զբն պատնէշ. փոս փո-րեցէ, և պատնէշ կանգնեցէ. Պատնէ-շս շուրջ զնովաւ պատնէշ. Եզ. փոսս հա-տանէր. պատնէշս կանգնէր. Եղիշ.

Պատուէր տալ, դնել. հրաման տալ. պատ-ուիրել. որպէս ասէ. "Պատուէ՛ր տուր ա-հարոնի. Պատուէ՛ր տուր ի մեծմիս. Եզ. Պատուէր ստորին դնէր ի վերայ ամենեցուն. Պատուէր հրամանի տայր պատրաստական լինել. Եղիշ. Բ. Գ.

Պատուհաս. նմանութիւն՝ որպէս ըն-կալուցանէ. "Այլ մահ ընդ պատուհասս ձեր. Երեմ. Թ. Ինձ զանձս պատուհասս ստ-ուերացուցեն. Նահ. Եզ.

Պատուհասական առնել, լինել, անձին տուժս ել պահանջել. որպէս ապաստանել՝ ի տա-նջել. "Պատուհասական առնէ զզբ-րդեան ինքն զչարաչարեսն, ինքն յանցանէ

աղքատն, յարուցեալ ի վերայ՝ պատուհա-
սակօք առնէն զնա. Գ. Մ. Դ. Սիր. ԺԶ.

Պատսպարիլ զանձն. խուսափիլ, կամ զգու-
շանալ. ապաւինել և յաճախել. ''Սթափեալ
ի տեղւոյ՝ պատսպարէ զանձն. Առակ.

Ի Պատրանս արկանել. պատրանս մատու-
ցանել. խաբէբել. ''Ընդէր գտեղ ի պատ-
րանս արկանիցէ. Սկսանի նմա մեղմով պատ-
րանս մատուցանել. Նառակ. Է. Խոր. Ա.

Պատրաստ կալ, կամ լինել. պատ– դատ-
կամ կալ. ''Զմիտս սրբել ի խղճէ չարեաց,
և ոչ միայն մարմնոյ պատրաստ կալ սրբու-
թեան. Պատրաստ լինել աղօթից և պահոց.
Ներս. մրկ. Նման.

Ի Պատրաստի ունել. պատրաստեալ ունել.
պատրաստ լինել. ''Զյառաջագոյն խոստա-
ցեալ օրհնութիւնն ձեր ի պատրաստի ունել.
Որ ի պատրաստի ունի դատել զկենդանի-
ս և զմեռեալս'' . Բ. Կոր. Թ. Ա. Պետ. Դ.

Պատրուակիլ աչաց. անփոյթ յանցանել. կամ
մոռանալ աչաց. ''Եթէ ի հրապարակի դի-
պեսցի առնելոյն, պատրուակին աչք նորա.
Մանդ.

Պար տանուլ . դար Թ—նել . ''Նշանքն գըր-
ոերք ընկալեալ պար տանել պարուք ։ Եզ .

Պար տանուլ . որ և պարառեալ . շուրջ ճե-
մն է հեշ է . ''Սերբին ծով՝ պար տանե-
ինոց իւր զաւառաւ մեծադղյն ։ Սրբին .
այխարհ ։ Եզ .

Պար անցանել . ի պար անցանել . պար
գալ . ի պարու գալ . պար յորինել . պար բո-
լորել . պարս խաղել . պարս առել . դարձըն-
նել . ''Ունէր ի կաքաւս իշխանս , ի պարս ան-
ցանիցեն ։ Ուղ ։ Ի հարսանիս երթալ . և կա-
քաւել , ևմ ի պարուս գալ ։ Կանոն ։ Պար
յորինեցին զօրութիւնքն երկնից ։ Նշեր . ի
ՅՆ ։ Շուրջ զնովաւ պարս բոլորեն ։ Նմն ։
Կանոնս կացուցաք , պարս խաղեցաք ։ Նար ։
Գնդակ մեղուաց պարս առեալ էր ի բերան
առիւծուն ։ Նշեր ։

Պար արկանել . շուրջ պատել , դարձաղը-
տել . ''Ունիցէք զգերեզմանն մատանեօք ,
և եթէ պարս փարկանիք , շղթայիւք և եր-
կաթիւք պար արկեալ ամրացուցէք ։ Նիւս .
Թղմ ։

Պարանոց . օձոց տեղ , ''Պսակեմ զնեա-

տուՙթիւն քո ։ և գերխտ պարանոց քո ։ որ․
լա ։ Զպարանոցս ձեր մի՛ կս խստացուցա․
նէք ։ Օր․ Ժ․ Պնդացի ի բարձր պարանոց ։
Ղու․ Գ ։ Կորացուցց խոնարհել զպարանոց իւր
առաջի թշնամեաց իւրոց ։ Կորնուցին զպա․
րանոցս առաջի թշնամեաց իւրեանց ։ Ցես․
Է․ Ի նոցա խեղ պարանոցս (ուղղել ու․
ճիշ․ զերուեզ․) ամենեքին կրթիցի ատգնա․
պըն ։ Սոկ ։ Ցիմս պարանոց, երգա՛յր ։ այս
ամենայն՝ ։ Կլիմաք ։

Պարապ առնել ․ պարապել և պարապ
ժամանակ գտանել ․ համբերել ․ «Պարապ առ․
նել խորհրդոց շարժման՝ նուիթի՝ չարիս ի վերայ
վերայ աշխարհիս խոյս ։ Պարապ առնել ի պա․
տերազմացն ։ Խոր ։

Պարապ բերել ․ տալ ․ կացուցանել ․ և
լինել ․ Բանն մը ձեր ըՆ Ալ ․ «Միշտ պա․
րապ բերելով բանի ։ Պիտ ․ Տո՛ւր պարապ
անձին քում կանխել ընդ ձեռնադրութեամ․
բըն ։ Սրոց և խաղուց պարապ զինքն հա․
մայնայր կացուցանել ․ Սող ․ Մրկր ․
Ա ։

Է՛ Պարապութիւն առնել ․ պարապ առնել ։

հանգչի․ ''Զօրաւոր առից պարապմունս ի պատերազմի․ Խոր․ Ձ․

ի Պարգևի մասին․ իբրև շնորհ դանելով թէ․ ''Համարձակեցար խնդրել ի պարգևի մասին ի գիւղաւորէ․ Ի պարգևի մասին խնդրէր զգըլուխ մարգարէին․ Շար․

ի Պարգևս․ յաւելեալ պարգևութիւն և տուրք․ ալէք հաւասար․

Պարգևարար․ ձայռապար․ Բէխշէնտէ․ ''Որեիլ բան պարգևարար կայ աստուած ի սուրբ գիրս․ Ու պարգևարար ասհմանեցաւ, այլ ընդունօղաէս քննեցաւ նախկին․ Սոփ․ Օկր․

Պարգևարար առնել․ Գիւլ բախշա․ Յանձնաւան առնել․ հաւան լինել․ Ձել խոստով․ Պարգևարար առնել, Զի ամենայն մասունք առաքինութեան յանձին քում ցուցեալ արդայայտեցի․ Եւ պարգևարար առնել, ի բրացանչիւր մարդիկ․ Ճշ․

Պարգևել մեկնել․ խոյս տալ․ հեռանալ, ․ ''Նոր անուն պարգևեցան մեկնեցան ի նորին քաղաքի․ Բ․ Մկ․ Ժէ․ Սրուշեալ մեկնել պարգևել յարարածոց․ Սոփ․

Պարգևել ազնուց ձինել խամբանակիլ հեզաց

է մուծող. «Երբեք յոգւոց պարզել պատա-
ռան եղե (է չիթէն չափնչն էղն). Բ. Մկ. Է.
աւուրն պարէն. երկրորդական ածական.
հայ հանգանակ. բերման ածականք. «Զա
սակաւ սակաւ զկերեանց ապացուցանս փառա-
ւորք ընդ աւուրն պարենի՝ ի վերջին անան-
կութեան հասանէին. Աւարտեալ աւուրն պա-
րենի. Զաւուրն պարէնն չաճէր յաջողու-
թենէ ձեռին. Յհ. կթ. Ա.

Պարատակէտ լինել. ածականել. Ծածուկ
լինել. «Պարատակէտ բանիւ լիցին... մի
համարիք մեզ նոցին». Յհսուս որդի.

Պարատանս դնել. ընդ պարատանօք ա-
ծել. դարձուցանել. «Զանձինն այլ ինչ, որով
պարատանս դիցեն նմա Իգն. (տամարու-
հին) յորժամ պատճառս եռ նմա՝ հրէայ հա-
ւերով զնա՝ և ընդ պարատանօք էած, (յա)
ի բաց հատանելով զամբաստանաւն, ասէ»
Սոկ.

Պարտել գշարշարանս. համբերութեամբ համ-
բերելով յաղթող լինել կամ յաղթել. «Պար-
տէին տառապեանութեամբ գշարշարանս. Սե-
բեր. Թ.

Յափշտակութիւն պարտուց․ ըմբռնել յափշտա-կելոյն առ ամենայն դարպասաւորն ․ "Որ խի-զախերն՝ յափշտակութիւն պարտուց (պարտե-գաց) ։ Շար ։

Պարտախաթափ լինել․ — Ձեռնտու ազատ-ելոյն զոր խոսել զամենեւ ․ "Պարտախաթափ եղեալ և զօգտեալ ի սուրբ ըղձմանս ։ Որպէս զան լիել պարտախաթափ եղեալ անձեր ըղ-ձեղուն զերկրաւ ։ Յհ․ կթ․ Երեր ։

ի Պարտութիւն մտանել, իւ․ յամ դար-ձուցանել, ընկղմել, արկանել ․ Յաղթել, յաղթիլ, կանել, ել ․ "Ի պարտութիւն մտա-նեցաւ ի ձեռաց հեբրայեցւոյն ։ Օտարեցից նո-րա ի պարտութիւն մտանեցից ։ Եզ․ Դար-ձոյց զնա ի պարտութիւն ։ Ընկղմի մահ ի պարտութիւն ։ զմեզ ի պարտութիւն ար-կանել ։ ա․ մկ․ ժա ։ Եղծնել ։ Խոստովիլ ։

Պարտութիւն խոստովանել․ Խոստովան լի-նել զանձն յաղթահարեալ․ Հրաժարեալ թուլ ա-ռնելն ։ Եկեալ յամ հաւատըն ձեռ տեկե ․ "Պարտութիւն խոստովանեցաւք ։ Պարտու-թիւն խոստովանիմ ։ Նմբ․ ատեալ ։

Պետ առնել․ հոգ և խնամ տանել․ "Պէտ

տարաբեալ զամենայն ազգաց զմտածմանս ի յոյն լեզու փոխարկել. Խոր. Կամ ի դժնէնէն եր-կիր, և կամ զարքայութիւնն պէտ արա՛. Ա.

Պէտ լինել. փութալ, աճապարել. «Ըսաց, եղիցին երկինք և երկիր, և անդէն պէտ եղ-եալ չէշտակի գոյացան հանդերձ ամենայն զարդուք. Սահակ.

Պէտք յանձին ունել. դէտ ունել հոգալ. «Յորոց և ոչ միոք ինացանէ պէտս յանձին կալեալ մատենագրել. Խոր.

Պէտս առնել (զինչ է). պահանջել. խնդ-րել. «Եթէ զինէն ունիք պէտս, ահա ես ին-ձէն մատնիմ. Թող տուք դոցա երթալ. Նրա. Մրկ.

Պիտոյ առնել. կարևոր համարել. կարել. «Զայս արինահեղ և չնենգաւոր պիտոյ առ-նես դու տէ՛ր. Զբանս սուրբս՝ պիտոյս արա-րին. Աղ. ի. Նմփ. Ե.

Պինդ ունել. պինտ, ամուր բռնել. «Շղ-թայօքն տեսակաւ պինդ ունին զերկարս. Պիտառ. Պինդ կալցուք զխոստովանութիւ-նըն. Եբր. Դ. Ա.

Պինդ կալ. հաստատուն կալ մնալ. «Քա-

խալերեցարութ , պինդ կացեք . Պինդ կացէք
այսուհետեւ . Եղէ . Ժդ . Ա . Ակ . Ե . Պաւղ .
Ե . Ա .

Պինդ ունել . պնդել . ''Վերինն երուսա-
ղէմի , յոր միջոյ պինդ ունելով զանն մարդ
խորհրդոյ , սկանքես հնչման ուրբ հոգւոյն .
Եբր .

Պիրկ ձգել . սաստիկ պրկել . պէտ պէտ
կերպիւ . ''Ծարաւամ ամենայնիւ պիրկ ձը-
գեալ զործառութեամբ կենդանին պա-
խուստ ինն և խզուռ պրկեցելոցն առնէ մա-
ռանց . Նիւս . կազմ .

Պնդել զայլս . զօրացուցանել . Եղիշ . Ա .

Պնդել զանձն . յանդգնել համարձակել . ''Խոսա-
ցեալ զերեսս իւր' եւ , պնդեալ զանձն , և
ասէ , արկէ՛ք հաց . Հռն . Թգ .

Պնդել զմիտ . զմիտս , զգօնի . ժուժ ա-
ծել . պահպանել . զօրանալ . ամրանալ .
''Պնդեա՛ իմ այս զմիտ քո , համբերեա զօսկ'
և առ՛ւր ինձ պատասխանի , Եղիցին զօրին
մեր պնդեալ ընդ միտս . Ա .

Զհեռ Պնդել . յարձակել . հալածել . ''Պըն-
դեցաւ զինի նորա' զհետ . Եբ' պնդեա՛ց ըզ-
հետ արանցն . Ա .

Կոչել պտուղ յորդայ. Ծառք հեռ տնկել. Խնձոր հայ ծառ. "Որ ի գոմեշին պտուղ առաւելեալ արտաքսուն զգուշութեան, երկնի յատուկս կործանել, և նա ճկեալ պտուղ յորդայ՝ զատն ի վեր յերկինն ջանայ կարկառել. զի մի երկին յերկիր անկցի. Մաք.

Պատուել զձօն. կամ յանձնար. Աչեր զձօնս. ծակ շեղագամբ. "Խնդիրն հայելով. և զձօնն պատուելով. Զձօնն պատուեալ կանգնարանէր. Ուղղարկել զայխատութիւնս մեր... և յանձնար պատուել. Վրդն. Երբէ. Սեր.

Պարծանել յուշոյ. Ելանել ի մտաց. ի մաստացեալ անկանել. մտքէն ելնել. "Մի՛ ինչ եղէ, որ պարծանիցի յուշոյ յիշատակաց. Սոկ.

ի վեր Պրկել զձոն. Բուրվառային փառնել. Ցնծալել. "Յորժամ որ ամբաստանութեան տեսանիցես, զվէրն բարձրացուցանելով, և զձոնն ի վեր պրկելով. Սոկ.

Պաշտ արկանել, կարգել. տալ. ունել. կացուցանել. Չեռալութեան պաշտման ութեան ընել. "Արկցին շուրջ զքև պաշտ. Շուրջ զքև պաշտ դիցէ. Ասարգեցեր զինև պաշտ. Խորհամայեաց պաշտ ունել Ճանապարհին. Ճ.

Ջ.

Ջան դնել. ջան տանել. ջան յանձին առնել. ջանալ. ջան ջարդել. և այլ նը- մանօրինակ ձևաւորել. "Ինդրում փութով ջանա- ցի՛ր, և առաջի՛ք գծնորդն գըջման. Իսթէ որ ջան տարցի, պոյցէ դու ուղղապէս տրա- մախոհութեամբ. Երբ ջան յանձին կալեալ ժամնել ի պատմագիր բանիցս խորութիւն. Ա.

Ջանաձնար լինել. ջանալ ձևալել. ջան ջարդել. կէ՛ մաքու ջանանել. "Ջանաձնար ինի բառնալ ի մէջոյ նոցա գըշար սերմանա- ցի որոնն. ՅՆ. կթ.

Ջերմակիդ առնել. Եկեալ. տաքրել. "Նոյան ցանկալի է յաջս մեր, այլ յորժամ ջերմակիւն առնիցէ, վնասէ". Եզաթ.

Ջղայինս առնել. գնդել դէլըն. Ջրա- ռաջանել.

Ջուր ըմպել. ոչ և ջրըմպու լինել. ջա- ժել.

Հանել, Զ՛ըստ. ելանք հանիլ՝ քաշիլ. առա-նելու.

Տալ, Զ՛ըստ. Կամ քաշ տալ. ընծայա-նիլ և պարգևանիլ.

Ս

Սալ արկանել. Գոճանորիլ. Տարածանել. "Սալ գաճկան մինչ սալ արկեր ընդ իւ". Սաղմ. Ի.

Սակաւիկ մի և, կամ եւ և, կամ մեւս եւ և. փոքր մի եւ՛ և. Քիչ մը. մաղ մը-նաց որ. "Սակաւիկ մի և գայթակղեալ էին ոտք ինոց. Սակաւիկ մեւս եւ և եղեալ էի ի մէջ ամենայն չարեաց. Սակաւիկ մեւս եւ մնաեալ էր ուրուք. Սակաւիկ մեւս եւ և քարկոծ առնիցեն զիս". Սղ. Ըսաւ 'Ծ'. Ել.

Ի բաց Սասանեցուցանել զլուծ. Թօթա-փել. "Ի բաց սասանեցուցեալ զլուծ ծա-ռայութեանն Պրիստոսի. ԹԷ.

Սատակական առնել, լինել. Մահէն աղա-տել. Գանել Թանել. "Խոսեցաւ և սատակ-

եալն, և առաքելական աթոռին զնա։ Մեր ․ Առաքելոյն ըննի պնդաւորս, որ զաւուրն ի կիր արկ․ Ոսկ․

Մէջ առնուլ պաշարել շրջել․ Նար․

Սկիզբն առնեմ, կամ առնում, կամ ունիմ․ սկսանիլ․ "Սկիզբն արարեալ յամենայն առաջակայ արքայից․ Եղիշ․ Ոչ սկիզբն առ խօսելոյ ի սկսանել․ Եղիշ․ Բ․ Սկիզբն կալեալ խօսել ընդ քեզ․ Նար․

Սովորեկ առնել․ ածել սովորեցուցանել․ "Սովորեկ արար զբեզ"․ Օր․ Բ․

Սուրբ առնել․ զատանել ընդ կամ նուիրել․ ձօնել․ նուիրել․ "Տացէ քեզ տէր սիրտ սրբութեան, և աչս տեսանելու․ Օր․ ԻԹ․ ։ Ժող․ Բ․ Երեմ․ ԺԴ․

Սուգ առնուլ․ սուգ ունել․ ողբալ․ "Սուգ առին երկիրք ի վերայ ձեր․ Եղիշ․ ԺԶ,

Սուտ առնել․ ի սուտ հանել, ստախօս ցուցանել․ "Յաւելուլ խերում ի ծառոյ անալ՝ զատուցեալ սուտ առնէր․ Եղիշ․ կամաց խորհրդ՝ յուսացեալ ի սուտ հանել զօրաւոր (ղամբասատանաշինն խղճալի ստախօսէ)․ Խոր․

Աստուածապաշտ լինել · Խնչէւ թանաստե-
ղծան ըստ աստուածուրեան տնտեսագա ա-
րանց · "Խորհուրդ չէր ուրուք ընդ նմա բանս
եդեալ, նա յանձնէ աստուածապաշտ լինէր ·
Եղիշէ · Եկեալ առ հերովդէս՝ աստուածպաշ-
տօն լինէին · Առել ·

Ասեր ի կող ձգել · առեր ի վերայ դնել ·
հանել ընդ ասեր · որոյ ճարակ տալ · աղա-
ցանել սրով · Խոր · Եղիշէ · Եւ ·

Ապաս ունել, կամ առնել · ի պատառ կալ ·
պատառատոբել · "Ապաս առնել նոցա իւրև
հոգևոր աերանց · Աւետիք ինչ միանգամ յե-
փեսոս ապաս կալու ինձ · Այսր նոցա ի
պատառ · Ի պատառ կայր մարթա · Եղիշէ ·
Ա · Տիմ · ա · Կորն · ժա · ՅՀ · ժբ · Եւ ·

Ապաս առնել · ինամով պատառ անել · Հոգ
և ինամ տանել · գթել · պատառել · աղի-
թանել · "Ապաս արար մարթանոր զհրա-
մանն կատարել · Ապաս առնել ամենայն
բարձրից պատրաստութեան · Ի · Մկ · Ժգ · Եւ ·

Ապաստուորութիւն հարկանել, կամ մատու-
ցանել · պատառատոբել · "Ընդրան կենդանիք
ով ամենեցեան զնոյն հարկանեն պաշտօն-

րութիւն ։ Լուսաւորչն՝ յոր կարգեցան ։ զայն պաշտաւորութիւն հարկանեն ։ եւ ։

Սրբել զեղունգունս ․ հատանել չնչիւնսն ։ Օրին ․ իա ․ 12 ․

Սրբել զմօրուս ․ յապաւել ․ փեղծանել ․ Եզե ․ է ․ 20 ․

Հրով Սրբել ․ փորձել ․ ընտրել ․ Բ ․ Մկ ․ Ժ ․

Վ

Վաղել սրտի ․ խնդալ ․ փափկել ․ "Նոթէ ջերմ է քանզի կամ հով, եթէ սիրտն վաղէ" ․ Փիլ ․ Նխ ․

Վաղայարոյց լինել ․ Խառնել՝ վաղ առ ընդ առաւօտն՝ փեյլերաբանն յառնել խառնել ընդ առաւօտս խոր է ձայնի անդր ․ "Վաղայարոյց լինիցիք ի Քահանայութեան, և լուսացի ձեզ, և գտանիցէք ․ Նոյ եղև ընդ վաղայարոյցս լինելոյ գիշերոյն ․ Ա ․ Թագ ․ ԻԹ ․ Ժ ․ Խագ ․ Բ ․ ԵՍ ․

Վաճառական առնել, լինել ․ վաճառել, ինչ և գնել ․ "Վաճառական զանձինս առա-

րին ։ Օգնականս և շնորհեալս վաճառականութ-
եանցն ։ Եւ ։

Ի Վաճառաշահ արկանել ։ Է իբր արկանե-
լ և շահել ։ "Օգտակարս ինչ վասն նորին խոկ
ի վաճառաշահ արկանէ ։ Ոսկ ։

Վաճառիկ լինիմ ։ Հոմանիշ "Վաճառիկ
յեղբարցս լինիմ" մատնեալ ի ծառայու-
թիւն ։ Պիտ ։

Ընդ Վայր հարկանել ։ Բռնաւալ՝ իբր ի հայոց
կոյս ընդ գետին ։ Երեւի հրայ Բռնաւալ ։ "Ա՛ռ
թողցէ զգեղ ։ և ո՛չ ընդ վայր հարկանիցէ ։
Եւ ո՛չ ընդ վայր հարկանէ զառաջրս իւր ։
Ա՛յ ընդ վայր հարկանել զխն ։ Եւ ։

Ի Վայր հարկանել ։ արկանել ։ ընկենուլ ։
տալ ։ Հոր զարձնել՝ ինքնեցնել ։ "Զի ի վայր
արկցեն զփառսն ։ Ի վայր հարկանելն զնա ։
Սան ի վայր ընկենլոյ զնա՝ զնաղարեթ լեռ-
նէին ։ Եւ ։

Ի Վայրաբերանակս լինել հրամանաւ մենել ։
ի բացի ընակել ընդ հովանեաւ վրանի ։ "Եր
խորանաւ ի վայրաբերանակս ։ ա ։ Մն ։ ժէ ։

Վայրեն մի՛ եռ՛ և ։ ցիւ ։ Եղեց որ ։ Սրբ ։
Հց ։

Սատակ առնել ։ լինել ։ սպառ առնել ։

ալիւս լինել · «Զանձնիւք վաստակ զու-
ռութեանցն՝ որք գան զհետ մեր ։ Արդն ·
զամ ։ Աստուած եղև երկիրն Եղիպտացւոց ։
Ծն · խէ ·

Աստուածային անձն · յոքնանշանէ · «Ան-
ձամբ պարտեաց աստուածային անձինք զԹա-
գաւորն ։ Երգ · Ը ·

Ի Հուր արկանել · է ինքն արկանել · առաջա-
նայացանել · «Ի հուր արկանել զարուեստ ,
խմ զանեալն , զիմաստութիւն , զամբարտա-
կան վարդապետութիւն , զատախնութեանն
հուր ։ Ա ·

Ի Հուր անկանել , անկալ յինել , և սովո-
ռական խմ փուլ՝ է ինք , է ձին հոտել , էլ ·
«Մարդարէն գրերան դադանին յայտնա ի
հուր անուն ։ Տէր մեզ ի վար գրոյին հայ-
նեք ։ Ա ·

Ի Մարմնոյ ունել ի Մարմնոյ ասնել , ասաղ-
վարդել · «Ի վարմնոյ կայոյ գրեզ ։ Ի վար-
մնոյ ունել մնակս յայդի իւր ։ Ու որ կա-
լու գրեզ ի վարմնոյ ։ Ա ·

Մարմնոյ արկանել խմ դնել · ամ ականել ·
ուղղակեն · «Երկ մարմնոյ մշակացն՝ ասուրն
զանձկան ։ Մատթ · Ի ·

Վերահասու լինել. հասկանալ. "Ընթերցող եղև վերահասու. Վերահասու եղաք գրելոցս ի քէն. Խոր. եւն.

Վերահասու առնել. տեղեկացուցանել.

Ի Վերայ կալ կամ հասանել. Իմաստափ-ւէնել. հասկանալ. "Այսպէս մարթամ ամե-նայնի ի վերայ կացեալ. Կալ ստուգութեամբ ի վերայ յայտնութեանն. Խոր.

Վերարկու լինել. իբր հովանի լինել. "Վե-րարկու լինել ողորմութեամբ ամենայն աշ-խարհի. Շնորհ.

Վերջին հասանել, ի վերայ անել, գնել, տալ, եւն. կնքել. "Հաստատ վերջին մահու ի վերայ եդեալ. Վերջին անէ թագաւորին. եւն.

Ի Վտեր գալ. ոգորել յանդգնել. "Սեւա-տեսակն վասն ընչիցն միայն ի վտեր եկեալ յանդգնին. Նոյէ այնչափ ի վտերինս գայաք, և զանձինս ի մահ գնէաք. Սոփ. եւն.

Վրէժ տալ կամ լուծանել կամ պահան-ջել. Իբրեւ [illegible] ըստ յանցանացն. "Որք տայցեն վրէժ ի սատակումն յաւիտենից. Եօթն վրէժ լուծցէ. եւն.

Տ

Տամ ծանօթս · ծանուցանել · Բ · Եզր · Տանել · բարձ առնել · "Ինքն տարաւ ըզ-տկարութիւնս" · այսինքն կրեաց · Եղիշ · մի թէ տարցին ընդ միտ" · Կ տեսցեն է արդ · Կ' դեռատալեացէն · Եզնիկ · Խրա՛ց տար · Խրաց անդր տար · ԵՀ ·

Տապաստ անկանիմ · խոնարհիլ · ընկնիլ · "Տապաստ անկցին ի հրապարակս · Տապաստ անկան յանապատի անդ · Յուդիթ · Է · առ Կոր · Ժ ·

Տապաստ արկանել, ձգելով յերկիր · զետեղել · "Ընդէն ի նմին տեղւոջ տապաստ արկին մեռեալ հազար գնդին զօր · Երկին տապաստ յերկիր · Օրհասական ի նոցանէն հարեալ՝ տապաստ դաշտացն արկանէին · ԵՀ ·

Տարադէմ գնալ · դէմ եդեալ գնալ ի տար աշխարհ · դէմն է ճանապարհ հեռաւոր կամ յա- տարածութեան · ճանապարհ առնել հեռի · խոյս տալ յօտար երկիր · "Կամ եղեալ տարադէմ գնացեալ՝ փախստեայ լինէին · Կամ եղեալ տարադէմ գնայ յօտար երկիր · Ան դարձ"

եալ անդրէն միւանգամ ի նոյն ամբարշ-տութիւն դէմ եդեալ տարադէմ գնացուցի։ Եզ ։

Տարաժամել աւուր . [illegible] "Օրն պէտս տարաժամել ։ Զի ընդ երեկս է , և տա-րաժամեալ է օրս ։ Տեղիս անապատ է , և օ-րըս տարաժամեալ ։ Մինչև օրն տարաժա-մէր ։ Իբրև ժամ աւուրն ի տարաժամել ան-կանէր ։ Ղկ . Մտթ . Ժ . Մկ . Ը ."

Տարածոց արկանել . [illegible] "Ոչ թէ խանձուածցին հարքն , հանէ առ ե-զերբ մրջիւնոցին , արկանէ տարածոց , և ցա-մաքեցուցանէ ։ Վեցօր . Թ ."

Տարապարհակ վարել . [illegible] "Ես որ տարապարհակ վարիցէ զքեզ մղոն մի , երթ ընդ նմա և երկուս ։ Մտթ . Է . Եւ ո՛չ գնացի ընդ վարողին՝ տարա-պարհակ , մղոն կրկին ։ Յիսուս որդի ։"

Տեղի տալ՝ ի միջոյ [illegible] "Տայր տեղի ապաշխարութեան ։ Մի տայք տեղի սատանայի ։ Երեկսակն տեղի տայ խա-ւարին ։ Եզ ։

Տեղի տալ՝ յետս կամ յառաջ․ Խորշել․
հեռանալ․ Խոյս տալ՝ որպէս Թագաւոր այլում
լոյն տեղի․ "Տեղի տալ գնա՝ յերկիրն Հը-
րէաստանի․ Մատթէոս․ Է․ Խորշել և տեղի տալ
ի մարդկանէ․ ԼԱ․

զՏեղի առնուլ․ կամ ունել՝ պկայ առանու
ղ․․․ել․ համբերել․ "Օրհնեալ առ Յիսուս․
Երբ․․․ ի պատերազմ․ Թէ զտեղի կալցի․
Որ առաւել ցանկայ․ նա ոչ երբէք կորէ
զտեղի առնուլ ի ցանկանալոյ․ ԼԱ․

Տեղ մորուաց կամ մուրուաց․ դեղ․․․
հերս ի ․․․ ․․․․․ նոր մօրուս այն ․․․
․․․․․ հանելոյ․ "Այն իւր գեղ առեզ
մուրուացն ի վերայ գեղեցկութիւն ծնօ-
տիցն բուսանէր․ Տեղք մուրուաց նորա
ոչէն մանուկանի ծաղկեալք ի վերայ դու-
նակ այտից․ Պնոտ և կամէր ծաղկել
ծնօտս առեզ մուրուացն․ Փարպ․ Աբ-
րուդ․ Աղեկսանդր․

Տիկին երկնից․ լուսին․ Աբգար․ Խոր․
Խոս հրամանել․ ի տեղ լինել․ մարդ ըլլալ կա-
․․․․․ ըլլալ "Ի հրաման և ի տեղ հրա-
մանալ արդեօք նորա․ ԼԲ․

Ց

Ցայգագնացս լինել. գիշերայն ճանապարհորդել. կամ տալ ընթանալ. Պիտանդրս հատանալ. ցայգագնացս արարեալ. Նաղ. Գ.

Ցեղընտիր առնել, կամ լինել. առնել ընտրութիւն ըստ ազգաց ցեղից. Ընտրել զառաջին ցեղ ընտրութեամբ. Պիտոյ է ընտրանիցն եւ ոչ յոյժ ցեղընտիր առնել. Ցեղընտիր լեալ՝ ի բազում ցեղս բաժանեալ. Գլարապ. Սոփ. ԽՆ.

Ցիր ընդ ցիր լինել, ցրուել յիրերաց կամ խուսափել. Խուսացին ի մէջ Ճակատուցն, եւ ցիր ընդ ցիր լինէր. Խոր. Գ.

Ցուցական առնել. ցուցանել զառաջի առաջարկանել. Ցանկալուն իրքու ցուցական առնել՝ առելով. մեք առեն լուսայ ի դմանէ. Սոփ.

Ցասմամբ լինել ընդ. բարկանալ. Եւ էր Հերովդէս ցասմամբ ընդ տիւրացիս եւ ընդ սիդոնացիս.

Փ

Փաթերակ առնուլ . առկախան առնել . կէ-րպս կախանս կամ ծերպս յայդանոց աս-նոսայ . Նախանձայրել . Նաւաց ագամ . պէտայէ-լինել . «Փաթերակ առցէ ի քարէ , ի փայ-տէ , ի դերայ ։ Փաթերակ յընկերէ առցէ ։ Ըստարք . Ա ։

Փախուստ առնուլ . ի փախուստ դառնալ . ի փախուստ կալ . անձապարել կամ երթալ ի փախուստ . փախչիմ . «Փախուստ առնուին դեք ի նմանէ . Ի փախուստ դարձցին նոքա յերեսաց ձերոց ։ Ի փախուստ կացին . Ա ։

Ի փախուստ դարձուցանել . փախուցանել . «Զօրացեալն ի փախուստ դարձուցանէր ։ Ա ։

Փախստական կամ փախստեայ առնել , արկանել , վարել , տալ . փախուցանել . «Ա-րարցէ զնոսա փախստականս ։ Փախստական արկանելով ի կռիւ իւր ։ Զօրացեալն ցրր-ուեալ յիւրաքանչիւր տեղիս փախստական վարէին ։ Տաց զամենայն հակառակորդս քո փախստական ։ Ա ։

Փախստական կամ փախստեայ լինել, գը-նալ կամ երթալ, դառնալ, անկանել, դի-մել. փուշնիւլ. և ադաունէլ ''Փախստա-կան լինի կայմոս առ Հայկ. Ինքեանք գնա-ցին փախստական ի Հայս. Յորդանան լուեալ՝ փախստական դառնայր. Խուսափել զխաղա-ղութիւնն՝ փախստական անկանի ի կրե-տէս. Յերկրէն եգիպտացւոց փախստական գնայր առ եղբայրն իւր. Ճ.

Փայտ ընկենուլ. փորճիւլ ըթուղէ և ձմա-ձէլ. ''Փայտ ընկենուլն, և վիճակս արկա-նելն, թէ որ լեզու որոնեմ դատու հասցէ յաշակերտութիւն. Եզնիկ. բ.

Փարաւագոտամ. ոփոփէլ. գոճագաջանիլ. ''Ոչ ի զուր ինչ փարաւագս անձանց տա-ցուք այսպիսի անօգուտ բանիւք. Ոսկ.

Փարելի ասեմ, կամ ասնեմ. ադաշէլ փա-րէլոմ. ադերմէլ խանդագդարէլոմ. ''Ոչ, ա-ղաչեմ, և փարելի ասեմ, մի կայրապար խարեսցուք զանձինս. Օ քեզ փարելի աս-նեմք՝ արդարանալ լինել, և մի ստորին առ յանցաւորան երևել. Ոսկ.

Փողոց կամ փողոցս ասել, կարել. Ճ. ճա-նալ անջա. ճորթէլ չմանադարն. ''Փողոց

տուեալ ամբառ յաջ թեն , և վարազ յաճ-ճակն ։ Ի դիմի հարեալ՝ կարեցին փողոց , անցին ի ներքս ։ Մամիկ ։ Օրըքն սկսան կազմել փողոցս թագաւորին ։ Օրինաք ։

փոյթ առնել խամ ունել ․ չանալ ․ հոգալ ․ "փոյթ արարեալ քարերաց գործոց վերակա-ցու լինել ։ փոյթ արարեալ այսմ իրաց ։ ԷՆ ։

զփորձ առնուլ ․ փորձել անյամբ ․ փորձե-փէրել ․ "Օփորձ առնուլ զօրութեանն ։ Աս-րակեացն պարտիք զփորձ առեալ զատակաւ-թեան սկայրն ։ ԷՆ ։

ի փորձ առնուլ ․ մտադրանել ի փորձ ․ փորձել ․ "Ջարաչար տանջանօք ի փորձ առ-եալ՝ ոչ կարէին խոստացուցանել ։ Աստ-կանո ։ ԷՆ ։

ի փորձ արկանել ․ տանջել ․ չարչարել ․ "Ի փորձ արկցէ զնա խրատու խրով ։ Սէր ։

ընդ փորձ անցանել ․ ի փորձ մտանել խամ դալ ․ իմք փորձել , և փորձել անյամբ ․ "Ընդ փորձ անցեալ՝ պարծանս ստացաւ ։ Ընդ փորձ անցանել այնմ տանջանաց ։ Պահօք ի լերին ի փորձ մտեալ չարին ։ Ի մահու փորձ գայ ։ Սոկ ։ Ասոլ ։ Դինձ ։ Պրայմ ։

փոքր մի ևս՝ և . փոքր միւս ևս . փոքր ինչ՝ և . ժէն տեսանէն . ժէն ձայն ոչ . «Փոքր մի ևս դադարեսցէ բարկութիւնն : փոքր մի և այլ ոչ ևս իցէ ամբարշտին : փոքր միւս ևս՝ և տաց զերկն ի մէջ ազգաց . Են :

Ի փոքունց հարկանիլ . մէշով խունա՝ ընդ-ոաէն . ժնչէլ . ըշևը էոլ :

Ք.

Քաղ հանել . քաղահան առնել . ժողվել զամ իւրն զհատաաւոր խոսը . ժողովել ժողո-վել զոր հաճոյ կամ անհաճոյ թուեցի . «Ոչ քաղ յանդգնեալ տնտեսայքն հոգևորն . մինչև ի պատգամաց հոգւոյն սրբոյ քաղ հանել . զնես աւետարանի ընտրել առնել , և զնեան իբրև զխոտան ի բաց թողուլ : Ուրանօ նոր-մանահանն՝ կամ ի վար , կամ ի քաղ հանել զհետաւոր բանիցն : Այս են բոլոր ջա-րութեան , զոր ժէր մէակքն քաղահան առ-նեն , և զպարէ բոլոն անուցանեն : Յովհկ : Սոկ : Յօհ : ԵՃ :

Քամահանս առնել . ծամածել . «Ապարոն փրկութեան իբրեւ անէլորդ իբրաց քամահանս

անէիր ։ Քամահանս առնէ դատապարտանաց վրէժխնդրութեան Աստուծոյ ։ Ընկեր՝ զեա՞րդ մարթ այսր՝ քամահանս առնել ի խրախուսթեանըս՝ աղանդեալ քո զգեստու ։ Զամենամեծաքըն քամահանս առնէին ։ Փիլ ։ Մաշկ ։ Սկեւռ ։ Լորդն ։ Մոթ ։

Քարակոչեա՞ առնել ։ լինել քարկոծել ։ Էւ՝ Ոքարակոչեա՞ արարին զպօղոս ։ եւն ։

Քարամիտ լինել ։ կամ քարամիտս առնել ։ յիել զմտին ։ և խոյնծել ։ Սըզօթէիր՝ որ քարամիտս լինէին ի բեղ ։ Քարամիտ (կամ խոյնէ) արարին ի վերայ նոցա ։ եւն ։

Քարավէժ առնել ։ լինել ։ Հահանէլ , և հալածել զմեզ ։ ի մէում վայրկենի արարին զամենեսեան քարավէժս ։ Ի վախից մըրկել քարավէժ լիցի ։ եւն ։

Քարընդոստ լինել ։ ապէը տարէն գալ , կամ ձորնալ ։ Զամենայն զխող և զխութ , որով քարընդոստ ընթացողքն լինէին՝ ագիտութեան և թերահաւատութեանն զլորմամբ , Աստուածային բըքաւ բանին՝ տապալեաց , Սկեռ ։ եւն ։

Քարընկեց առնել ։ քարակէծ առնել ։ Խնդրէին քարկեցին ի վերայ իւրեանց զաւերա-

ծըն, և անձամբ զանձինս արարին քարընկէց. Գծէ. ԵԱ.

Քարոզ լինել. քարոզ կարդալ. Թուղթն Հրովարտակին. ''Քարոզ կարդաց ահարոն, և ասէ, տօն տեառն առ վաղիւ. Ընթերցաց քարոզս եղեն սուրբ առաքելոց. ԵՆ.

Քերել. (— փխյ— ...) Հպել. կամ Հաւաքանս մէջ անցանել, Թախծանքն ... ''Ընդ առ երկնիւք քերէր. և այսր յերկիր անցանէր. Կենաց ի կողմանս ... մնա քերէր առ գաւառին. Խմ. Հթ. Ճ. Փ. Քերեալ առ ափն ծովուն մնի. Քերէր առ սահմանօք ասորւոց. Յհ. կթ. Եգաթ.

Քթթել աչան. թոթել. ''Մարմին զգեցեալ յական քթթել կայցեն առաջի ահեղ ատենին. Ի քթթել ական հրձիգ զամենայն առնէր գխայտառակերուան. Նշնիկ. Խոր. ԵՆ.

Ի Քմաց. ըստ հաճոյս անձին. ըստ կամ. ''Հիւրասարանշիւր քմաց ըստ կարծիս մտաց խօսելով. Մով. ԵՆ.

Ի Քուն լինել կամ մտանել կամ երթալ. և քուն լինել, գրնով կամ ընդ քնով անկանիլ. Ննջել. ''Նա ննջեսցի, և ի քուն եղէ. Զէ՛ նմա համարձակ ի քուն մտանել.

Որպէս ոչ՝ ննջէ, և ոչ ի քուն երթայ պա-
հապանն Իսրայէլի ։ Մի՛ գքնով անկանիցիմք ։
Օփա՞րդ քուն լինի ադամ ։ Մի՛ լինիցիք ընդ
քնով անկեալ ։ են ։

Ի քուն առնել ․ [illegible] ․ "Արկ հիացու-
մըն ի վերայ ադամայ, ի քուն արար ։ [illegible]
քնոտ ի քուն առնել ։ են ։

Քստել գլուխ ․ [illegible]
[illegible] ․ "Ամբարշտութեան
թիւն և ընդ վզանք ի վերայ գիմաց յաւէտ
երևեալ լինին, գերեսս ի բարձր համբարձեալ,
և գլուխն քստեալ ։ փիլ, լին ։ են ։

Քրքիջ բառնալ ․ [illegible]
[illegible] ․ "Անխթարիցեմք ժպտելով, և ո՛չ
քրքիջ բառնայցեմք, և հանապազ ի ծաղր
հատանիցիմք ։ Ուկ ։ փարպ ։ են ։

Քրքրել գլխոս ․ [illegible] ․
"Քրքրէ գլխոս նոցա փրկիլ ի վտանգաց ։
Ցորդորէր գլխոս նոցա, և քրքրէր առ լա-
ազգոյնսն ։ են ։

Օ

Օդառ լինել ․ [illegible] ա-
[illegible] ․ "Ընփուռ ցորենոյ, որ և ոչ ի ժա-

մանակարուխ բուսոյն օդառ եղեալ ։ Թւէոփ ։

Օթ առնել ․ օթեակս առնել ․ օթեւանս առնել կամ առնուլ ․ օթիլ ․ Այլ է արժան օթեակս առնել կնոջ ի Թառուերս կամ ի վաճառս ։ Կանոն ։ Նիկեմ ․ ա ․ ՃՅՀ ․ ժդ ․ Ճյեն ․ ա ․ Մրկ ․ Զ ։ են ։

Օր ի յօր առնել, կամ յերկարաձգել ։ ըստ օր յետել ․ Մանդ ․ Եփր ․ Նար ։

ԳՐԱԴԱՐԱՆ